

JAARSTUKKEN 2018

“Sterk in samenwerking”

Voorwoord

In het hoofdstuk rekeningresultaat vindt u de belangrijkste oorzaken die geleid hebben tot dit negatieve resultaat van € 2.041.000 (afgerond). Dit bedrag is op de balans gepresenteerd onder het eigen vermogen. In een afzonderlijk voorstel zal aan u worden voorgelegd hoe dit resultaat kan worden bestemd.

Conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bestaan de jaarstukken uit een jaarverslag en een jaarrekening. Het jaarverslag (deel I) bevat onder anderen de verantwoording van wat in de overeenkomstige paragrafen is opgenomen. Daarnaast bevat het jaarverslag de programmaverantwoording. Hierbij wordt gewerkt met programma's die niet zijn gekoppeld aan hoofdfuncties, maar aan de door de gemeenteraad vastgelegde programmastructuur met de bijbehorende gekozen thema's.

Per programma is het doel en de rolneming geformuleerd en per onderliggend thema omschreven:

- *De voorgenomen bestuurlijke activiteiten in 2018* (deze zijn conform de begroting 2018. Het BBV verplicht deze voorgenomen activiteiten in de jaarrekening op te nemen. Een positieve bijkomstigheid is dat het de leesbaarheid en de vergelijking met wat er is bereikt en wat hiervoor gedaan is, bevordert);
- *Rapportage op de voortgang van de doelen* (door middel van stoplichten wordt de voortgang aangegeven).

	Vinkje: realisatie doelstelling is gehaald/gereed
	Groen: realisatie doelstelling ligt op schema
	Oranje: realisatie doelstelling loopt vertraging op
	Rood: realisatie doelstelling is niet gehaald

- *Wat er in 2018 is bereikt en wat daarvoor is gedaan* (hier is weergegeven welke activiteiten hebben plaatsgevonden in het afgesloten begrotingsjaar);
- *Wat de uitvoering heeft gekost* (per programma, onderverdeeld in thema's, zijn opgenomen de werkelijke baten en lasten en de begrote baten en lasten na de begrotingswijzigingen). In overeenstemming met de begroting zijn de baten en lasten niet per product afzonderlijk opgenomen, maar per thema. Wanneer de afzonderlijke verschillen van baten en lasten per thema groter zijn dan € 25.000, of een noemenswaardige oorzaak heeft, worden deze verschillen nader toegelicht. Wanneer een '-' teken voor een bedrag is afgedrukt, betekent dit een nadeel.

Aan het eind van ieder programma is een totaal overzicht opgenomen met daarbij de eventuele afwijkingen met betrekking tot opnames uit c.q. stortingen in reserves.

De jaarrekening (deel II) bestaat uit de balans met toelichting, een kort cijfermatig overzicht van baten en lasten en een aantal bijlagen.

Wij willen een ieder dankzeggen die op zijn of haar wijze heeft bijgedragen aan de totstandkoming van deze jaarrekening.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	1
Programma 1: Sturende en dienstverlenende gemeente.....	7
Programma 2: Wonen en werken in netwerken	16
Programma 3: Sociale kwaliteit	27
Programma 4: Voorzieningen	36
Programma 5: Leefkwaliteit	44
Programma 6: Mobiliteit en infrastructuur.....	49
Programma 7: Fysieke en sociale veiligheid	54
Algemene dekkingsmiddelen, overhead en heffing VPB.....	60
Rekeningresultaat.....	68
Analyse begrotingsrechtmatigheid	70
Toelichting op begrotingsoverschrijdingen lasten	72
Paragrafen	73
Paragraaf lokale heffingen.....	74
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	79
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	85
Paragraaf financiering.....	90
Paragraaf bedrijfsvoering.....	94
Paragraaf verbonden partijen	101
Paragraaf grondbeleid	113
Jaarrekening	115
Grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling	117
Balans per 31 december.....	122
Toelichting op de balans per 31 december 2018	126
Overzicht van baten en lasten 2018	140
Overzicht bezoldiging topfunctionarissen	142
Schatkistbankieren.....	144
Niet in de balans opgenomen verplichtingen.....	145
Bijlage 1 Overzicht incidentele baten en lasten.....	146
Bijlage 2 Gewaarborgde geldleningen.....	147
Bijlage 3 Verantwoording ten aanzien van SiSa	149
Bijlage 4 Overzicht baten en lasten per programma per taakveld 2018	150
Vaststellingsbesluit	152

JAARVERSLAG 2018

“Sterk in samenwerking”

Programma 1: Sturende en dienstverlenende gemeente

Waar gaat programma 1 'Sturende en dienstverlenende gemeente' over?

Programmaportefeuillehouder: B. Bilker en J. Boerema
Programmaregisseur: B.T. Jager
Programmamanager: H. Verbunt

Wat willen we bereiken

Binnen het programma "Sturende en dienstverlenende gemeente" staan thema's centraal als de rol van de gemeente in de samenleving, de wijze van besturen, de gemeentelijke dienstverlening en niet in het minst de bedrijfsvoering en financiële huishouding van de gemeente.

De gemeente wil:

- inwoners en doelgroepen, daar waar mogelijk, actief betrekken bij beleidsontwikkeling en de uitvoering van bestuurstaken (interactieve beleidsvorming / interactief bestuur);
- een goede dienstverlening realiseren aan de inwoners en continu streven naar verbetering;
- meer diensten digitaal aanbieden, waarbij de informatieveiligheid gegarandeerd moet worden;
- een gezonde financiële huishouding realiseren.

Ontwikkelingen en trends

Er zal de komende jaren verder worden gewerkt aan zaken die dit jaar al in gang zijn gezet en waar al de nodige middelen voor beschikbaar zijn gesteld:

- Doorontwikkeling ambtelijke fusie en voorbereiding bestuurlijke fusie;
- Informatievoorziening en automatisering;
- (Digitale) dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen.

Doorontwikkeling ambtelijke fusie en voorbereiding bestuurlijke fusie

Per 1 januari 2017 is de ambtelijke fusie van de DDFK-gemeenten van start gegaan. Alle ambtenaren zijn ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling DDFK-gemeenten. De focus binnen de nieuwe ambtelijke organisatie ligt in 2017 vooral op het op orde brengen van de basis en dat blijkt in de praktijk nog een hele klus. Daarbij is de organisatie ondermeer gehinderd door een niet optimaal werkend zaakstelsel. Ook het werken met nieuwe (geharmoniseerde) systemen en processen vraagt de nodige inspanning, gewenning en tijd. Er wordt alles aan gedaan om deze opstartproblemen zo goed mogelijk het hoofd te bieden en de dienstverlening aan de burgers, bedrijven en instellingen op hetzelfde niveau als voorheen te waarborgen.

Ook de samensmelting van vier ambtelijke organisaties tot één organisatie met een gezamenlijke cultuur en focus, die tegelijk wel voor (nu) vier gemeenten en straks voor twee gemeenten moet werken, vergt wel de nodige aanpassing en inspanning.

Ondertussen is de gemeentelijke en provinciale besluitvorming over een bestuurlijke fusie met de gemeenten Dongeradeel en Ferwerderadiel per 1 januari 2019 afgerond. In het verdere herindelingstraject zijn nu regering en parlement aan zet. Dat betekent, dat de organisatie, naast het op orde brengen van de basis, nu ook volop aan de bak moet met de voorbereidingen voor de bestuurlijke fusie. Aan de hand van een plan van aanpak worden belangrijke onderwerpen als harmonisatie van beleid, processen en regelgeving, visievorming, dienstverleningsconcept (inclusief huisvestingskaders), planning en control en werkwijze gemeenteraad aangepakt.

Informatievoorziening en automatisering

Automatisering

De gemeentelijke taak op het gebied van informatie- en communicatietechnologie (ICT) is de afgelopen decennia, zowel in complexiteit als kwantiteit, heel sterk toegenomen. Deze gemeentelijke taak zal de komende jaren nog verder groeien. ICT vormt de schakel in een steeds groter worden keten van samenwerkende partijen in de regio. Daarom is besloten de ICT-voorzieningen met ingang van 2017 onder te brengen bij het Shared Service Center van de gemeente Leeuwarden.

Digitaal en zaakgericht werken

Waar gaat programma 1 'Sturende en dienstverlenende gemeente' over?

Onder de werktitel Slim Samen Werken wordt binnen de nieuwe organisatie invulling gegeven aan digitaal en zaakgericht werken. Digitaal en zaakgericht werken is een middel om:

- De digitale dienstverlening voor de burger en de organisatie te verbeteren;
- De efficiency in de organisatie door harmoniseren en digitaliseren van werkprocessen te verhogen;
- Aan wettelijke verplichtingen te blijven voldoen, zoals de basisregistraties;
- Plaats-, tijd- en persoonsonafhankelijk werken mogelijk te maken;
- Effectief digitaal samen te werken, zowel intern als extern met burgers, bedrijven en ketenpartners;
- De informatievoorziening te verbeteren en informatie duurzaam te beheren.

Zoals hiervoor werd aangegeven, werkt het huidige platform voor digitaal en zaakgericht werken nog niet optimaal, waardoor de voortgang en de (verdere) implementatie van (de voordelen van) digitaal en zaakgericht werken vertraging oplopen.

(Digitale) dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen

In het huidige regeerakkoord is opgenomen dat burgers en bedrijven hun zaken met de overheid in 2017 naast de analoge weg ook digitaal kunnen afhandelen. Dus bijvoorbeeld 's avonds na het werk makkelijk en snel vanaf de bank de gewenste vergunning aanvragen. De dienstverlening verloopt via twee centrale portalen:

- Overheid.nl voor de burgers
- Ondernemersplein.nl voor de bedrijven

Verder zijn er zes ambities geformuleerd waaraan de dienstverlening van de overheid in 2020 moet voldoen:

- De vraag van burgers, bedrijven en instellingen staat centraal in ons handelen;
- Wij zorgen ervoor dat burgers, bedrijven en instellingen hun zaken snel en zeker kunnen regelen;
- Wij vallen burgers, bedrijven en instellingen niet lastig met de verschillen tussen onze organisaties: wij opereren als één overheid;
- Wij stellen geen overbodige vragen. Gegevens die in basisregistraties zijn opgenomen en informatie die binnen onze eigen organisatie beschikbaar is vragen wij niet nogmaals;
- Wij zijn transparant en aanspreekbaar;
- Wij richten onze dienstverlening zo efficiënt mogelijk in, met inachtneming van de behoeften van burgers, bedrijven en instellingen.

De visie op en de inrichting van de dienstverlening zal in een nieuw dienstverleningsconcept voor de gemeente Noardeast-Fryslân vorm en inhoud moeten krijgen.

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
<u>Mensgerichte dienstverlening en daarop ingerichte werkprocessen</u> De dienstverlening van de gemeente is mensgericht en de (werk)processen van de gemeente zijn ingericht op basis van de behoeften van burgers.	Het vormgeven van de nieuwe ambtelijke organisatie waarbij een goede dienstverlening centraal staat.	In 2018 wordt een dienstverlenings-concept vastgesteld, waarin een goede en mensgerichte dienstverlening een belangrijk uitgangspunt is.		Het dienstverleningsconcept is eind 2018 door de raad vastgesteld. Daarin is dienstverlening op maat en persoonlijke dienstverlening een belangrijk uitgangspunt.
		In het kader van het project harmoniseren en beschrijven van processen zijn de belangrijkste werkprocessen in 2018 geharmoniseerd.		De harmonisatie van werkprocessen is een doorlopend proces, dat ook nog tot in 2019 zal doorgaan.
	Om meer inkomsten te generen wordt een precario- belasting op kabels en leidingen ingevoerd.	In het kader van de Wet op de afschaffing van precario-belasting op nutswerken en het daarbij vastgestelde overgangsrecht worden in 2018 aanslagen precario-belasting voor nutswerken opgelegd.		In 2018 zijn aanslagen precario-belasting voor nutswerken opgelegd. In het kader van de Wet op de afschaffing van precariobelasting op nutswerken en het daarbij vastgestelde overgangsrecht kan dat nog worden voortgezet t/m 2021.
<u>Mensgerichte techniek</u> Het stelsel van basisregistraties is toegankelijk, gekoppeld en op orde zodat burgers snel en zeker hun zaken kunnen regelen en de verschillende mogelijkheden om met de overheid te communiceren zijn op orde (loket, website, telefoon). Gegevens van burgers worden slechts eenmaal opgevraagd.	Het realiseren van een goede dienstverlening op ICT-gebied door het shared service centrum van de gemeente Leeuwarden.	De ICT-dienstverlening wordt voortdurend gemonitord en verbeterd.		De ICT-dienstverlening wordt voortdurend gemonitord en waar nodig verbeterd. Op het gebied van digitaal en zaakgericht werken is inmiddels een tussenoplossing gerealiseerd op weg naar een nieuw, goed werkend en efficiënt zaaksysteem, inclusief modules voor record management en KCC. Het nieuwe zaaksysteem kan worden gekoppeld aan andere, belangrijke backofficesystemen. Verder is er structureel overleg en afstemming over alle ICT-dienstverlening.
	Gebruiken BRP als (binnengemeentelijke) basis- registratie + terugmelden.	De BRP wordt door de hele organisatie als basis gebruikt voor gegevens in alle uitgaande documenten.		De BRP wordt door de hele organisatie als basisregistratie gebruikt, maar een consequent gebruik verdient wel voortdurend aandacht.
	Aansluiting op Nieuw Handelsregister (NHR).	De aansluiting op en het gebruik van het NHR is gerealiseerd.		De aansluiting op en het gebruik van het NHR is gerealiseerd.
	Het aanbieden van online diensten (zoals	In 2018 worden alle producten voor		Het digitaal en online aanbieden van (alle)

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
	online uittreksel, vergunningen etc.).	burgers, bedrijven en instellingen digitaal en online aangeboden.		producten en diensten is een doorlopend proces. In het nieuwe dienstverleningsconcept is één van de kerndoelen om het aanbod van producten en diensten dat digitaal wordt aangeboden, verder toe te laten nemen.
	Het ingebruiknemen van een nieuw zaaksysteem inclusief RMA (Record Management Applicatie) en KCC (Klantcontactcentrum) functie.	In 2018 wordt ingezet op een goed werkend en efficiënt zaaksysteem voor alle onderdelen van de organisatie inclusief modules voor record management en KCC.		Op het gebied van digitaal en zaakgericht werken is inmiddels een tussenoplossing gerealiseerd op weg naar een nieuw, goed werkend en efficiënt zaaksysteem (implementatie in 2019), inclusief modules voor record management en KCC. Het nieuwe zaaksysteem kan worden gekoppeld aan andere, belangrijke backofficesystemen.
<u>Mensgerichte organisatie en cultuur</u> De gemeentelijke organisatie is ingericht op de mensgerichte processen en techniek (back-office, midoffice en KCC). Gedrag en houding (cultuur) van de gehele gemeentelijke organisatie (niet alleen de frontoffice) is gericht op mensgericht contact met burgers, bedrijven en instellingen. De samenwerking en gegevensuitwisseling met ketenpartners is optimaal.	Inrichten van een klantencontactcentrum (KCC).	Er is een KCC in DDFK-verband ingericht, waarbij de burger in Kollumerland c.a. voor burgerzaken-diensten vooralsnog bij een fysiek loket in Kollum terecht kan. In 2018 wordt een dienstverleningsconcept voor de nieuwe gemeente vastgesteld, waarin de uitgangspunten voor de dienstverlening vanaf 2019 worden vastgelegd.		Er is een nieuw KCC ingericht met voor burgerzaken-diensten (vooralsnog) loketten in alle DDFK-gemeenten. Het dienstverleningsconcept is eind 2018 door de raad vastgesteld.
	Burgers meer betrekken bij beleidsontwikkeling, projecten en gemeentelijk bestuur in z'n algemeenheid.	In 2018 wordt in DDFK-verband beleid ontwikkeld voor burger- en overheids-participatie.		Het meer betrekken van burgers bij beleidsontwikkeling, projecten en bestuur is een doorlopend proces, waarbij met de vaststelling van de notitie gebiedsgericht werken (eind 2018) een belangrijke stap is gezet. De notitie vormt mede basis voor de invulling van burger- en overheidsparticipatie.
<u>Transparant en aanspreekbaar gemeentebestuur</u> De gemeente is transparant over haar niveau van dienstverlening en daarop	Het inrichten van een duidelijke en transparante klachtenafhandeling	Er is één klachtenregeling voor de DDFK-gemeenten en de GR DDFK vastgesteld op		De klachtenregeling is vastgesteld en er wordt jaarlijks gerapporteerd.

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
aanspreekbaar.		basis waarvan jaarlijks wordt gerapporteerd.		
	Deelname aan www.waarstaatjegemeente.nl .	In 2018 wordt door de DDFK-gemeenten deelgenomen aan de benchmark van www.waarstaatjegemeente.nl .		De burgerpeiling 'Waar staat je gemeente' heeft in de 2 ^e helft van 2018 plaatsgevonden en hierover is aan de raad gerapporteerd.
	Het toepassen van het kwaliteitshandvest.	In het kader van het in 2018 vast te stellen dienstverleningsconcept worden ook kwaliteitscriteria vastgesteld.		Op basis van het eind 2018 vastgestelde dienstverleningsconcept worden in 2019 een kwaliteitshandvest en servicenormen opgesteld.
	Het harmoniseren van het beleid van de vier gemeenten op alle mogelijke terreinen.	In het kader van de herindeling wordt in 2018 zoveel mogelijk beleid geharmoniseerd.		In 2018 is zoveel mogelijk regelgeving en beleid geharmoniseerd, maar ook de komende twee jaar zal het harmonisatieproces nog doorgaan.
	Er wordt een nieuwe 'Verordening fractieondersteuning vastgesteld'.	In het PvA herindeling DFK is een hoofdstuk 10 (deelopdracht gemeenteraad) opgenomen, waarin voor dit onderdeel een nadere uitwerking is opgesteld. In het kader van de uitvoering van het PvA en de uitwerking daarvan wordt in nauw overleg met de klankbordgroep (met gemeenteraadsleden) door de griffiers een voorstel voor een nieuwe 'Verordening fractieondersteuning' gedaan.		De 'Verordening op de fractieondersteuning Noardeast-Fryslân' is inmiddels vastgesteld.
<u>Goede dienstverlening door nutsbedrijven</u> Verschillende bedrijven met een maatschappelijk nut verlenen diensten aan de gemeente en de burgers en bedrijven in onze gemeente.	Het zorgdragen voor goede radio-, televisie-, internet- en telefoniever-bindingen via kabel en digitaal (Kabel Noord).	Over de prestaties van verbonden partijen als Kabel Noord (zoals snelle verbindingen), Eneco en de BNG (zoals kosten-beheersing en redelijk rendement) wordt jaarlijks gerapporteerd.		Door de genoemde instellingen wordt jaarlijks gerapporteerd over hun activiteiten en prestaties.
	Het zorgdragen voor een duurzame energievoorziening (Eneco).			Over de activiteiten en prestaties van verbonden partijen als Eneco wordt jaarlijks gerapporteerd. Overigens is Eneco één

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
				van de groenste en duurzaamste (grote) energiebedrijven in Nederland en België.
	Het zorgdragen voor een goede dienstverlening aan onze gemeente voor afhandeling van het betalingsverkeer en het realiseren van een redelijk rendement (BNG).			Over de activiteiten en prestaties van verbonden partijen als de BNG (zoals kostenbeheersing en redelijk rendement) wordt jaarlijks gerapporteerd.
<u>Er wordt op een passende manier aandacht besteed aan het afscheid van de oude gemeente(n).</u>		Er vindt een oriëntatie plaats op een passend afscheid van de oude gemeente en het daarbij behorende budget.		Het afscheid heeft op een goede manier vorm gekregen en plaatsgevonden.

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Kabel Noord N.V.	Het zorgdragen voor goede radio-, televisie-, internet- en telefonieverbindingen via kabel en digitaal.
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	Het zorgdragen voor een goede dienstverlening voor afhandeling van het betalingsverkeer en het realiseren van een redelijk rendement.
Eneco N.V.	Het zorgdragen voor een duurzame energievoorziening.
Gemeenschappelijke Regeling DDFK-gemeenten	De gefuseerde ambtelijke organisatie van de DDFK gemeenten. Door bundeling van krachten kan verhoging van kwaliteit en verlaging van kosten en kwetsbaarheid worden bereikt.
Shared Service Center Leeuwarden	Het SSL garandeert en continueert – voor Kollumerland c.a. vanaf 2016 – de ICT-voorzieningen en –dienstverlening voor de DDFK-gemeenten. Zij schept zoveel mogelijk de randvoorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering en een klantgerichte en effectieve dienstverlening. Door intensieve intergemeentelijke samenwerking binnen SSL en bundeling en uitwisseling van kennis en ervaring zal dat tot een (verdere) verbetering van de bedrijfsvoering en dienstverlening moeten leiden.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Kollumerland ca.	Nederland	Peildatum
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2018	0.74	n.v.t.	25-4-2019
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2018	0.32	n.v.t.	25-4-2019
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2018	878	n.v.t.	25-4-2019
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2018	11	n.v.t.	25-4-2019
Overhead	% van totale lasten	2018	1,5	n.v.t.	25-4-2019

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari 2018, uitgedrukt in fte per 1.000 inwoners. Aantal inwoners: 12.287	Eigen gegevens
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is (inclusief boventallige werknemers), dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Het aantal fte wordt uitgedrukt per 1.000 inwoners. Aantal inwoners: 12.287	Eigen gegevens
Apparaatskosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Eigen begroting
Externe inhuur	Externe Inhuur is het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de rijksoverheid in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, middels het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, waarop door de opdrachtgever mede gestuurd wordt.	Eigen begroting
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.	Eigen begroting

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
1 Sturende en dienstverlenende gemeente	237	237	213	-25
Totaal baten	237	237	213	-25
Lasten				
1 Sturende en dienstverlenende gemeente	2.172	2.677	2.954	-277
Totaal lasten	2.172	2.677	2.954	-277
Saldo baten en lasten	-1.935	-2.440	-2.741	-301
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	4	509	483	-26
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	4	509	483	-26
Resultaat	-1.931	-1.931	-2.258	-327

Toelichting op de verschillen (I) = incidenteel (S)= structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		-25
Burgerzaken		-25
Er zijn per saldo minder legesopbrengsten gerealiseerd dan geraamd. De voornaamste oorzaak is dat er minder reisdocumenten afgegeven zijn. Dit betekent tegelijkertijd dat ook de af te dragen rijksleges navenant lager zijn uitgevallen.	I	-25
Lasten		-277
Bestuur		-317
Treffen van een voorziening voor wachtgeldverplichting voormalig wethouders als gevolg van de bestuurlijke fusie.	I	-260
De raadsvergoedingen zijn eind 2018 met terugwerkende kracht verhoogd.	I	-73
De vrije ruimte in het kader van de Werkkostenregeling is in 2018 overschreden. Deze vrije ruimte was voor de gemeente Kollumerland in 2018 overigens ook zeer beperkt.	I	-34
De APPA-premie 2018 is hoger uitgevallen als gevolg van herrekende doelkapitalen.	I	-24
De wachtgelduitkeringen zijn geraamd in programma 1, de lasten zijn echter verantwoord in het onderdeel 'overhead'. Per saldo is een voordeel van € 48.000 ontstaan in programma 1 en een nadeel van € 48.000 in Overhead.	I	48
Het budget voor het afscheid nemen van de gemeente Kollumerland c.a. is deels aangesproken.	I	26
Burgerzaken		40
Er zijn per saldo minder legesopbrengsten gerealiseerd als geraamd. De voornaamste oorzaak is dat er minder reisdocumenten afgegeven zijn. Dit betekent tegelijkertijd dat ook de af te dragen rijksleges navenant lager zijn uitgevallen	I	24
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	16
Totaal resultaat		-302

Specificatie reserveringen

Onderwerpen	(bedragen x € 1.000)		
	Begroting	Jaar-rekening	Saldo
Toevoegingen	0	0	0
Totaal toevoegingen	0	0	0
Onttrekkingen			
Algemene Reserve	509	483	-26
Waar staat je gemeente	4	4	0
Afscheid gemeente	43	17	-26
Tussentijdse rapportage 2018	38	38	0
Project bestuurlijke fusie	424	424	0
Totaal reserveringen	509	483	-26

Toelichting op de verschillen (I) = incidenteel (S)= structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		-26
Algemene Reserve		-26
Er is minder uitgegeven aan het afscheid van de gemeente dan beschikbaar gesteld, het gaat hierbij om een bedrag van € 26.000	I	-26
Totaal resultaat		-26

Programma 2: Wonen en werken in netwerken

Waar gaat programma 2 'Wonen en Werken in Netwerken' over?

Programmaportefeuillehouder: B. Bilker en J. Benedictus
Programmaregisseur: W. Oosterhuis
Programmamanager: L. Venekamp

Wat willen we bereiken

De versterking van de regio Noordoost-Fryslân en de doorontwikkeling van Kollum als sociaaleconomische kern binnen de regio.

Het programma Wonen en Werken in Netwerken richt zich op het ontwikkelen en uitvoeren van zowel het woonbeleid als het ruimtelijk- en sociaaleconomisch beleid. Een belangrijk onderdeel hiervan is de uitvoering van het gemeentelijk woningbouwbeleid vanuit de in DDFK-verband opgestelde Beleidsvisie Wonen. Het uitvoeringskader is vastgelegd in het actuele woonprogramma en de prestatieafspraken met de woningcorporaties Thús Wonen.

Een belangrijke doelstelling van het programma is het behouden van de woon- en leefkwaliteit in onze dorpen. Er wordt volop ingezet op het faciliteren van de woonwensen, vasthouden van de huidige inwoners en waar mogelijk werven van nieuwe inwoners. De komende jaren zal het thema bevolkingskrimp een behoorlijke impact hebben op de woningmarkt. Van belang hierbij is tijdig te anticiperen op de gevolgen van de krimp voor de woningvoorraad. De in ANNO-verband uitgevoerde woningmarktanalyse is een belangrijk richtsnoer voor het maken van verantwoorde keuzes in dat verband.

Wij richten ons verder op het behouden en doen groeien van de werkgelegenheid in de gemeente en in de regio Noordoost-Fryslân. Wij streven naar een gunstig ondernemersklimaat, waar bedrijven de ruimte krijgen om zich verder te kunnen ontwikkelen. Wij zetten in op economische ontwikkeling via netwerkvorming, ondersteuning bij innovatie, een goede dienstverlening, promotie van de gemeente, de uitgifte van bedrijfsterreinen en ruimtelijk beleid.

Voor Noordoost-Fryslân wordt recreatie en toerisme steeds meer een belangrijke economische drager. Toeristen weten dit gebied vaker te vinden en hun bestedingen levert directe en indirecte werkgelegenheid op. De verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme vormt een speerpunt van ons beleid. Wij zetten ons in voor goede voorzieningen, voldoende en gevarieerde verblijfsmogelijkheden en een goede recreatieve infrastructuur.

In ANNO II-verband wordt verder gewerkt aan een sociaal en economisch vitale regio.

Ontwikkelingen en trends

ANNO opgave Wonen

Als voorbeeld van gemeentelijke samenwerking kan de gezamenlijke aanpak voor het krijgen van de krimpstatus voor de regio worden genoemd. Als startpunt zal de opgave in ANNO-verband moeten worden bepaald. Hiervoor zal gestart worden met een goede inventarisatie van knelpunten in de bestaande woningvoorraad. Deze inventarisatie is de basis voor de ontwikkeling van een maatregelenpakket om de woningvoorraad aan te laten sluiten op de toekomstige woningbehoefte.

Reële Ambities Wonen

De ambitie van de gemeente op het gebied van het wonen zal ook in 2018 moeten aansluiten bij de (beperkte) financiële mogelijkheden. Hierbij is het vooral zaak de beperkte financiële middelen in het kader van de invulling van de openbare ruimte binnen de herstructurering beschikbaar te houden. Gelet op de noodzaak om lopende projecten af te ronden en geplande projecten uit te voeren blijft naast de inzet van de woningcorporatie Thús Wonen en andere partners een actieve gemeentelijke inzet noodzakelijk. De nog aanwezige budgetten zijn waarschijnlijk ontoereikend om alle gemeentelijke investeringen te kunnen doen en dienen als ondergrens te worden beschouwd.

Alle inspanning van de gemeente is erop gericht in 2018 samen met andere partijen de in gang gezette ontwikkelingen waar mogelijk af te ronden. Hierbij blijft naast de inzet van alle voor woningbouw beschikbare

Waar gaat programma 2 'Wonen en Werken in Netwerken' over?

middelen een grote mate van creativiteit en flexibiliteit nodig. De intensieve afstemming en samenwerking met partners op de woningmarkt zal ook in 2017 nadrukkelijk worden voortgezet om woningbouwprojecten daadwerkelijk tot uitvoer te kunnen brengen.

Wettelijk kader Woonbeleid

In de nieuwe beleidsvisie is nadrukkelijk rekening gehouden met de bevolkingsontwikkeling in de regio. De opgaven van de regio in relatie tot de verwachte krimp voor de komende jaren zijn groot en samen met partijen op de woningmarkt zal dit opgepakt worden. De in het gemeentelijk woonprogramma opgenomen projecten passen binnen de uitgangspunten van de nieuwe Beleidsvisie Wonen. Gelet op de stevige volkshuisvestingsopgave en de gezamenlijke belangen voor de regio is voortzetting en versterking van de samenwerking binnen DDFK-verband en ANNO op het gebied van het Wonen van groot belang. In 2018 zal de faciliterende en stimulerende rol van de gemeente worden voortgezet.

Ontwikkeling Kollum regionaal centrum - watersportdorp

Een belangrijke opgave voor de gemeente is de verdere ontwikkeling van Kollum als regionaal centrum met als bijzondere uitstraling de watersportactiviteiten. Een regionaal centrum vraagt onder andere goede voorzieningen op het gebied van detailhandel, onderwijs, zorg, wonen en bedrijventerreinen.

Voor Kollum Watersportdorp komt de tweede fase in beeld met het aanpakken van de Ooster- en Westerdiepswal en de verbinding richting het centrum. Verder speelt in dit gebied ook het idee van de woonservicezone en de verdere centrumontwikkeling van Kollum (o.a. routes, uitstraling, parkeren, winkels, etc.). De uitvoering van de projecten zorgt voor een nieuwe ruimtelijke structuur en dit biedt kansen voor andere centrumonderdelen.

Toeristische visie & agenda

Recreatie en toerisme wordt in de regio gezien als een belangrijke sector die voor investeringen en werkgelegenheid kan zorgen. Door met name de inspanningen van de stichting Recreatie Marketing Toerisme (RMT) geniet onze regio steeds meer bekendheid. We zien elk jaar een toename van het aantal toeristen in Noordoost-Fryslân.

Masterplan Kollumeroord

Kollumeroord vormt samen met Dokkumer Nieuwe Zijlen de zuidelijke poort naar het Lauwersmeergebied. De diverse initiatieven en plannen voor dit gebied hebben geleid tot het opstellen van een Masterplan. Er wordt in het kader van het Rondje Lauwersmeer verder gewerkt aan de realisering van een krachtige toegangspoort tot het Lauwersmeergebied.

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
<u>Aanbod woningmarkt laten aansluiten op vraag.</u>	Inzicht krijgen in de kwaliteit en kwantiteit van de woningvoorraad en deze laten aansluiten op de vraag vanuit de woningmarkt.	De plannen voor Kollumerzwaag die waren gepland in 2020 worden in 2018 in uitvoering genomen.		De woningen in het herstructureringsgebied zijn eind 2018 gesloopt. Nieuwbouw zal in fasen plaatsvinden, waarbij de eerste fase in 2019 zal worden gerealiseerd. In samenhang met de realisatie van de woningen zullen gemeente en corporatie over de aanpassing van de openbare ruimte nadere afspraken maken in samenhang met de afronding van het project in 2020
		Op basis van (tussentijdse) evaluatie zal de voortgang van uitvoering van afspraken met Thús Wonen worden bewaakt.		De bestuurders hebben de eindevaluatie prestatieafspraken 2018 goedgekeurd en de nieuwe prestatieafspraken voor 2019 zijn in december 2018 ondertekend.
		Het Platform Wonen binnen de gemeente richt zich op zijn kerntaak: het monitoren van de woningmarkt en het bespreken van woningbouw-ontwikkelingen. De uitkomsten worden meegenomen als input voor woningbouwbeleid en uitvoering van projecten.		In het voorjaar van 2018 is er een bijeenkomst gehouden met stakeholders over het thema vernieuwende woonconcepten. In 2019 zal het organiseren van nieuwe bijeenkomsten en het uitwerken van een meer reguliere platformstructuur voor Noardeast-Fryslân en Dantumadiel verder worden opgepakt.
		Door permanente monitoring van het woningbouw-programma en de woningmarkt is er steeds een actueel inzicht in de aansluiting tussen de marktvraag en het aanbod van woningen.		De monitoringsopdracht loopt maar zal naar verwachting iets later (eerste helft 2019) worden afgerond. De Beleidsvisie Wonen 2016 zal in 2019 worden geactualiseerd en waar nodig verder worden geharmoniseerd. In 2018 is gestart met het proces om het woonprogramma te actualiseren op basis van een kwalitatieve beoordeling. Hiervoor is in 2018 gestart met het ontwikkelen van een afwegingskader voor woningbouwplannen in gemeentelijk en ANNO-verband.
		Daarnaast wordt permanent beoordeeld of de grondvoorraad		De bestaande grondvoorraad is in 2018 voor een deel ingezet voor de realisatie van

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		aansluit bij de woningbouw-programmering. Het accent ligt hierbij op inbreidings-projecten. Gronden die op basis van woningbehoefte niet nodig zijn voor ontwikkeling worden afgestoten. In 2018 zal dit proces worden gecontinueerd.		(herstructurerings-) projecten uit het woonprogramma. Dit woonprogramma zal naar verwachting in de loop van 2019 verder worden geactualiseerd op basis van monitoring en het traject van de nieuwe woningbouw- afspraken voor de regio in 2019. De resterende grondvoorraad zal aan deze ontwikkelingen worden getoetst.
		Er wordt in 2018 aanhoudend aandacht gegeven aan het stimuleren van de gemeentelijke kaververkoop. Het actuele kavelaanbod wordt onder de aandacht gebracht via o.a. de gemeentelijke website of een andere gemeentelijke en/of (DDFK) activiteit.		De gemeentelijke kaververkoop is permanent onder de aandacht gebracht via de gemeentelijke website. Het bouwrijpmaken van de Julianstraat is afgerond en de kavels komen begin 2019 op de markt.
<u>Nieuwe en bestaande woningen zijn klaar voor de toekomst (duurzaam en energiezuinig).</u>	Alle nieuwe en bestaande woningen moeten zoveel mogelijk duurzaam, energiezuinig en levensloopbestendig zijn.	De gemeente verstrekt op aanvraag informatie over duurzaamheid en stimuleert betrokken partijen op de woning markt om duurzame materialen en toepassingen te gebruiken.		Zie 2 ^e tussenrapportage. Inmiddels kan in aanvulling daarop het volgende worden gemeld. N.a.v. de isolatieactie die in Noordoost Fryslân is georganiseerd. hebben 62 huishoudens in Kollumerland c.a., isolerende maatregelen getroffen via het Bouwloket. In 2018 hebben 885 inwoners van Kollumerland c.a. de website van het duurzaam bouwloket bezocht voor informatie over het verduurzamen van hun woning. Sinds juli 2018 mogen nieuwbouwwoningen niet meer op het aardgas aangesloten worden.
<u>Versterken van ruimtelijke kwaliteiten in en buiten de bebouwde omgeving.</u>		Door de vaststelling van het bestemmingsplan 'Partiële en correctieve herziening van het bestemmingsplan Buitengebied 2012' is:		Het bestemmingsplan 'Partiële en correctieve herziening van het bestemmingsplan Buitengebied 2012' is vastgesteld door de raad op 28 september 2017. Vervolgens is er een tweetal beroepschriften bij

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		a. voldaan aan de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State met betrekking tot een drietal beroepsschriften; b. een aantal onvolkomenheden uit het vigerende plan hersteld; c. een aantal afwijkingen en wijzigingen in het plan verwerkt.		de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State ingediend. De Raad van State heeft op 10 oktober 2018 een uitspraak gedaan. Eén zienswijze is ongegrond verklaard en de andere zienswijze gegrond. Ter uitvoering van de uitspraak zal de gemeenteraad een nieuw besluit moeten nemen omtrent de planologische situatie van het betrokken perceel.
		Afhankelijk van landelijke ontwikkelingen (nieuwe wetgeving) en afspraken met de FUMO zullen meer taken overeenkomstig de gemaakte afspraken bij de FUMO worden ondergebracht.		Er worden mogelijk nog taken overgedragen aan de FUMO. De consequenties daarvan worden onderzocht.
<u>versterken van de sociaaleconomische structuur.</u>	Samen met de andere gemeenten in Noordoost- Fryslân zorgen voor een sociaal economische sterke vitale regio Noordoost-Fryslân.	Uitvoering van de agenda ANNO volgens het meerjaren-programma 2016-2020.		Het rijk heeft positief besloten en er is een substantiële bijdrage beschikbaar gesteld.
		De positie van Kollum als regionaal centrum te waarborgen en in te zetten op de tweede fase van Kollum Watersportdorp.		Voor Kollum watersportdorp fase 2 is een projectenboek in samenwerking met de diverse partijen uit Kollum samengesteld. Er zijn een fors aantal projecten beschreven. Voor een zevental projecten is een subsidie aangevraagd vanuit het gebiedsbudget.
		Verwerven subsidies bij de uitvoering van projecten in Kollumerland c.a.		Blijft een punt van aandacht

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
	Samen met de andere ANNO-gemeenten is ingestemd met het opstellen van een strategische regionale visie en agenda voor de recreatie en het toerisme voor Noordoost Fryslân. Doelstelling is meer samenhang (cohesie) en focus (prioritering) aan te brengen in de vele initiatieven op dit gebied in de regio teneinde de economische potentie van recreatie en toerisme alsmede de leefbaarheid in de regio te vergroten. Essentieel is het bepalen van de richting, waar we met de sector recreatie en toerisme naar toe willen en wat hiervoor nodig is.	Noordoost-Fryslân voor toerisme en recreatie op de kaart zetten en het gastheerschap en het ondernemers-netwerk versterken via de stichting RMT.		
		Activiteiten organiseren of ondersteunen waarin de gemeente Kollumerland c.a. in het algemeen en Kollum in het bijzonder wordt gepromoot.		Continu proces
		Uitgifte van het Ondernemers-magazine Noordoost Fryslân met een specifiek gedeelte over de gemeente Kollumerland c.a.		Terugkerende activiteit
<u>Een goed vestigingsklimaat voor (startende) ondernemers.</u>	Het scheppen van een gunstig klimaat voor de (toeristische) ondernemers.	Onderhoud toeristische infrastructuur is op peil (o.a. fiets-knooppunten-systeem, wandelpadennetwerk, kano- en aanlegsteigers).		
		Startersavonden houden in de regio en de ondernemers-cyclus 'Dwaande met je bedrijf' organiseren.		
		De gemeente neemt deel aan overleg en activiteiten in		Is een continu proces

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		gouden driehoek: onderwijs, overheid en ondernemers.		
	Vestigingsmogelijkheden bieden voor bedrijven.	Voor de vestiging of uitbreiding van bedrijven zijn bouwkavels beschikbaar in Kollum en Kollumerzwaag.		Door personele problemen enigszins iets minder aandacht.
		Het kenbaar maken van vestigingsmogelijkheden via de bedrijvencontactpersoon en de website.		
	Intensiever inzetten op economische ontwikkeling via bedrijfscontacten, promotie van de gemeente.	Gemeente neemt deel aan het Economische Platform met hierin de ondernemersverenigingen, LTO, TOOL en de gemeente Kollumerland c.a.		Is een continu proces
		Samen met ondernemers intensiever inzetten op de voortzetting en uitbouw van bestaande projecten en het benutten van kansen.		
		Bedrijfsbezoeken plegen met het college en werkbezoeken met de portefeuillehouder EZ.		Liep iets moeizamer door genoemde personele problemen.
<u>Een betrokken en actieve partner van het bedrijfsleven.</u>	Een laagdrempelig en goed bereikbaar gemeentelijk aanspreekpunt voor ondernemers.	Ondernemers adequaat helpen met kennis en informatie bij de uitoefening en ontwikkeling van hun bedrijf.		idem
		Regiodeal, op basis van de proeftuin opzetten van een versnellingsagenda en het nader financieren van het Kennis- en Innovatiehuis (KEI) en Kenniswerkplaats (KWP).		Druk doende met de uitwerking van de versnellingsagenda.
<u>Kollumerland Klimaatneutraal.</u>	Kollumerland c.a. zet een nieuwe stip op de horizon waarop de gemeente klimaatneutraal zal zijn.	Er worden inspanningen verricht als beschreven in het uitvoeringsprogramma energietransitie		In september 2018 heeft !mpuls Kollum deelgenomen aan het project Duurzame Scholen. Het thema was Klimaatadaptatie.

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
	Kollumerland c.a. geeft in ANNO-verband voor zover haalbaar invulling aan duurzaamheid. Kollumerland c.a. committeert zich samen met alle Friese overheden aan deelname pilot regionale energiestrategie Fryslân.	ANNO dat gericht is op het doel om in 2025 40% van de benodigde energie in Noordoost Fryslân duurzaam op te wekken. Aansluitend nemen de deelnemende overheden een besluit over de ambitie voor 2050 en een bijdrage voor de (nog te formuleren) projecten tot 2023.		De Energij Koöperasje Westergeast EKW heeft het eerste zonnedak gerealiseerd. In Kollumerzwaag wordt een Energiecoöperatie opgericht. Buurkracht is actief in dit dorp. De Energiecoach heeft 23 adviezen uitgebracht voor het verduurzamen van woningen.

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Geen verbonden partij	

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Kollumerland ca.	Nederland	Peildatum
Functiemenging	%	2017	41.4	52.4	14-3-2019
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2017	146.8	139.7	14-3-2019
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2016	11.8	7.2	14-3-2019

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen.	LISA
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	LISA
Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen.	Basisregistratie adressen en gebouwen

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
2 Wonen en werken in netwerken	436	1.016	1.211	195
Totaal baten	436	1.016	1.211	195

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Lasten				
2 Wonen en werken in netwerken	2.761	3.165	3.000	165
Totaal lasten	2.761	3.165	3.000	165
Saldo baten en lasten	-2.325	-2.149	-1.788	361
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	288	383	-96
Onttrekkingen	239	358	156	-201
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	239	70	-227	-297
Resultaat	-2.087	-2.079	-2.015	64

Toelichting op de verschillen (I) = incidenteel (S)= structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		195
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		-31
De lagere inkomsten op gronden en gebouwen (zonder bestemming) zijn neutraal met de bijbehorende lagere lasten	I	-19
Overige verschillen kleiner dan €25.000	I	-12
3.2 Bouwgrondexploitatie		127
De bouwgrondexploitatie is in principe budgettair neutraal en wordt daarom niet in begroting opgenomen. De baten zijn op rekeningsbasis € 43.000 hoger dan de lasten. Dit heeft te maken met de afsluiting van een complex en winstneming op twee complexen. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de balans en de paragraaf Grondbeleid.	I	127
3.3 Economische promotie		52
Dit betreft een wijziging in toerekenen van de toeristenbelasting. Waar eerder jaar t-1 in jaar t werd opgenomen, wordt nu jaar t opgenomen in t. Dat levert een eenmalig voordeel op.	I	52
8.3 Wonen en bouwen		45
In 2018 was er eenmalig € 108.500 voor stads- en dorpsvernieuwing. Eind 2018 werd al voorzien dat hier een groot deel van over zou blijven. Als gevolg daarvan heeft de raad in november 2018 bepaald dat het restant zou worden gestort in de reserve Wonen, herstructurering en Leefkwaliteit. Doel was inzet hiervan voor duurzaamheid. Aan baten (€ 37.000) en lasten (€ 59.000) is inderdaad geld over gebleven. Hier dus een voordeel van € 96.000, maar bij de post verrekeningen reserves een nadeel van € 96.000 omdat dit geld wordt gestort in de reserve WHL. Per saldo budgetneutraal.	I	37
In 2018 zijn meer bouw aanvragen behandeld dan geraamd en de soort aanvragen waren complexer dan verwacht. Daardoor is er advieswerk uitbesteed, maar zijn er ook meer leges ontvangen dan geraamd	I	78
Neutraal met de lasten, betreft de doorbelasting van rente op leningen zorgcentra	I	-70
Overige producten		2
Overige producten	I	2

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Lasten		165
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		19
• Zie baten	I	19
3.1 Economische ontwikkeling		20
• De kosten voor de Regiodeal vallen over 2018 lager uit.	I	20
3.2 Bouwgrondexploitatie		-84
• Zie toelichting aan de batenkant.	I	84
3.4 Economische promotie		-63
• Kollumerland fungeerde als penvoerder voor het ontwikkelen van een visie toerisme voor Noordoost Friesland. Dit budget is ten onrechte in 2017 vrijgevallen. Het restantbudget is nu naar de balans gezet.	I	-72
• Overige verschillen kleiner dan €25.000	I	9
8.1 Ruimtelijke ordening		151
• Er is een voordeel op de implementatie omgevingswet. Deze kosten worden gedekt uit de algemene reserve. Hier zullen met name vanaf 2019 kosten voor gemaakt gaan worden. Het restantbudget 2018 wordt daarom overgeheveld naar 2019.	I	151
8.3 Wonen en Bouwen		118
• Zie baten, stads- en dorpsvernieuwing voordeel	I	59
• Rente leningen zorgcentra, zie baten	I	70
• Overige verschillen kleiner dan €25.000	I	-11
Overige producten		4
• Overige producten	I	4
Totaal resultaat		361

Specificatie reserveringen

Onderwerpen	(bedragen x € 1.000)		
	Begroting	Jaar-rekening	Saldo
Toevoegingen			
Algemene reserve	288	288	0
Tussentijdse rapportage 2018	288	288	0
Reserve BR Wonen, Herstr. WHL	0	96	-96
Storten resultaat 2018 conform raadsbesluit 1-11-2018	0	96	-96
Totaal toevoegingen	288	383	-96
Onttrekkingen			
Algemene reserve	358	156	-201
Implementatie Omgevingswet	178	27	-151
Regiodeal Noordoost Fryslân	20	11	-9
Energietransitie	41	0	-41
Resultaatbestemming 2017	109	109	0
Aanbiedingsbrief begroting 2018	10	10	0
Totaal onttrekkingen	358	156	-201

Onderwerpen	(bedragen x € 1.000)		
	Begroting	Jaar-rekening	Saldo
Totaal reserveringen	70	-227	-297

Toelichting op de verschillen (I) = incidenteel (S)= structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen		-96
Reserve BR Wonen, Herstr. WHL		-96
Overschot stads- en dorpsvernieuwing (baten € 37.000 en lasten € 59.000)	I	-96
Onttrekkingen		-201
Algemene reserve		-201
Implementatie omgevingswet	I	-151
Energietransitie (lastenvoordeel zit in programma 5)	I	-41
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	-9
Totaal resultaat		-297

Programma 3: Sociale kwaliteit

Waar gaat programma 3 'Sociale kwaliteit' over?

Programmaportefeuillehouder: P. Maasbommel
Programmaregisseur: M. Kouwenhoven
Programmamanager: G. Hettema

Wat willen we bereiken

De transitie als gevolg van het in werking treden van de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, en de Participatiewet heeft de afgelopen jaren van onze inwoners/cliënten, zorgaanbieders, hulpverleners en gemeente grote inspanningen gevergd. Ook in 2018 worden van deze partijen opnieuw inspanningen gevraagd vanwege de verdere transformatie van het sociaal domein. Met de transformatie van het sociaal domein wordt beoogd een nieuwe inrichting van ons zorgstelsel tot stand te brengen. Met deze transformatie van het sociaal domein willen we bereiken dat mensen zelfredzaam en samenredzaam zijn en zelf de regie over hun leven kunnen behouden.

Ontwikkelingen en trends

In 2018 zal het transformatieproces verder worden vormgegeven door o.a. de inzet van algemene voorzieningen, preventie en resultaatbekostiging. Het transformeren van het sociale domein is een continu proces waar tezamen met onze inwoners, zorgaanbieders en overige belanghebbenden vorm aan moet worden gegeven.

De opdracht die onze gemeente in dit kader heeft is vertaald naar uitgangspunten in het bestuursakkoord 2014-2018 "Grenzen verleggen met elan". Een opdracht die zich steeds meer laat vertalen in een integrale aanpak ten aanzien van de aspecten wonen, opgroeien, opvoeden, leren, inkomen, werken en samenleven. Daar waar de inwoner al dan niet met hulp van zijn netwerk niet in staat is (een van) voornoemde aspecten te organiseren, dient de overheid te interveniëren.

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
Individuele bewoners zijn in staat vorm te geven aan hun dagelijkse leefsituatie en (kunnen) participeren in de samenleving.	Werkloze inwoners re-integreren binnen de arbeidsmarkt.	In 2018 wordt een plan van aanpak gemaakt om te komen tot een bredere toeleiding van uitkerings-gerechtigden naar (betaald) werk.		De resultaten van NEF zijn ronduit positief te noemen over 2018. De doelgroep die bemiddeld wordt naar arbeid is inmiddels uitgebreid waarbij er ook aandacht is voor inwoners die een zorgbehoefte hebben. Project activering uitkeringsbestand: projectplan en begroting zijn opgesteld. In 2018 is het project in pilotvorm van start gegaan vanuit bestaande budgetten. Er zijn inmiddels 20 dossiers behandeld in samenwerking met team inkomen, NEF en het gebiedsteam.
		De algemene voorziening "Kringloop Kollum" wordt in 2018 voortgezet en de resultaten behaald in 2018 worden vergeleken met 2017.		In december heeft er besluitvorming plaatsgevonden om van de Kringloop Kollum een Algemene Voorziening voor participatie en dagbesteding te maken. Gebleken is dat in 2017 10 deelnemers zijn doorgestroomd naar regulier werk, 10 naar studie en 2 naar NEF. De resultaten voor 2018 zijn nog niet bekend.
	Instroom van schuld-hulpverlenings-trajecten beperken door meer in te zetten op vroegsignalering.	Het vastgestelde "beleidsplan schulddienstverlening 2.0" wordt in 2018 verder tot uitvoering gebracht en vertaald naar een verstevigde preventieve aanpak, verbetering van de (onderlinge) communicatie en het reduceren van kosten die veroorzaakt worden door een toename van problematische schulden.		De focus in 2018 binnen schulddienstverlening heeft gelegen op het implementeren van het systeem Stratech en het behalen van het NNVK-lidmaatschap (om vroegsignalering beter mogelijk te maken). Zo is in het beleidsplan schulddienstverlening 2.0 opgenomen om NNVK gecertificeerde werkprocessen uit te gaan voeren. Binnen de organisatie zijn de werkprocessen conform de NNVK-normen beschreven. Deze kunnen dan direct worden geïmplementeerd in Stratech en door de schulddienstverleners worden uitgedragen. Met het realiseren van de NNVK lidmaatschap wordt direct al een inhaalslag gemaakt op het

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
				beleidsplan 2.0. De verwachting is dat de livegang van Stratech en het NNVK-lidmaatschap in 2019 een feit zal zijn. Het streven om per 1 januari geslaagd te zijn voor de NNVK-audit is niet gerealiseerd. De NNVK is de brancheorganisatie voor organisaties die werkzaam zijn op het gebied van sociale kredietverlening, schuldhulpverlening, budgetbeheer en bewindvoering. De overgang van schulddienstverlening van Kollumerland c.a. van Achtkarspelen naar DDFK is in 2018 afgerond.
	Het bevorderen van (arbeids)participatie met schuldhulpverlening.	Vanuit een integrale aanpak wordt voor iedere cliënt vastgesteld of er voldoende arbeidsvermogen is om zelf inkomen te genereren.		Dit punt is onder de aandacht en in ontwikkeling en heeft betrekking op de voorgaande toelichting.
	Minima-/armoedebeleid.	In 2018 worden de aanvragen voor de Lauwersregeling, Stichting Leergeld, Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds zo mogelijk vergeleken met het aantal aanvragen in 2017.		In 2018 zijn er 143 aanvragen op grond van de Lauwersregeling toegekend. In 2017 waren er 167 toekenningen. De jaargegevens 2018 van Stichting Leergeld, Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds zijn op het moment van rapporteren voorlopig bekend. In het gehele jaar 2018 zijn er 164 aanvragen ingediend (t.o.v. 226 over 2017).
	Regievoering verbeteren over het plaatsen van uitkeringsgerechtigden bij GR NEF.	In 2018 worden uitkeringsgerechtigden met een beperkte afstand tot de arbeidsmarkt geplaatst in een werktoeleidings-traject bij NEF.		Dit proces loopt en maakt onderdeel uit van de jaarlijkse afspraken met NEF. Positief resultaat NEF over 2018 (financieel en uitstroom).
		In 2018 wordt meer zicht verkregen op de groep uitkeringsgerechtigden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt om te voldoen aan de wettelijke plicht tot		Project activering uitkeringsbestand: projectplan en begroting zijn opgesteld. In 2018 is het project in pilotvorm van start gegaan vanuit bestaande budgetten. Er zijn inmiddels 20 dossiers

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		participatie van inwoners.		behandeld in samenwerking met team inkomen, NEF en het gebiedsteam.
	Realiseren van een vraag gestuurde dienstverlening.	In 2018 worden cliënttevredenheids-onderzoeken op grond van de Wmo en Jeugdwet uitgevoerd, waarbij de uitkomsten dienen als input voor beleid.		Cliënttevredenheids-onderzoeken Wmo en Jeugdhulp over 2017 zijn in 2018 uitgevoerd.
	Vluchtelingen met een verblijfstatus worden in de gemeente gehuisvest.	In 2018 wordt het aantal statushouders gehuisvest conform de taakstelling.		De huisvesting wordt conform de taakstelling uitgevoerd. De instroom vanuit COA is minimaal.
	Bevorderen dat inwoners in buurten en dorpen actief op elkaar zijn betrokken.	In 2018 wordt de communicatie over de mogelijkheden van We- Helpen verder geoptimaliseerd om het aantal bezoekers en deelnemers te vergroten.		Er is een plan van aanpak opgesteld om de implementatie van WeHelpen verder vorm te geven, tevens is er een aanjaagteam samengesteld. Dit aanjaagteam gaat het gebruik van WeHelpen in de regio verder promoten. Het aanjaagteam heeft een structurele taak in het promoten van WeHelpen. WeHelpen is een instrument voor mantelzorgers om hulp te organiseren en hulp te bieden aan anderen.
		In 2018 wordt de uitvoeringsagenda "mantelzorgers en vrijwilligers" verder uitgevoerd.		De mantelzorgagenda is in 2018 uitgevoerd. Onderdeel van deze agenda vormden diverse ontmoetingsmomenten en een meldactie voor mantelzorgers. Ook is opnieuw het mantelzorgpanel ingezet.
		In 2018 wordt in samenwerking met de andere gemeenten met een voorstel gekomen om het welzijnswerk te harmoniseren.		In het eerste halfjaar zijn verdere voorbereidingen getroffen voor het harmonisatietraject welzijnswerk. Sinds september is Movisie gestart met begeleiding van dit traject. In de laatste maanden is gewerkt aan het opstellen van beleid en scenario's.
	Verbeteren van de participatie van inwoners ten aanzien van het gemeentelijke beleid.	In 2018 wordt het aantal (on)gevraagde adviezen van de Participatieraad DDFK vergeleken met 2017.		In 2019 wordt het jaarverslag van de Participatieraad opgeleverd waaruit het aantal adviezen over 2018 zal moeten blijken. Vanwege de late start in 2017 blijft de vergelijking

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
				tussen 2017 en 2018 achterwege.
	Verbeteren van de voorlichtingsfunctie over Wmo- en Participatiewet.	In 2018 wordt het strategisch communicatieplan sociaal domein verder uitgevoerd.		Er wordt gewerkt vanuit een strategisch communicatieplan en van daaruit wordt de communicatie over het brede sociale domein vormgegeven. In juni is een zorgfestival georganiseerd om de dienstverlening vanuit het gebiedsteam verder zichtbaar te maken en de contacten met samenwerkende partijen te versterken. In de communicatie is extra aandacht voor laaggeletterden.
		In 2018 wordt de website Noordoosthelpt actief gepromoot en worden de bezoekers aantallen gemonitord.		In 2018 is verder ingezet op het beheer en doorontwikkelen van de website noordoosthelpt.nl door een beheerder aan te stellen en de module WeHelpen verder te ontwikkelen en in gebruik te gaan nemen. Het onder de aandacht brengen van noordoosthelpt.nl is een continu proces.
	Vergroten van de weerbaarheid van kinderen en jongeren.	In 2018 wordt met behulp van maatwerkproducten van de JGZ van GGD Fryslân, zoals pedagogische ondersteuning en "gezonde school" ingezet op (gezondheids)-preventie.		De "gezonde school" is een lopend traject en vormt de basis voor diverse preventieprogramma's zoals "voorkomen van risicodrag".
	Verbeteren van de leefstijl en de gezondheidssituatie van inwoners.	In 2018 wordt de notitie gezondheidsbeleid tot uitvoering gebracht.		In 2018 is gewerkt aan het opstellen van een notitie gemeentelijk gezondheidsbeleid 2019-2022. Vaststelling door de raad zal in 2019 moeten plaatsvinden. Het convenant "Mei Feste hân" is in 2018 uitgevoerd.
		In 2018 worden de Gezond in de stad (GIDS) gelden opnieuw ingezet en wordt het actieplan verder uitgevoerd.		Vanuit GIDS is er gestart met 13 projecten (DDFK). Een aantal projecten heeft ook in 2018 een vervolg gekregen. Voor het dorp Kollum zal vanuit GIDS gestart worden met het project "op jo súnens" gericht op inwoners met een lage ses (sociaal economische

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening status).

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Werk- en Leerbedrijf NEF	Uitvoering geven aan de Participatiewet.
GGD Fryslân	Gezondheidsdienst van de Friese gemeenten ter bevordering van de gezondheidssituatie en leefstijl van inwoners.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Kollumerland ca.	Nederland	Peildatum
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2017	474.6	758.2	14-3-2019
Jongeren met een delict voor de rechter()	% 12 t/m 21 jarigen	2015	1,11	1,45	14-3-2019
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2015	5,38	6,58	14-3-2019
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2017	65.6	66.7	14-3-2019
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2015	1.84	1.52	14-3-2019
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2018	34.6	40.1	14-3-2019
Lopende re- integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2018	6.2	17.9	14-3-2019
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2018	8.4	9.2	14-3-2019
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2018	1,1	1.0	14-3-2019
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2018	0,6	0.3	14-3-2019
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO()	Aantal per 10.000 inwoners	2018	60	58	14-3-2019

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Banen	Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	LISA
Jongeren met een delict voor de rechter()	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering rond moet komen.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	CBS
Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren(16-22 jaar).	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners.	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	CBS
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO()	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen de WMO. Voor de WMO-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde is gebaseerd op 180 deelnemende gemeenten.	GMSD

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
3 Sociale kwaliteit	4.680	4.875	5.066	191
Totaal baten	4.680	4.875	5.066	191
Lasten				
3 Sociale kwaliteit	14.908	16.327	18.199	-1.871
Totaal lasten	14.908	16.327	18.199	-1.871
Saldo baten en lasten	-10.228	-11.453	-13.133	-1.680
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	192	1.410	1.410	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	192	1.410	1.410	0
Resultaat	-10.035	-10.042	-11.722	-1.680

Toelichting op de verschillen (I) = incidenteel (S)= structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		191
Inkomensregelingen		123
De uitkering van de BUIG viel dit jaar 2% gunstiger uit dan verwacht.	I	123
Maatwerkdienstverlening 18+		62
In 2018 zijn er MOVO gelden (decentralisatie uitkering Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang) ontvangen welke niet geraamd waren.	I	108
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	-46
Overige begrotingsposten		6
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	6
Lasten		-1.871
Samenkracht en burgerparticipatie		101
Er is voor circa € 90.000 minder aan vreemdelingen besteed. Reden hiervoor was dat pas eind 2018 er duidelijkheid was over de budgetoverheveling vanuit de jaarrekening 2017. Dit kwam doordat de DFK gemeenten te maken had de wet Ahri. Hierdoor zijn de werkzaamheden voor vreemdelingen naar 2019 doorgeschoven.	I	90
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	11
Wijkteams		-52
De aframing van het budget met € 165.000 bij de tussentijdse rapportage 2018 voor gebiedsteam Wmo en jeugd blijkt € 52.000 te groot zijn geweest.	I	-52
Inkomensregelingen		31
Door een daling van het aantal inwoners met een uitkering vielen de lasten dit jaar € 31.000 lager uit dan geraamd.	I	31
Begeleide- en arbeidsparticipatie		-193
Dit betreft de bijdrage aan NEF. Op basis van de hogere participatieuitkering voortkomend uit de gemeentecirculaires 2017 hadden deze budgetten voor 2018 opgehoogd moeten worden, maar de overboeking vanuit het programma financiële middelen is in 2017 niet gemaakt.	I	-193
Maatwerkvoorzieningen (WMO)		-35
De lasten van vervoersvoorzieningen waren € 73.000 hoger als gevolg van een hogere vervangingsvraag van oudere hulpmiddelen en hogere prijzen van de voorzieningen.	I	-73
De aanvragen voor woningaanpassingen waren in 2018 minder groot in aantal en in de grote van de aanpassingen dan was geraamd.	I	46
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	-8
Maatwerkdienstverlening 18+		-760
Er werd minder beroep gedaan op vervoer Wmo.	I	-38
De huishoudelijke hulp viel € 34.000 hoger uit dan geraamd vanwege de vergijzing in combinatie met het (landelijke) beleid dat mensen op latere leeftijd langer thuis blijven wonen. Daarnaast komen de gebiedsteams op stoom die een "boeggolf" aan werk aan het wegwerken zijn.	I	-34

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Dit is ook één van de oorzaken waardoor de begeleiding Wmo € 612.000 hoger uit valt dan geraamd. Dezelfde gebiedsteams zorgen ook voor een toename in gebruik van Wmo voorzieningen, gemeenten staan door de decentralisaties dichter bij de inwoners en signaleren meer problematiek dan voor 2015.	I	-612
De schuldhelpverlening valt hoger uit door met name de uittredingskosten Achtkarspelen welke niet waren geraamd.	I	-93
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	17
Maatwerkdienstverlening 18-		-891
De lasten van jeugd vielen € 995.000 hoger uit dan geraamd. In opdracht van de Friese gemeenten heeft KPMG onderzoek gedaan naar de kostenontwikkeling. Uit dit onderzoek is gebleken dat het aantal cliënten in 2018 met 38% is toegenomen.	I	-995
Overige begrotingsposten		-72
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	-72
Totaal resultaat		-1.680

Specificatie reserveringen

Onderwerpen	(bedragen x € 1.000)		
	Begroting	Jaar-rekening	Saldo
Toevoegingen			
Totaal Toevoegingen	0	0	0
Onttrekkingen			
Algemene Reserve	1.218	1.218	0
Aanbiedingsbrief 2018	412	412	0
Saldo tussentijdse rapportage 2018	806	806	0
Reserve sociaal domein	192	192	0
Extra functies 2017-2018 sociaal domein	192	192	0
Totaal onttrekkingen	1.410	1.410	0
Totaal reserveringen	1.410	1.410	0

Programma 4: Voorzieningen

Waar gaat programma 4 'Voorzieningen' over?

Programmaportefeuillehouder: P. Maasbommel en J. Boerema
Programmaregisseur: M. Jansen
Programmamanager: Y. Halman

Wat willen we bereiken

In het bestuursakkoord 2014 – 2018 zijn de uitdagingen en speerpunten voor de komende bestuursperiode genoemd. Een goede sociale infrastructuur én voorzieningen zijn belangrijk voor de leefbaarheid. Eén van de speerpunten is daarom het voorzieningenniveau zoveel mogelijk in stand te houden en dat is gelukt. Bijvoorbeeld door de realisatie van de nieuwbouw(plannen) van de Campus Kollum, waar het voortgezet onderwijs, bibliotheek en dorpshuis worden gehuisvest, en het Kindcentrum in Kollum.

Ontwikkelingen en trends

Kollumerland c.a. en de omliggende gemeenten hebben te maken met de gevolgen van demografische ontwikkelingen, te weten bevolkingsdaling, vergrijzing en ontgroening. Het Rijk heeft Noordoost-Fryslân in 2015 daarom aangewezen als een Krimpregio. De bevolkingsontwikkelingen heeft gevolgen voor bijvoorbeeld voorzieningen als sportclubs, scholen, zorgvoorzieningen en wonen en daarmee voor de leefbaarheid. Er wordt naar gestreefd het komende jaar de huidige voorzieningen te behouden en in regionaal verband samen met maatschappelijke partners te werken aan een toekomstbestendige voorzieningenstructuur.

DDFK gemeenten zijn ambtelijk gefuseerd. Voor de DFK gemeenten zal onder andere het beleid en de diverse subsidieregelingen op elkaar afgestemd zullen worden.

Met ingang van 2018 wordt de wet Harmonisatie Kinderopvang en Peuterspeelzaalwerk van kracht. Hiermee worden de verschillen tussen kinderopvang en peuterspeelzalen opgeheven en de financiering van kinderopvang en peuterspeelzalen voor werkende ouders gelijkgetrokken. De invoering van de wet Harmonisatie Kinderopvang en Peuterspeelzaalwerk heeft voor de gemeente geen grote gevolgen.

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
Het voorzieningenniveau in de gemeente Kollumerland c.a. is van een kwalitatief voldoende niveau en past bij de schaal van het dorp/de gemeente.	Realiseren van een evenwichtig voorzieningenniveau dat past bij de schaal van de gemeente en haar dorpen.	In 2018 wordt gestart met het harmoniseren van het voorzieningen beleid in DDFK verband.		De harmonisatie van het beleid is in 2018 opgestart. Met het oog op de harmonisatie van het speelvoorzieningenbeleid is een enquête uitgezet onder jongeren, scholen en dorpsbelangen en is het huidige speelvoorzieningenbeleid van de DDFK-gemeenten geïnventariseerd.
		Lokale initiatieven van coalities (samenwerkende maatschappelijke partners en overheden) die met het oog op bevolkingsontwikkeling initiatieven opstarten worden gefaciliteerd bij hun processen.		Het project Open Dorp Kollumerzwaag is ambtelijk gefaciliteerd bij het initiatief om een Beweegpad te realiseren in Kollumerzwaag. Er is subsidie verleend door de gemeente en provinciale subsidie verkregen. De gemeente heeft grond beschikbaar gesteld.
		In 2018 wordt ingezet op het opstellen van een regionaal IHP (Achtkarspelen en DDFK) met een procesbegeleider leerlingendaling.		Er is een regionale Ontwikkelagenda Onderwijsvoorzieningen opgesteld die de basis is voor een IHP op gemeentelijk niveau. Deze Ontwikkelagenda wordt jaarlijks geactualiseerd. De regionale procesbegeleider heeft een nieuwe opdracht gekregen voor de duur van 1,5 jaar waarin ook passend onderwijs is opgenomen.
		In 2018 worden initiatieven voor renovatie en verduurzaming dorpshuizen ondersteund door een subsidie.		Is vanwege de ARHI niet doorgegaan
	Optimaliseren van (de kwaliteit en bereikbaarheid) van onderwijsvoorzieningen.	Voor de beide scholen voor voortgezet onderwijs, Impulse Kollum en het Lauwers College, wordt in 2018 de Campus Kollum gebouwd. De Stichting Campus Kollum is bouwheer. Na realisatie vergoedt de gemeente de huisvestingskosten voor de scholen.		De bouw van Campus verloopt voorspoedig; de planning lijkt gehaald te gaan worden. Verwachte oplevering: april 2019.
		In 2018 wordt het Kindcentrum Kollum gerealiseerd voor de Prof. Casimirschool		De definitieve gunning voor het Kindcentrum heeft in 2018 plaatsgevonden. In

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		en de Kon. Julianaschool. De gunning vindt plaats eind 2017 en daarna wordt de stichting Kindcentrum bouwheer.		december is de bouwopdracht getekend door het stichtingsbestuur (deze is bouwheer).
		In 2017 zijn de peuterspeelzalen in de gemeente omgevormd naar peuteropvanglocaties met het oog op de wijziging van de wet Harmonisatie Kinderopvang en Peuterspeelzaalwerk die per 1-1-2018 ingaat. De gemeente betaalt (alleen) de peuterplaatsen van peuters met ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag.		Afgerond
		Er vindt verdere afstemming plaats tussen voorschoolse voorzieningen en basisscholen gericht op goede doorstroming van leerlingen. Vanaf 2017 wordt voor leerlingen met een specifieke zorg-behoefte de zorg-coördinator ingezet bij de peuteropvang-locaties.		Er is een zorgcoördinator actief die 2x per jaar alle peuterspeelzaallocaties bezoekt.
	In het schooljaar 2017/2018 wordt gestreefd naar afname van het aantal verzuimmeldingen.	In 2018 wordt een gezamenlijk regionaal plan van aanpak opgesteld.		Vanuit de samenwerking binnen RMC-Noord is er blijvende aandacht voor bestrijding van verzuim. Op lokaal niveau is er de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de samenwerking tussen zorg en onderwijs.
	In het schooljaar 2017/2018 wordt gestreefd naar afname van het aantal jongeren zonder een startkwalificatie.	In 2018 wordt een gezamenlijk regionaal plan van aanpak opgesteld.		Vanuit de samenwerking binnen RMC-Noord is er blijvende aandacht voor voortijdig schoolverlaten. Op lokaal niveau is er de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de samenwerking tussen zorg en onderwijs.
		De inzet van WEB-middelen (Wet Educatie Beroeps-onderwijs wordt afgestemd met de gemeente		De werkwijze van 2017 is ongewijzigd gebleven voor 2018. Afstemming hierover met gemeente Leeuwarden heeft plaatsgevonden (in

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		Leeuwarden (centrumgemeente voor de volwassenen-educatie).		verband met gunning).
		Aanpak van laaggeletterdheid gebeurt via het Digi-Taalhuis. Punt van aandacht is de toeleiding en ook de borging van het Digi-Taalhuis.		Op diverse manieren wordt getracht om meer inwoners naar een digitaalhuis toe te leiden.
	Realiseren, behouden en/of aanpassen van culturele voorzieningen.	Het cultuurbeleid wordt in DDFK verband op elkaar afgestemd.		In 2018 is de harmonisatie van de subsidieregelingen in gang gezet om in 2019 aan de raad voor te leggen.
		In 2018 worden de projecten en activiteiten in het kader van Kulturele Haadstêd 2018 ondersteund.		In 2018 zijn in het kader van KH2018 12 activiteiten gesubsidieerd.
	Inzetten op realisatie en/of behoud van preventieve voorzieningen op het welzijnsterrein.	Uitvoering Nota preventie jeugd en Nota preventie drugs en alcohol. De extra inzet jongerenwerker binnen het gebiedsteam wordt gecontinueerd.		De samenwerkende partijen hebben met ondersteuning van onder meer Verslavingszorg Noord Nederland in de eerste helft van 2018 een Activiteitenprogramma opgesteld dat het schooljaar 2018/2019 door de scholen en politie wordt uitgevoerd. De activiteiten over pesten, gebruik social media, het gebruik van alcohol, drugs en tabak zijn op klasniveau samengesteld. Het zijn voorlichtingsactiviteiten voor leerlingen en hun ouders en trainingen voor leerkrachten. De jongerenwerkers van Timpaan Welzijn en Het Bolwerk ondersteunen de scholen bij de uitvoering van de activiteiten. Het Preventie- en Handhavingsplan 2019 - 2022 dat gemeenten moet nog verder voltooid worden.
	Het huidige voorzieningenniveau op het terrein van sport wordt waar mogelijk in stand gehouden.	In 2018 worden diverse activiteiten gericht op sport en bewegen voor inwoners georganiseerd door onder andere de inzet van buurtsport-		De buurtsportcoaches hebben in 2018 diverse activiteiten uitgevoerd en ondersteund: gymlessen, rots- en water trainingen, naschoolse activiteiten, MRT (motorische remedial

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		coaches.		teaching), vakantie-instuiven, gastlessen van verenigingen op scholen (tennis, judo etc.), vakantie-instuiven en sportdagen en Gidsprojecten zoals Project nieuwkomers, Buurtkamer, Heit en Mem café, Centering Pregnancy, project B.U.U.R.. Daarnaast hebben zij het project Open Dorp in Kollumerzwaag ondersteund. Gezamenlijk team buurtsportcoaches en gebiedsteam is in ontwikkeling.
		Inzet buurtsportcoaches werken samen met gebiedsteams in het kader van aanpak gezondheidsachterstanden (gezond in de stad - GIDS).		Samenwerking team buurtsportcoaches en gebiedsteam is opgestart en in ontwikkeling.
		In 2018 wordt het sportbeleid op onderdelen in DDFK-verband geharmoniseerd.		Er is een nulmeting van de kwaliteit van de velden uitgevoerd met het oog op de harmonisatie.

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Roobol	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Kollumerland ca.	Nederland	Peildatum
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2016	0.0	1.82	14-3-2019
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2017	8,14	26,58	14-3-2019
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2016	1.0	2.0	14-3-2019
Niet-Sporters	%	2016	63.9	47.7	14-3-2019

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 leerlingen.	DUO
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar), dat vroegtijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Een startkwalificatie is een havo of vwo-diploma of een mbo-diploma vanaf niveau 2.	Ingrado
Niet-Sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
4 Voorzieningen	241	269	238	-31
Totaal baten	241	269	238	-31
Lasten				
4 Voorzieningen	6.801	8.788	4.258	4.531
Totaal lasten	6.801	8.788	4.258	4.531
Saldo baten en lasten	-6.559	-8.519	-4.019	4.499
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	2.974	4.934	183	-4.751
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2.974	4.934	183	-4.751
Resultaat	-3.585	-3.585	-3.837	-252

Toelichting op de verschillen (I) = incidenteel (S)= structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		-31
4 Voorzieningen		-31
• Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	-31
Lasten		4.531
4.2 Onderwijshuisvesting		4.744
• Het door de raad beschikbaar gestelde budget vanuit de reserve Precario voor de bouw van het Kindcentrum is in 2018 nog niet besteed. De kosten zullen in 2019 gerealiseerd worden.	I	4.744
5.1 Sportbeleid en activering		69

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
De buurtsportcoaches zijn gedekt uit het reguliere budget, waardoor de overgehevelde middelen niet aangewend zijn.	I	69
5.4 Musea		-48
Betreft een extra bijdrage voor de inhaalslag analoge archieven.	I	-44
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	-4
Samenkracht en burgerparticipatie	I	-94
Een extra bijdrage aan MFC Triemen is hier verantwoord.	I	-63
Een subsidie aan Timpaan is geheel op dit taakveld verantwoord, maar een deel van de dekking ligt in programma 3.	I	-31
Totaal resultaat		4.499

Specificatie reserveringen

Onderwerpen	(bedragen x € 1.000)		
	Begroting	Jaar-rekening	Saldo
Toevoegingen			
Totaal toevoegingen	0	0	0
Onttrekkingen			
Algemene reserve	4.446	183	-4.263
Kindcentrum Kollum	2.486	0	-2.486
Uitbreiding kindcentrum Kollum	1.051	0	-1.051
Extra financiering kindcentrum Kollum	726	0	-726
Resultaatbestemming 2017	81	81	0
Saldo tussentijdse rapportage 2018	65	65	0
Aanbiedingsbrief 2018	37	37	0
Reserve precariobelasting	488	0	-488
Kindcentrum Kollum	488	0	-488
Totaal onttrekkingen	4.934	183	-4.751
Totaal reserveringen	4.934	183	-4.751

Toelichting op de verschillen (I) = incidenteel (S)= structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		-4.751
Algemene Reserve		-4.263
Het door de raad beschikbaar gestelde budget vanuit de reserve Precario voor de bouw van het Kindcentrum is in 2018 nog niet besteed. De kosten zullen in 2019 gerealiseerd worden.	I	-4.263
Reserve precariobelasting		-488

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Het door de raad beschikbaar gestelde budget vanuit de reserve Precario voor de bouw van het Kindcentrum is in 2018 nog niet besteed. De kosten zullen in 2019 gerealiseerd worden.	I	-488

Programma 5: Leefkwaliteit

Waar gaat programma 5 'Kwaliteit' over?

Programmaportefeuillehouder: J. Boerema
Programmaregisseur: H. Steen
Programmamanager: G. van Oudenaarden

Wat willen we bereiken

Het programma Leefkwaliteit is gericht op het bereiken van de situatie waarin de fysieke en milieukenmerken van de woonomgeving positief bijdragen aan het welbevinden van de bewoners, zonder dat de eigen milieubelasting afgewenteld wordt op toekomstige generaties of bevolkingsgroepen elders.

De kwaliteit van de leefomgeving is een belangrijk onderdeel van Leefkwaliteit. Daarbij betreft de gemeente de bewoners, stimuleert de bewustwording van het belang van natuur en milieu en stimuleert hen zelf verantwoordelijkheid te nemen voor en bij te dragen aan een goede kwaliteit van de leefomgeving.

Ontwikkelingen en trends

Chemische bestrijdingsmiddelen

Per 31 maart 2016 is het gebruik van chemische onkruidbestrijding op verharding verboden. Dit betekent dat de onkruidbestrijding nu alleen nog kan plaats vinden met mechanische middelen (borstelen, hete lucht, heet water etc.). De kosten voor deze aanpak zijn aanzienlijk hoger dan de bestaande methode. De discussie omtrent de eventuele toelating van onkruidverdelger glyfosaat is nog gaande, voor het einde van 2017 moeten de Europese landen hierover een besluit nemen. In DDFK verband zal worden gekeken naar de verschillende opties ter zake.

Herplantplicht Wet Natuurbescherming

Sinds 2013 wordt de gemeente geconfronteerd met de gevolgen van de essentaksterfte. Vele bomen moeten om veiligheidsredenen worden gekapt. Voor veel gekapte bomen is de wet natuurbescherming van toepassing. Buiten de bebouwde kom is herplant verplicht. Dit vergt jaarlijks een forse investering.

VANG (van afvalstof naar grondstof) doelstellingen - Publiek kader Huishoudelijke Afvalstoffen

De VNG en IPO hebben met het kabinet afgesproken dat de gemeenten zich in gaan zetten voor een circulaire economie. Dit houdt in dat zo veel mogelijk grondstoffen gerecycled moeten worden. Om dit bereiken moet huishoudelijk afval beter worden gescheiden. Door de grondstoffen- en materiaalketens die leiden tot huishoudelijk afval te sluiten produceert een gemiddelde Nederlander steeds minder restafval, in 2020 maximaal 100 kg restafval per jaar (75% van grof en fijn huishoudelijk afval gescheiden ingezameld), met een verdere afname naar maximaal 30 kg in 2025. Om deze doelstelling te kunnen halen moet met name de hoeveelheid ongescheiden te verbranden afval (2015: 170 kg/inw./jr.) afnemen. Daarvoor zullen de huidige initiatieven moeten worden uitgebreid en nieuwe worden ontwikkeld. Dit staat een verdere verlaging van de afvalstoffenheffing in de weg.

WIBON

De Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION) is per 1 juli 2015 uitgebreid met bovengrondse netten. De wet heet vanaf deze datum daarom ook Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten (WIBON). Naast dat nu ook de bovengrondse netten moeten worden geregistreerd is de wet voor ondergrondse netten aangescherpt. De grootste wijziging voor gemeenten is dat zij ook de gegevens van de huisaansluitingen moeten leveren.

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
Het behouden van de kwaliteit van de leefomgeving.	Planmatig beheer van de openbare ruimte.	Ook in 2018 wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om op DDFK-schaal aan te besteden.		Gezamenlijke aanbesteding heeft vooral op gebied van groot onderhoud plaatsgevonden.
		Het college onderzoekt mogelijkheden voor een raadsbrede discussie over Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR).		De raadsbrede discussie over IBOR is reeds in het kader van de quickscan gevoerd met als resultaat het vastgestelde onderhoudsniveau, zie volgende punt.
	Beheer kapitaalgoederen op onderhoudsniveau C, m.u.v. begraafplaatsen, recreatieve gebieden, sportvelden, beweegbare bruggen en onkruidbestrijding. Deze op onderhoudsniveau B.			Hier is uitvoering aan gegeven.
	Planmatig beheer rioleringszorg.	In 2018 wordt in DDFK-verband gestart met het opstellen van een nieuw gemeentelijk rioleringsplan.		De planning voor het opstellen van een DDFK-rioleringsplan is bijgesteld naar 2019. Voor 2018 geldt nog het vigerende rioleringsplan.
	Onkruidbestrijding.	In 2018 wordt middels maatwerk in de DDFK-gemeenten de bestrijding van onkruid verder geoptimaliseerd.		De werkwijze is volgens planning maar de gewenste beeldkwaliteit is nog niet voldoende.
Het behouden van waardevolle landschappen en landschapselementen.	Het op orde houden van het bestaande groenareaal.	In 2018 wordt de herplant in het kader van de Boswet voortgezet.		Herplant is een continu proces. Waar nodig vindt herplant plaats.
Het voeren van een proactief milieubeleid.	Verbeteren afvalinzameling	In 2018 worden de bestaande initiatieven ten aanzien van de afvalinzameling verder uitgebreid (grondstoffen-depot, wastecoins, kringloop, sortibak en afvalcoach).		De afvalinzameling is conform het plan uitgevoerd. Door stagnatie van de instroom bij participatie activiteiten heeft verdere uitrol van demontage activiteiten echter niet plaats kunnen vinden. Bestaande activiteiten zijn gewoon door gegaan. Het wastecoinsysteem heeft in Kollum het gehele jaar gefunctioneerd. Daarnaast is de textielinzameling met behulp van participatie activiteiten geïntensiveerd. Ook de inzameling van keukenafval in de wijk Westenstein functioneert goed en is eerst

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
				gecontinueerd. De raad van de gemeente Kollumerland c.a. heeft besloten om de investeringen in de verbetering van de afvalinzameling over te laten aan de nieuwe raad van de gemeente Noardeast-Fryslân. In 2019 wordt in het kader van de harmonisatie in Noardeast-Fryslân een integraal plan ten aanzien van de inzameling van de grondstoffen opgesteld.
	Robuuster maken van het rioolstelsel	In 2018 wordt het hemelwater van de nu bekende probleemgebieden afgekoppeld.		Deze problematiek is opgelost, dan wel zijn maatregelen ter zake opgenomen in de uitvoeringsplannen

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Afvalsturing Fryslân / Omrin.	Verbetering afvalinzameling.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Kollumerland ca.	Nederland	Peildatum
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2017	185	174	14-3-2019
Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	21.5	13.2	14-3-2019
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2018	662	649	14-3-2019
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2018	726	721	14-3-2019

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	De hoeveelheid restafval per jaar per bewoner (in kg).	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	RWS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
5 Leefkwaliteit	3.036	3.063	3.198	135
Totaal baten	3.036	3.063	3.198	135
Lasten				
5 Leefkwaliteit	4.016	4.162	4.212	-50
Totaal lasten	4.016	4.162	4.212	-50
Saldo baten en lasten	-980	-1.100	-1.014	85
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	120	120	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	0	120	120	0
Resultaat	-980	-979	-894	85

Toelichting op de verschillen (I) = incidenteel (S)= structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		135
7.3 Afval		54
- Het tekort van € 50.000 op huishoudelijk afval wordt onttrokken uit de voorziening. De verklaringen hiervoor zijn: - Zie verklaring bij lasten 7.3. afval. € 35.000 - Hogere overhead kosten (perceptiekosten, kwijtschelding en straatreiniging) van € 15.000.	I	50
In 2018 is de nascheidingsvergoeding over het vierde kwartaal 2017 ontvangen.	I	43
Overige verschillen kleiner dan € 25.000.	I	4
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		65
Meeropbrengst door een toename voor de rechten om te begraven circa € 24.000 en het verlengen van deze rechten circa € 41.000 (afkoop van 20 jaar, onderhoudsverplichting gedurende contracttermijn afkoop).	I	65
Overige producten		16
Overige verschillen kleiner dan € 25.000.	I	16
Lasten		-50
7.3 Afval		-35
De verklaring voor het tekort is te vinden in het grof huishoudelijk restafval en de nascheiding huishoudelijk rest afval. Kosten per saldo € 35.000.	I	-35
7.4 Milieubeheer		26
Het budget duurzaamheid is in 2018 niet volledig benut.	I	35
Overige verschillen kleiner dan € 25.000.	I	-9
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		-41

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Er is in de voorziening huur grafrechten € 41.000 meer gestort dan was begroot. Oorzaak zie verklaring bij de baten 7.5 Begraafplaatsen en crematoria.	I	-41
Totaal resultaat		85

Specificatie reserveringen

Onderwerpen	(bedragen x € 1.000)		
	Begroting	Jaar-rekening	Saldo
Toevoegingen			
Totaal toevoegingen	0	0	0
Onttrekkingen			
Algemene reserve	79	79	0
Resultaatbestemming 2017	6	6	0
Saldo tussentijdse rapportage 2018	73	73	0
Bestemmingsreserve bedrijfsafval	41	41	0
Saldo tussentijdse rapportage 2018	41	41	0
Totaal onttrekkingen	120	120	0
Totaal reserveringen	120	120	0

Programma 6: Mobiliteit en infrastructuur

Waar gaat programma 6 'Mobiliteit en infrastructuur' over?

Programmaportefeuillehouder: J. Boerema
Programmaregisseur: H. Steen
Programmamanager: G. van Oudenaarden

Wat willen we bereiken

Het programma beoogt het realiseren van een veilig en duurzaam gemeentelijk verkeer- en vervoersysteem dat voldoet aan de verplaatsingsbehoefte van de inwoners en bezoekers.

Ontwikkelingen en trends

Omgevingswet

Reeds geruime tijd is bekend dat (hoogstwaarschijnlijk) in 2018/2019 de nieuwe Omgevingswet (verder: Ow) in werking zal treden. Het is niet onmogelijk dat invoering verder wordt uitgesteld, maar tot afstel zal dat niet leiden. De wet is inmiddels door het parlement aangenomen en aan de inhoudelijk belangrijke AmvB's wordt naarstig gewerkt. De preconsultatie daarvan is reeds afgerond en in de zomer van 2016 word vrijgave van de concepten verwacht.

De wet bundelt een groot aantal bestaande wetten die regels geven voor gebruik, beheer en inrichting van de fysieke leefomgeving, gedacht kan worden aan de Woningwet, Wet milieubeheer, de Wet natuurbescherming en natuurlijk de Wabo. Daarnaast vervalt met de komst van de Omgevingswet de planverplichting voor het hebben van een gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Het visiedeel uit het GRP over het gebruik van riolering en water (de zorgplichten blijven bestaan) dient in de Omgevingsvisie te worden opgenomen.

In DDFK-verband zal een projectgroep worden opgericht voor het opzetten van de Omgevingsvisie. Getracht zal worden om het onderdeel riolering en water op de agenda van de projectgroep te zetten zodat de Omgevingsvisie een integrale visie voor de openbare ruimte wordt.

Verkeersveiligheid

In 2008 heeft het rijk de verkeersveiligheidsdoelstellingen aangescherpt tot maximaal 500 dodelijke verkeersslachtoffers in 2020. In het gemeentelijk verkeer – en vervoerplan 2012 is invulling gegeven aan de verscherpte verkeersveiligheidsdoelstellingen. In 2015 heeft de gemeente het Manifest Verkeersveiligheid Fryslân getekend voor 50% minder verkeersslachtoffers in 2025. Hiermee zegt de gemeente toe dat zij zich de komende jaren inspanst voor een verkeersveiliger Fryslân.

Overdracht Stedelijk Waterbeheer

Wettelijk gezien zijn er in Nederland maar twee waterbeheerders. Dat zijn het Rijk en de waterschappen. In Fryslân wordt het onderhoud van het oppervlakte water binnen de bebouwde kommen nog uitgevoerd door gemeenten. Gemeenten en Wetterskip Fryslân zijn al geruime tijd bezig om de overdracht van het beheer en onderhoud van watergangen binnen de bebouwde kommen over te dragen aan Wetterskip Fryslân. De verwachting is dat de gemeenten nog dit jaar een contract met Wetterskip Fryslân sluiten over de overdracht van het onderhoud van oppervlakte wateren binnen de bebouwde kommen. Het onderhoud komt dan formeel bij Wetterskip Fryslân te liggen. Wetterskip Fryslân laat vervolgens het onderhoud uitvoeren door de gemeente om te voorkomen dat er twee aannemers binnen de bebouwde kom aan het werk zijn aan dezelfde taak. Gemeenten ontvangen van Wetterskip Fryslân een vergoeding voor deze werkzaamheden. Dit levert voor de gemeenten een besparing op.

Oeverbeheer vaarwegen

Voor vaarwegen is het oeverbeheer op dit moment formeel niet geregeld. Vanaf oktober 2013 wordt de taak- en kostenverdeling voor het oeverbeheer nader uitgewerkt. Daarbij geldt het uitgangspunt dat degene die het meeste belang heeft, ook het meeste gaat betalen. Provinciale Staten moet daarover nog een besluit nemen. Vanaf dat moment wordt voor de gemeente duidelijk voor welke financiële opgave zij komt te staan.

Onderzoek kapitaalgoederenbeheer

De gemeente wordt geconfronteerd met meer taken en in verhouding minder budget. De laatste jaren is er

Waar gaat programma 6 'Mobiliteit en infrastructuur' over?

steeds meer met de kaasschaafmethode structureel bezuinigd op het onderhoud van de kapitaalgoederen.

Deze ontwikkeling is ook opgemerkt door de provincie, die in een gesprek en per brief heeft aangegeven daar meer nadruk op te gaan leggen. Het betreft de kapitaalgoederen: wegen, groen, watergangen, beschoeiingen, kunstwerken, gebouwen en openbare verlichting.

Aan de hand van die vragen is er een onderzoek door Sweco uitgevoerd om de huidige situatie en de toekomstige situatie van de toestand van de kapitaalgoederen in kaart te brengen. Dit onderzoek is gepresenteerd aan de raad op 31 maart jl. Het algemene beeld is dat er inmiddels flink achterstallig onderhoud is opgetreden voor de onderdelen wegen, beschoeiing, kunstwerken, gebouwen en openbare verlichting. Het oplopen van het achterstallig onderhoud is ontstaan door het structureel te weinig beschikbaar stellen (als gevolg van bezuinigingen) van onderhoudsmiddelen in de afgelopen 4 à 5 jaar. De omvang van het huidige achterstallig onderhoud bedraagt voor de komende 5 jaar € 3.500.000.

Verdergaande bezuiniging om het onderhoud van kapitaalgoederen zal leiden tot een groter areaal aan achterstallig onderhoud en een verdergaande verslechtering van de kapitaalgoederen. Daarmee nemen ook de risico's voor de gemeente toe.

De gemeente Kollumerland c.a. zal keuzes moeten maken wil het achterstallig onderhoud niet nog verder oplopen. Daarbij valt te denken aan het verder gaand verlagen van het door de raad vastgestelde onderhoudsniveaus, het omvormen van voorzieningen of zelfs het afstoten van bezit/voorzieningen. Daarnaast kan gedacht worden aan het van norm- naar risicogestuurd beheer. Maar welke keuze of combinatie van keuzes ook worden gemaakt er blijft sprake van enige mate van achterstallig onderhoud. Alleen de investering zal lager worden om dat achterstallig onderhoud weg te werken.

De uitwerking van mogelijke oplossingen of richtingen wordt het college en de raad nog apart voorgelegd. Daarin wordt ook het bedrag dat benodigd is voor het weg werken van het achterstallig onderhoud meegenomen. Leidend principe hierin is om kapitaalvernietiging te voorkomen.

Kollum Watersportdorp fase 2. De walbeschoeiing aan de Ooster- en Westerdiepswal is sterk verouderd en past niet meer binnen de ambities van Kollum Watersportdorp. Bovendien is het oprekken van de levensduur financieel gezien geen verantwoorde keuze. Daarom wordt voorgesteld om de walbeschoeiing Ooster- en Westerdiepswal te vervangen. De wijze van het proces van aanpak en de verschillende vervangingsopties worden nog aan college en raad voorgelegd.

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
Het realiseren van een duurzaam en veilig gemeentelijk verkeer- en vervoersysteem.	Verkeersveilige wegen.	Ook in 2018 wordt in DDFK verband een nieuw gladheidsbestrijdingsplan vastgesteld.		Het plan is opgesteld en door de colleges vastgesteld.
	Veilig verkeersgedrag.	Verkeershandhaving wordt uitgevoerd volgens het jaarplan 2018 van team Noordoost van politie Fryslân.		Uitvoering heeft plaatsgevonden volgens jaarplan.
		Uitvoering van het Verkeerseducatie plan in 2018 overeenkomstig het Manifest Verkeersveiligheid.		Is conform uitgevoerd, o.a. het organiseren van verkeersexamens, scootmobieltraining en e-biketraining.
	Verbeteren bereikbaarheid.	In 2018 de DDFK-lobby intensiveren om de voorgenomen knip in de Trekweg te voorkomen.		In het kader van ANNO wordt een mobiliteitsvisie opgesteld. Aan de hand van monitoringsresultaten worden uitspraken gedaan over ontbrekende schakels, knelpunten en het verder optimaliseren van het wegennetwerk. In dit kader wordt de lobby om de knip in de Trekweg te voorkomen meegenomen.
		De brug Âldwâldemersyl is voor 2020 definitief versterkt zodat de aslastbeperking kan worden opgeheven.		Dit project is in voorbereiding en de uitvoering vindt plaats in 2019.
		Tijdens de projectvoorbereidingen van de N358 Uterwei-Skieding blijft de gemeente het proces beïnvloeden om een verkeersveilige en vlotte verbinding met de A7 te realiseren.		Gemeente houdt de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en zal waar nodig pro-actief optreden.
	Goed beheer en onderhoud van de infrastructuur.	In 2017 is begonnen met de herinrichting van de Eyso de Wendtstraat, gedeelte Rechthuisplein tot Johannes Bogermanstraat, de Beintemawei / Wâlddyk te Westergeest en de oostelijke ontsluiting Kollum.		De herinrichtingen zijn afgerond. De oostelijke ontsluiting Kollum wordt afgewogen in de Mobiliteitsvisie die in ANNO verband wordt opgesteld.
		In 2018 wordt begonnen met de vernieuwing van de walbeschoeiing van de Ooster- en Westerdiepswal en inrichting van het gebied Gerrit Bleekerstraat/Tjerk		De aanbestedings-procedure is afgerond. De uitvoering vindt plaats in 2019. Wat betreft het gebied Gerrit Bleekerstraat/Tjerk Hiddestraat is samen met bewoners een plan voor

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		Hiddestraat.		herinrichting opgesteld. Financiële middelen voor uitvoering zijn vooralsnog niet beschikbaar .

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Geen verbonden partij	

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
6 Mobiliteit en infrastructuur	-28	-28	62	90
Totaal baten	-28	-28	62	90
Lasten				
6 Mobiliteit en infrastructuur	2.966	3.199	2.846	352
Totaal lasten	2.966	3.199	2.846	352
Saldo baten en lasten	-2.994	-3.227	-2.785	442
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	47	47	0
Onttrekkingen	62	347	347	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	62	300	300	0
Resultaat	-2.932	-2.927	-2.485	442

Toelichting op de verschillen (I) = incidenteel (S)= structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		90
2.1 Verkeer en vervoer		60
In de bruggen, tunnels en spoorwegovergangen was bij de Quick-scan Kapitaalgoederen € 50.000 gereserveerd voor kapitaallasten om extra investeringen te realiseren. De investeringen zijn in 2018 uitgesteld en zullen naar alle waarschijnlijkheid in 2019 of 2020 worden uitgevoerd. Bedrag van € 50.000 kan hierdoor vrijvallen.	I	50
Overige verschillen kleiner dan € 25.000.	I	10
2.4 Economische havens en waterwegen		30
Vanaf 2017 wordt er jaarlijks een bijdrage van it Wetterskip Fryslân ontvangen voor het baggeronderhoud van de hoofd- en secundaire wateren in de gemeente. Bedrag is echter in 2018 niet bijgeraamd. In de begroting van Noardeast-Fryslân 2019 is het bedrag wel opgenomen.	I	30
Lasten		352
2.1 Verkeer en vervoer		205
Voor de onkruidbestrijding was geraamd € 79.000. Er is totaal voor € 46.000 aan kosten gemaakt. Een voordeel van € 33.000.	I	33

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Het straatbestek is laat in het jaar aanbesteed voor een bedrag van € 80.000. Slechts een klein deel kon worden uitgevoerd: € 5.000. voor 2018 een voordeel van € 75.000.	I	75
Bij het overhevelen van het budget van 2017 naar 2018 is er teveel overgeheveld. Was € 38.000 aangevraagd, is per abuis overgeheveld € 107.000. Er is 69.000 teveel overgeheveld.	I	69
Bij de bruggen en tunnels waren de onderhoudskosten € 28.000 lager dan geraamd zijn.	I	28
2.4 Economische havens en waterwegen		147
Lager onderhoudslasten van € 18.000,00, en lagere kapitaallasten van € 129.000 doordat een aantal investeringen zijn uitgesteld.	I	147
Mutaties reserves		0
Toevoegingen		0
Onttrekkingen		0
Totaal resultaat		442

Specificatie reserveringen

Onderwerpen	(bedragen x € 1.000)		
	Begroting	Jaar-rekening	Saldo
Toevoegingen			
Algemene reserve	47	47	0
Saldo tussentijdse rapportage 2018	47	47	0
Totaal toevoegingen	47	47	0
Onttrekkingen			
Algemene reserve	347	347	0
Resultaatsbestemming 2017	285	285	0
Reserve voor kapitaalgoederen voor tegenvallers op basis van Quick Scan	62	62	0
Totaal onttrekkingen	347	347	0
Totaal reserveringen	300	300	0

Programma 7: Fysieke en sociale veiligheid

Waar gaat programma 7 'Sociale en fysieke veiligheid' over?

Programmaportefeuillehouder: B.Bilker
Programmaregisseur: B.T. Jager
Programmamanager: H. Verbunt

Wat willen we bereiken

Doelstelling van het programma is een structurele aandacht voor veiligheid bij de diverse beleidsdisciplines binnen de DDFK-organisatie en een goede afstemming daarin.

Het is van groot belang dat de burgers niet alleen een gevoel van veiligheid hebben, maar zich ook daadwerkelijk veilig weten. De zorg daarvoor heeft daarom zowel in preventieve als in repressieve zin hoge prioriteit binnen DDFK.

Ontwikkelingen en trends

Uit de politierapportages en het aantal geregistreerde meldingen blijkt dat Kollumerland c.a. een relatief veilige gemeente is. Niettemin is het van belang om alert te zijn en moet middels het voortdurend monitoren van (politie)rapportages en het snel en adequaat inspelen op zich manifesterende (veiligheids)problemen in samenwerking met ketenpartners worden geprobeerd de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de burger op een hoog niveau te houden. Belangrijke thema's voor onze gemeente zijn geweldsincidenten (inclusief huiselijk geweld), overlast verwarde personen, woonoverlast, vandalisme, alcoholoverlast en jeugdoverlast.

- Zoals gezegd wordt snel en adequaat ingespeeld op rapportages, meldingen en veiligheidsproblemen;
- Bij woonoverlast worden de problemen zoveel mogelijk in samenwerking met ketenpartners zoals politie, woningcorporatie en hulpverleningsinstellingen aangepakt en opgelost;
- Overlast door verwarde personen wordt zoveel mogelijk voorkomen (en ook tegengegaan) door het vroegtijdig betrekken en inzetten van het gebiedsteam, de geestelijke gezondheidszorg en bij ernstige meervoudige problematiek het veiligheidshuis;
- Het deelnemen aan het project 'Geweld is niet oké';
- Het deelnemen aan de benchmark en burgerpeiling 'Waar staat je gemeente' met ook onderzoek naar veiligheid en veiligheidsgevoel in de gemeente;
- Het inrichten van een adequate crisisorganisatie in DDFK-verband;
- Naast politie-inzet ook het inzetten van jongerenwerk bij hinderlijke en overlastgevende jeugd;
- Het vaststellen van nieuw integraal veiligheidsbeleid voor de DDFK-gemeenten.

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
Een veilige woon- en leefomgeving.	Het aantal incidenten m.b.t. woonoverlast is minder dan 130.	Voor het beheersen en terugdringen van woonoverlast wordt actief samengewerkt tussen overheid, woningcorporatie en hulpverlening.		Er is weliswaar inmiddels een 12-maands rapportage van de politie over 2018, maar de cijfers zijn al gegenereerd op basis van de (nieuwe) gemeente Noardeast-Fryslân (en dus niet afzonderlijk voor Ferwerderadiel, Dongeradeel en Kollumerland ca). In deze kolom kan om die reden niet bij elk delict een toelichting voor de gemeente Kollumerland ca worden gegeven. Net als bij de voortgangsrapportage in 2018 wordt opgemerkt, dat er geen (type) delicten zijn die er in negatieve zin extra uit zijn gesprongen. Als dat wel het geval was geweest, dan was daar in 2018 extra inzet op gepleegd.
	Het aantal incidenten m.b.t. alcohol- en drugsoverlast is minder dan 15.	Strafrechtelijke aanpak door politie en preventie en handhaving o.b.v. Preventie- en handavingsplan alcohol- en drugs.		
	Het aantal incidenten m.b.t. geluidsoverlast is minder dan 45.	Voor het beheersen en terugdringen van woonoverlast wordt actief samengewerkt tussen overheid, woningcorporatie en hulpverlening.		
	Het aantal incidenten m.b.t. vernielingen is minder dan 55.	Naast de strafrechtelijke aanpak wordt zoveel mogelijk de schade verhaald.		
	Het aantal woninginbraken is minder dan 10.	Aansluiten bij landelijke of regionale voorlichtings-campagnes.		
	Het aantal inbraken in garages/schuren is minder dan 5.	Aansluiten bij landelijke of regionale voorlichtings-campagnes.		
	Het aantal inbraken in motorvoertuigen is minder dan 5.	Aansluiten bij landelijke of regionale voorlichtings-campagnes.		
	Het aantal diefstallen van motorvoertuigen is minder dan 2.	Aansluiten bij landelijke of regionale		

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		voorlichtings-campagnes.		
	Het aantal diefstallen van rijwielen is minder dan 8.	Aansluiten bij landelijke of regionale voorlichtings-campagnes en het inzetten van de 'lokfiets'.		
	Het aantal incidenten m.b.t. burengerucht (relatieproblemen) is minder dan 45.	Er wordt ingezet op bemiddeling en hulpverlening.		
	Het aantal incidenten m.b.t. huiselijk geweld is minder dan 3.	De Wet tijdelijk huisverbod wordt toegepast inclusief bemiddelings- en hulpverlenings-traject.		
	Een nieuw integraal veiligheidsbeleid voor de DDFK-gemeenten.	Er wordt in samenwerking met de ketenpartners en in samenspraak met de burger en maatschappelijke instellingen een nieuw integraal veiligheidsplan voor de DDFK-gemeenten ontwikkeld.		Het jaar 2018 is gebruikt om onder andere d.m.v. een interactieve veiligheidsmonitor input vanuit de inwoners op te halen voor het nieuwe beleid. Mede o.b.v. deze input, maar ook door inbreng van ketenpartners en door actuele ontwikkelingen op het gebied van veiligheid mee te nemen, zal het nieuwe beleid in 2019 verder worden ontwikkeld en door de nieuwe raad worden vastgesteld.
	Bevordering buurtpreventie.	In overleg met verenigingen voor dorpsbelangen wordt getracht om buurtpreventie zoveel mogelijk te introduceren in de dorpen.		Er is dit jaar in DDFK-verband ingezet op uitbreiding van Whatsapp buurtpreventie naar de dorpen door het beschikbaar stellen van budget en het bekendheid geven aan dit instrument middels kennisgevingen, social media, e.d. Er zijn in 2018 in de DFK-gemeenten 15 aanvragen voor Whatsapp buurtpreventie ingediend, waarvan er 9 zijn gehonoreerd en 6 nog in behandeling zijn.
Veiligheid bij bedrijven, evenementen.	Het aantal winkeldiefstallen is minder dan 7.	Voorlichting aan winkeliers door MKB.		Er heeft geen voorlichting plaatsgevonden, maar het aantal winkeldiefstallen gaf ook geen aanleiding tot extra aandacht op dit punt.
	Het aantal inbraken bij bedrijven en instellingen is minder dan 7.	Aansluiten bij landelijke of regionale voorlichtings-campagnes.		Er zijn geen landelijke of regionale voorlichtings-campagnes geweest waarop kon worden aangesloten

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
	Het aantal incidenten m.b.t. overlast horeca is minder dan 3.	In de exploitatie-vergunning worden voorschriften opgenomen m.b.t. beveiliging		Bij nieuwe aanvragen worden – afhankelijk van het soort horecagelegenheid – zo nodig voorschriften m.b.t. beveiliging opgenomen. Bij grote evenementen is dit standaard.
	Het aantal incidenten m.b.t. overlast bij evenementen is minder dan 3.	Toezicht door afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH).		
Veiligheid en jeugd	Het aantal incidenten m.b.t. vandalisme en baldadigheid is minder dan 10.	Naast de strafrechtelijke aanpak wordt zoveel mogelijk de schade verhaald.		
	Het aantal incidenten m.b.t. overlast door groepen jongeren is minder dan 55.	Ouders aanspreken op verantwoordelijkheid en samenwerking met politie en jongerenwerk.		
Fysieke veiligheid	Het aantal incidenten m.b.t. vernielingen/zaakbeschadiging is minder dan 55.	Naast de strafrechtelijke aanpak wordt zoveel mogelijk de schade verhaald.		
	Het aantal incidenten m.b.t. aantasting openbare orde is minder dan 2	Handhaving door politie.		
	Het aantal incidenten m.b.t. verkeersoverlast is minder dan 30.	Er is parkeerbeleid opgesteld c.q. op dat beleid wordt gehandhaafd.		
	Het aantal gevallen van straatroof/zakkenrollen is minder dan 2.	Handhaving en opsporing door politie.		
	Het aantal geweldsincidenten is minder dan 45.	Uitvoeren project 'Geweld is niet oké'.		
	Het aantal incidenten m.b.t. brand is minder dan 5.	Toezicht op brandveiligheidseisen.		
	Het aantal brandstichtingen is minder dan 2.	Naast de strafrechtelijke aanpak wordt zoveel mogelijk de schade verhaald.		
	Het aantal milieu-incidenten is minder dan 3.	Toezicht door afdeling VTH.		
Interne veiligheid	Waakzaamheid op terreurdaden/-dreiging.	Alertheid door alle ketenpartners op het gebied van veiligheid.		
	Het aantal gevallen van drugshandel is minder dan 10.	Strafrechtelijke aanpak door politie en preventie en handhaving o.b.v.		

Doelen 2018	Subdoelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting jaarrekening
		Preventie- en handhavingsplan alcohol- en drugs.		
	Het aantal gevallen van wapenhandel is minder dan 2.	Handhaving en opsporing door politie.		
	Het aantal gevallen van fraude is minder dan 9.	Inzet van de helpdesk fraudepreventie.		
	Het aantal incidenten m.b.t. discriminatie is minder dan 2.	In voorkomend geval ondersteuning door bureau Tumba.		

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel veiligheid	De VRF levert een zeer grote bijdrage in de uitvoering van de reguliere activiteiten op het gebied van veiligheid vanuit programma 7. Dit betreft vooral 'going concern' taken. Deze zijn niet expliciet vertaald in beleidsdoelstellingen van dit programma.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Kollumerland ca.	Nederland	Peildatum
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2017	78	131	14-3-2019
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2017	0.8	2.2	14-3-2019
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2017	3,1	5.0	14-3-2019
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2017	0.8	2.9	14-3-2019
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2017	2.3	4.8	14-3-2019

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden hiervan zijn seksuele misdrijven, lichamelijk letsel door schuld, levensdelicten zoals moord en doodslag.	CBS
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	CBS

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
7 Fysieke en sociale veiligheid	25	25	30	5
Totaal baten	25	25	30	5
Lasten				
7 Fysieke en sociale veiligheid	1.237	1.237	1.220	17
Totaal lasten	1.237	1.237	1.220	17
Saldo baten en lasten	-1.212	-1.212	-1.190	22
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.212	-1.212	-1.190	22

Toelichting op de verschillen (I) = incidenteel (S)= structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		5
Fysieke en sociale veiligheid		5
• Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	5
Lasten		17
Fysieke en sociale veiligheid		17
• Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	17
Totaal resultaat		22

Algemene dekkingsmiddelen, overhead en heffing VPB

Algemene dekkingsmiddelen

Waar gaat Algemene dekkingsmiddelen over?

Algemene dekkingsmiddelen

Het programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien bestaat uit verschillende onderdelen. Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de algemene dekkingsmiddelen in de gemeentelijke begroting apart zichtbaar gemaakt.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

Lokale heffingen:

Dit zijn opbrengsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten voor de WOZ, de heffing en de invordering.

Algemene uitkeringen:

Gemeenten ontvangen geld van het Rijk om hun taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, dit is inclusief de decentralisatie uitkering sociaal domein.

Dividend:

Hier wordt de verwachte opbrengst (dividend) uit de deelnemingen in o.a. Eneco en de BNG verantwoord.

Mutaties in de reserves:

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de mutaties in de algemene- en bestemmingsreserves apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

De mutaties in de reserves die een relatie hebben met een specifiek programma zijn opgenomen onder het desbetreffende programma zodat per programma een resultaat voor en na bestemming zichtbaar is.

Overige Algemene dekkingsmiddelen:

Onder de overige algemene dekkingsmiddelen worden het taakveld treasury en opgenomen stelposten verantwoord.

Overige algemene dekkingsmiddelen:

Onder de overige algemene dekkingsmiddelen is het taakveld treasury en de overige baten en lasten (stelposten) verantwoord.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Kollumerland ca.	Nederland	Peildatum
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2018	172	230	14-3-2019

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.	CBS

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
OZB woningen	1.370	1.370	1.387	16
OZB niet-woningen	844	844	949	105
Algemene uitkering	22.689	23.063	22.983	-80
Treasury	634	622	652	30
Dividend en deelnemingen	105	127	129	2
Overige baten en lasten	85	0	288	288
Hondenbelasting	25	25	22	-3
Precariobelasting	1.073	1.073	1.064	-9
Totaal baten	26.826	27.125	27.475	350
Lasten				
OZB woningen	225	225	203	22
OZB niet-woningen	0	0	0	0
Algemene uitkering	128	0	0	0
Treasury	625	614	666	-53
Dividend en deelnemingen	27	27	28	-1
Overige baten en lasten	157	541	1.931	-1.390
Hondenbelasting	0	0	0	0
Precariobelasting	0	0	0	0
Totaal lasten	1.162	1.407	2.828	-1.421
Saldo baten en lasten	25.664	25.718	24.647	-1.072
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	1.073	3.204	3.204	0
Onttrekkingen	181	2.247	2.247	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-892	-957	-957	0
Resultaat	24.772	24.762	23.690	-1.072

Toelichting op de verschillen (I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		355
OZB Niet woningen		105
De verwachting is, dat de werkelijke opbrengsten in lijn zullen komen te liggen met de geraamde opbrengsten. Dit op grond van jurisprudentie c.q. rechtelijke uitspraken. Enkele aanslagen van incurante objecten zullen naar verwachting worden verlaagd tot het totaal van de geraamde opbrengsten.	I	105

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Algemene uitkering		-80
Het nadeel op de algemene uitkering wordt hoofdzakelijk verklaard doordat een lager accres wordt verwacht over 2018. Dat wil zeggen dat het Rijk minder uit geeft en daardoor ook het gemeentefonds mee daalt. De kans bestaat dat het accres over 2018 uiteindelijk nog lager zal uitvallen. Dat wordt echter pas bekend in de meicirculaire 2019 (zie risicoparagraaf). Tegenover het lagere accres staat weliswaar een extra vergoeding van ruim € 77.000 voor de gestegen vergoedingen voor raadsleden van gemeenten met minder dan 24.000 inwoners, maar dat weegt niet op tegen de daling van het accres. Per saldo levert e.e.a. een nadeel op van bijna € 100.000.	I	-80
Overige baten en lasten		288
Betreft o.a. afrekeningen naar aanleiding van de uitspraken Belastingdienst over de jaren 2008 – 2016 zowel BTW als BCF	I	288
Overige begrotingsproducten		42
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	42
Lasten		-676
Treasury		-53
Betreft vele kleinere verschillen / afwijkingen in de kapitaallasten en de transitorische rente.		-53
Overige baten en lasten		-1.390
- Bijdrage nadelig resultaat GR DDFK 2018 - Reservering kosten Saken op Oarder archief - Mutatie dubieuze debiteuren 2018 - Afboeking ten onrechte opgenomen vordering BCF 2017 - Afdrachten naverrekening BTW en BCF oude boekjaren - Afrekening Stg. Opnebare bibliotheken 2015 - Afboeking oninbare debiteuren n.a.v. college advies - Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	-507 -170 -165 -250 -80 -56 -100 -62
Resultaat rekening baten en lasten		746
Geprognostiseerd rekening saldo		746
Overige begrotingsproducten		22
Overige verschillen kleiner dan € 25.000		22
Totaal resultaat		-321

Specificatie reserveringen

Onderwerpen	(bedragen x € 1.000)		
	Begroting	Jaar-rekening	Saldo
Toevoegingen			
Algemene reserve	1.057	1.057	0
Resultaatbestemming 2017	876	876	0
Saldo tussentijdse rapportage 2018	181	181	0
Reserve Precariobelasting	2.146	2.146	0
Storting opbrengst precario	1.073	1.073	0

Onderwerpen	(bedragen x € 1.000)		
	Begroting	Jaar-rekening	Saldo
Saldo tussentijdse rapportage 2018	1.073	1.073	0
Totaal toevoegingen	3.204	3.204	0
Onttrekkingen			
Algemene reserve	1.338	1.338	0
Reserve sociaal domein	454	454	0
Resultaatbestemming 2017	454	454	0
Reserve WWB/WSW	422	422	0
Resultaatbestemming 2017	422	422	0
Reserve eigen kapitaal niet vrij te besteden	34	34	0
Reserve eigen kapitaal niet vrij te besteden	34	34	0
Totaal onttrekkingen	2.247	2.247	0
Totaal reserveringen	-957	-957	0

Overhead

Waar gaat overhead over?

Overhead:

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van Vensters voor Bedrijfsvoering gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Omdat de gemeenten deel neemt in de gemeenschappelijke regeling DDFK gemeenten bestaat de overhead voornamelijk uit Huisvestingskosten. De overhead van de GR hoeft niet verantwoord te worden op het taakveld overhead, maar is begrepen in de bijdrage aan de GR. De GR heeft vanaf 2018 zelf de plicht om de overhead te verantwoorden op het taakveld overhead.

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
Overhead	0	0	160	160
Totaal baten	0	0	160	160
Lasten				
Overhead	1.244	1.255	1.490	-235
Totaal lasten	1.244	1.255	1.490	-235
Resultaat	-1.244	-1.255	-1.330	-75

Toelichting op de verschillen (I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		160
Overhead		160
De verhuur van de gemeentelijke gebouwen aan de GR-DDFK gemeenten van € 140.000 was niet in de begroting verwerkt. De bijbehorende subsidieverstrekking met hetzelfde bedrag was ook niet geraamd. Per saldo is deze afwijking budgetneutraal verwerkt.	I	140
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	20
Lasten		-235
Overhead		-235
De verhuur van de gemeentelijke gebouwen aan de GR-DDFK gemeenten van € 140.000 was niet in de begroting verwerkt. De bijbehorende subsidieverstrekking met hetzelfde bedrag was ook niet geraamd. Per saldo is deze afwijking budgetneutraal verwerkt.	I	-140
Het klein- en dagelijks onderhoud aan het gemeentekantoor is duurder uitgevallen dan geraamd, o.a. de renovatie koel- en verwarmingsapparatuur is duurder uitgevallen	I	-34

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
De wachtgelduitkeringen zijn geraamd in programma 1, de lasten zijn echter verantwoord in het onderdeel 'overhead'. Per saldo is een voordeel van € 48.000 ontstaan in programma 1 en een nadeel van € 48.000 in Overhead.	I	-48
Overige verschillen kleiner dan € 25.000	I	-13
Totaal resultaat		-75

Heffing VPB

Waar gaat heffing VPB over?

Heffing VPB

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Dantumadiel geldt dat niet voldaan is aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Voor veel activiteiten geldt dat ofwel sprake is van het aanbieden van een collectief goed (geen deelname economische verkeer) of sprake is van structureel verlieslatende activiteiten.

Voor zover en voor zolang geen sprake is van een aangifteplicht behoeft de gemeente voor deze activiteiten geen fiscale administratie in te richten. Zo hoeven geen jaarlijkse fiscale balans en aangifte te worden opgesteld, geen vermogensetikettering plaats te vinden (toerekenen van balansposten aan de fiscale administratie) en geen openingsbalans naar de waarde in het economische verkeer te worden opgesteld.

De afvalstromen met een opbrengst worden belast op basis van landelijke afspraken met een winstopslag van 1% van de omzet, waarbij er geen kosten kunnen worden toegerekend. Alleen de afvalstromen waarbij de gemeente risicodragend is voor de verkoop van grondstoffen worden belast. Op basis van deze landelijke afspraak ontstaat voor Gemeente Kollumerland een belastbaar bedrag van € 328,- waarover € 65,- vpb is verschuldigd.

Voor de gemeente Kollumerland is bij de belastingdienst in het kader van administratieve lasten het verzoek gedaan om de vpb-aangifte 2016 in te trekken. Voor de gemeente is namelijk geen sprake van een belast grondbedrijf of andere belastingplichtige activiteiten. De belastingdienst is echter ondanks mondelinge toezegging niet akkoord gegaan met het verzoek tot intrekken van de vpb-aangifte en neemt het standpunt in dat de verkoop van afvalstromen (reststromen/grondstoffen) een in de aangifte op te nemen belaste activiteit betreft. Dientengevolge heeft gemeente Kollumerland aangifte gedaan voor een te betalen vpb-last van € 65,- in 2016.

De verwachting is dat dezelfde situatie voor de vpb-aangiften over 2017 en 2018 ook zal gelden en dat enkel aangifte gedaan zal moeten worden voor de activiteit verkoop van (afval)grondstoffen. Gezien de geringe hoogte van het bedrag aan te betalen vpb is de geraamde vpb-last in 2017 en 2018 afgerond naar nihil.

Tarief VPB

Voor winsten binnen de eerste tariefschijf (tot en met € 200.000) geldt in 2018 een tarief van 20% en voor winsten daarboven (vanaf € 200.000) een tarief van 25%. Het kabinet heeft vanaf 2019 een stapsgewijze verlaging van de vennootschapsbelasting aangekondigd. De eerste schijf wordt dan 19%, de tweede 25%. Vanaf 2020 dalen die tarieven naar 16,5% en 22,55%. In 2021 naar 15% en 20,50%.

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0
Lasten				
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0
Totaal lasten	0	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0

Onvoorzien

Waar gaat onvoorzien over?

Onvoorzien:

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

In de begroting is een bedrag van € 20.000 opgenomen voor structureel onvoorzien. In de meerjarenbegroting zijn geen cumulatieve bedragen opgenomen voor structureel onvoorzien.

Overzicht baten en lasten 2018

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar- rekening	Saldo
Baten				
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0
Lasten				
Onvoorzien	21	0	0	0
Totaal lasten	21	0	0	0
Resultaat	-21	0	0	0

Rekeningresultaat

Recapitulatie

Het werkelijke nadelig rekeningresultaat bedraagt € 2.041.000 (afgerond)

Resultaatanalyse

Omschrijving	Begroting (x € 1.000)	Werkelijk (x € 1.000)	Saldo (x € 1.000)
Programma's	-30.099	-26.670	3.429
Dekkingsmiddelen, onvoorzien	24.463	23.317	-1.147
Resultaat voor bestemming	-5.635	-3.353	2.282
Mutaties in reserves	6.387	1.313	-5.074
Resultaat jaarrekening 2018 (nadelig)	751	-2.041	-2.792

De belangrijkste afwijkingen (op hoofdlijnen >50k) tussen de bijgestelde begroting en de realisatie zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000) += meevaller -= tegenvaller
Programma 1:	
• Treffen voorziening wachtgeld	-260
• Nabetaling verhoging raadsvergoedingen (met terugwerkende kracht 2018)	-73
Programma 2:	
• Leges bouwvergunningen	+78
• Noordoost Friesland toerisme visie (budget ten onrechten vrijgavallen in 2017)	-72
• Implementatie nieuwe omgevingswet (voorstel tot overheveling naar 2019)	+150
Programma 3:	
• BUIG uitkeringen (IOAZ – IOAW – BBZ)	+123
• MoVo gelden (maatschappelijke opvang) wel ontvangen niet geraamd	+108
• Minder uitgave aan vreemdelingen	+90
• Ten onrechte afgeraamde budgetten WMO	-52
• Niet opgehoogd budget NEF bijdrage	-193
• Meer kosten WMO vervoersvoorziening	-73
• Gebiedsteams begeleiding WMO	-612
• Uittredingskosten schulpulpverlening met Achtkarspelen	-93
• Jeugdhulpverlening	-891
Programma 4:	
• Buurtsportcoaches niet aangewende overheveling 2017	+69
• Inhaalslag archivering analoge archieven	-50
Programma 5:	
• Kollum watersportdorp (voorstel overheveling naar 2019)	+89
• Toename begraafrechten	+65
Programma 6:	
• Vrijval kapitaallasten ivm uitgestelde investering in 2018	+50
• Late aanbesteding straatwerk, minder werkzaamheden uitgevoerd	+75
• Voordeel op verkeer ivm te hoge overheveling uit 2017. Vrijval 2018	+69
• Haven en vaarwegen minder onderhoud ivm uitstel investeringen	+147
Programma 7:	

Omschrijving	Bedrag (x € 1.000) += meevaller -= tegenvaller
• Geen noemenswaardige afwijkingen	•
Programma 8:	
• OZB niet woningen vnl door oplegging aanslagen NAM	+105
• Algemene uitkering	-80
• Afrekeningen BTW & BCF ivm uitspraken Belastingdienst over 2008 – 2016	+288
• Bijdrage nadelig resultaat GR 2018	-507
• Reservering Saken Op Oorder	-170
• Toevoeging voorziening dubieuze debiteuren	-165
• Correctie ten onrechte opgenomen BCF 2017 vordering	-250
• Naverrekening BTW & BCF	-80
• Afboeking oninbaar via collegevoorstel	-100
• Niet gerealiseerd positief begrotingsoverschot	-746
Alle programma's (kleine afwijkingen)	+169
Saldo resultaat ten opzichte van de begroting na bestemming	-2.792

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Naast bovengenoemde analyse moet bij de jaarrekening een analyse worden gegeven op de begrotingsrechtmatigheid. Als leidraad heeft de gemeenteraad op 18.12.2014 via het zogenaamde controleprotocol voor de accountantscontrole toetsingscriteria vastgesteld. Hierbij is de volgende categoriale indeling gemaakt, waarbij wordt aangegeven of hier al dan niet sprake is van onrechtmatig handelen.

Begrotingsoverschrijdingen op lasten

De volgende categorieën worden onderscheiden:

Nr	Categorie	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
2	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie) regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
3	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen		X
4	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenstijging op jaarbasis was via de tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels (art. 212) zoals afgesproken met de raad.		X
5	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheids gevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. -geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar -geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	X

Nr	Categorie	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel
7	Kostenoverschrijding inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheids gevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. -geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar -geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	X
8	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. -jaar van investeren -afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	X

Lasten per programma

Omschrijving	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
Sturende en dienstverlenende gemeente	2.677.122	2.953.990	-276.868
Wonen en werken in netwerken	3.165.047	2.999.726	165.321
Sociale kwaliteit	16.327.271	18.198.704	-1.871.434
Voorzieningen	8.788.157	4.257.502	4.530.655
Leefkwaliteit	4.162.238	4.211.949	-49.711
Mobiliteit en infrastructuur	3.198.716	2.846.376	352.341
Fysieke en sociale veiligheid	1.236.846	1.219.765	17.081
Algemene dekkingsmiddelen	1.407.153	2.828.334	-1.421.181
Overhead	1.254.885	1.489.830	-234.945
Heffing VPB	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totale lasten	42.217.434	41.006.175	1.211.258

Toelichting op begrotingsoverschrijdingen lasten

Omschrijving	Onrechtmatig	
	zonder oordeels vormig	met oordeels vorming
Programma Sturende en dienstverlenende € -276.868		
• Extra wachtgeld verplichting wethouders ivm fusie	-260.000	
• Verhoging raadsvergoeding met terugwerkende kracht	-73.000	
• Diverse kleine positieve verschillen	56.000	
Programma Sociale kwaliteit € -1.871.434		
• Extra last Jeugdzorg bekend na 1-4 2019	-891.000	
• Totale lasten WMO bekend bij opmaak Jaarrekening	-612.000	
• Bijdrage NEF niet opgehoogd na ciculaire opgemerkt Jaarrekening	-193.000	
• Bijdrage WMO vervoersvoorziening (hogere vervangswaarde)	-73.000	
• Bijdrage WMO HH hulp hoger ivm gebiedsteams inzet	-34.000	
• Kleine positieve verschillen	68.000	
Programma Leefkwaliteit € -49.711		
• Extra bijdrage Fumo bekend bij opmaak jaarrekening	-9.000	
• Extra storting bij jaarrekening voorziening grafrechten	-41.000	
Programma Algemene Dekkingsmiddelen € -675.614		
• Bijdrage nadelig resultaat jaarrekening GR (bekend na opmaken jaarrekening)	-507.000	
• Voorziening Dubieuze debiteuren (na opmaak jaarrekening)	-165.000	
Programma Overhead € -234.945		
• De verhuur van de gemeentelijke gebouwen aan de GR-DDFK gemeenten van € 140.000 was niet in de begroting verwerkt. De bijbehorende subsidieverstrekking met hetzelfde bedrag was ook niet geraamd. Per saldo is deze afwijking budgetneutraal verwerkt.	-140.000	
• Het klein- en dagelijks onderhoud aan het gemeentekantoor is duurder uitgevallen dan geraamd, o.a. de renovatie koel- en verwarmingsapparatuur is duurder uitgevallen (na opmaak jaarrekening)	-34.000	
• De wachtgelduitkeringen zijn geraamd in programma 1, de lasten zijn echter verantwoord in het onderdeel 'overhead'. Per saldo is een voordeel van € 48.000 ontstaan in programma 1 en een nadeel van € 48.000 in Overhead. (budgetair neutraal)	-48.000	
• Diverse kleine verschillen (bij opmaak jaarrekening)	-12.000	

Paragrafen

Paragraaf lokale heffingen

Deze paragraaf geeft inzicht in de gemeentelijke heffingen.
Naast inzicht in de lokale heffingen wordt ook ingegaan op de lokale lastendruk en het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid.

Welke lokale heffingen worden geheven?

In onderstaande tabel is weergegeven welke belastingen, heffingen en rechten de gemeente Kollumerland c.a. in 2018 heeft geheven.

Soort belasting/heffing/recht
Onroerende zaakbelastingen
Reinigingsheffingen
Rioolheffing
Forensenbelasting
Toeristenbelasting
Hondenbelasting
Precariobelasting op kabels en leidingen
Leges
Graf- en begraafrechten

Wat was het beleid?

Algemeen beleid

Algemeen beleid is, voor zover geen ander beleid of andere overwegingen van toepassing zijn, de tarieven van de belastingen, heffingen en rechten te verhogen met de stijging van het consumentenprijsindexcijfer. Het Centraal Plan Bureau (CPB) heeft voor het jaar 2018 de geharmoniseerde consumentenprijsindex (HCPI) bepaald op 1,4%.

Specifiek beleid en lokale lastendruk

Op 6 juli 2017 hebben de gemeenteraden van Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. de gezamenlijke perspectiefnota 2018-2021 "Een gedeelde toekomst" vastgesteld. Met het vaststellen van een gezamenlijke perspectiefnota is een belangrijke stap gezet in het fusieproces naar de nieuwe gemeente "Noardeast-Fryslân".

Om in DFK-verband tot harmonisatie te komen:

- is het tarief van de onroerende zaakbelastingen voor eigenaren van woningen verhoogd met 7,99%;
- zijn de tarieven van de rioolheffing niet verhoogd;
- zijn de tarieven van de afvalstoffenheffing niet verhoogd en is op de aanslag afvalstoffenheffing een éénmalige lastenvermindering toegekend van € 19,00 per perceel.

Op basis van voor het jaar 2018 genomen beleidsbeslissingen, beleidsbeslissingen, die in het verleden zijn genomen, voornoemd algemeen en specifiek beleid wordt in onderstaand overzicht per belastingsoort de percentages van de tariefsverhoging of -verlaging weergegeven.

Belastingsoort	Percentage
Onroerende zaakbelastingen woningen	7,99%
Onroerende zaakbelastingen niet-woningen	1,4%
Afvalstoffenheffing 1)	0% en een éénmalige lastenvermindering van € 19,00 per perceel
Rioolheffing	0%
Forensenbelasting	1,4%
Toeristenbelasting	Van € 0,75 naar € 1,00 per persoon per overnachting
Hondenbelasting 2)	24,7-/-
Precariobelasting op kabels en leidingen	0
Leges	1,4
Graf- en begraafrechten	1,4

- 1) Met ingang van 1 januari 2017 is de inzameling van bedrijfsafval door de gemeentelijke dienst beëindigd.
- 2) In het 'bestuursakkoord Kollumerland c.a. 2014-2018' is aangegeven dat de hondenbelasting na 2015 (in drie jaar tijd) wordt afgebouwd. Zo bedroeg het tarief voor de eerste hond in 2015, 2016 en 2017 respectievelijk € 56,65, € 37,75 en € 25,20. Het tarief voor 2018, het laatste jaar dat hondenbelasting wordt geheven bedraagt het tarief voor de eerste hond € 18,96.

Wat zijn de opbrengsten?

Het totaal aan opbrengsten gemeentelijke belastingen bedraagt € 6.809.715. In onderstaande tabel zijn de geraamde opbrengsten en de werkelijke opbrengsten gespecificeerd naar belastingsoort voor 2018 weergegeven.

Belastingbronnen 2018	Geraamd	Ontvangen	Vershil
Onroerende zaakbelastingen eigenaren woningen	1.355.988	1.365.154	9.166
Onroerende zaakbelastingen niet-woningen 1)			
Eigenaren	516.723	577.122	60.399
Gebruikers	327.522	372.253	44.731
Afvalstoffenheffing	917.967	938.629	20.662
Rioolheffing	1.473.439	1.485.737	12.298
Forensenbelasting	10.262	13.373	3.111
Toeristenbelasting	47.208	96.536	49.328
Hondenbelasting	24.802	22.201	-/-2.601
Precariobelasting op kabels en leidingen	1.073.205	1.063.965	-/-9.240
Leges burgerzaken	237.132	211.355	-/-25.777
Leges A.P.V. en bijzondere wetten	8.500	13.850	5.350
Leges structuur- en bestemmingsplannen	20.000	21.226	1.226
Leges omgevingsvergunningen	355.220	433.654	78.434
Graf- en begraafrechten	130.000	194.660	64.660

Totaal	6.497.968	6.809.715	311.747
Afdracht rijksleges burgerzaken			-/-82.715
Verwachte verminderingen OZB			-/-105.130

Meeropbrengst			123.902
			=====

1) De verwachting is, dat de werkelijke opbrengsten in lijn zullen komen te liggen met de geraamde opbrengsten. Dit op grond van jurisprudentie c.q. rechtelijke uitspraken. Enkele aanslagen van incurante objecten zullen naar verwachting worden verlaagd tot het totaal van de geraamde opbrengsten.

Voor een toelichting van de belangrijkste verschillen wordt verwezen naar hetgeen is opgenomen in de programmarekening 2018.

Hoe ziet de kostendekking eruit?

Op basis van de vastgestelde tarieven, toe te rekenen lasten en opbrengsten kunnen voor het jaar 2018 de volgende dekkingspercentages worden weergegeven.

	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing
Toe te rekenen kosten	1.281.772	905.004
BTW	109.987	181.973
Overhead	15.681	6.936
Kwijtschelding	60.000	60.000
Perceptiekosten	11.628	11.628
Straatreiniging	3.848	3.848
Storting in voorziening		317.188
Totale lasten	1.482.916	1.486.577
Opbrengsten heffingen	938.629	1.485.737
Zwerfafval	30.665	
Nascheiding huishoudelijk restafval	174.770	
Verkopen overige goederen en diensten	9.371	840
Dividend- en winstuitkeringen	1.205	
Onttrekking uit voorziening	328.276	
Totale opbrengsten	1.482.916	1.486.577
Dekkingspercentage	100	100

	Graf- en begraafrechten
Toe te rekenen kosten	315.509
BTW	
Overhead	
Totale lasten	315.509
Opbrengsten heffingen	194.660
Onttrekking uit voorziening	27.632
Totale opbrengsten	222.292
Dekkingspercentage	70,5

	Leges titel 1	Leges titel 2	Leges totaal
Netto lasten taakveld	612.559	1.542.793	2.155.352
Toe te rekenen lasten:			
Overhead incl. (omslag)rente	15.948	23.862	39.810
BTW			
Totale lasten	628.507	1.566.655	2.195.162
Opbrengst heffingen	225.205	454.880	680.085
Dekkingspercentage	36	29	31

Hoe hoog zijn de lokale woonlasten?

Uit de Coelo atlas 2018 blijkt, dat de woonlasten (onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing) voor meerpersoonshuishoudens voor een woning met een gemiddelde woningwaarde in de gemeente Kollumerland c.a. € 726 bedragen en voor een éénpersoonshuishouden € 662.

In onderstaande tabel worden de gemiddelde woonlasten, de gemiddelde woonlasten in DFK- verband en de afwijkingen procentueel en in bedragen ten opzichte van het DFK-gemiddelde weergegeven.

Gemeente	Eénpersoons	Meerpersoons
Kollumerland c.a.	662	726
Dongeradeel	662	742
Ferwerderadiel	704	777
Gemiddelde in DFK verband	676	748
Gemiddelde in Friesland	614	709

Dongeradeel in % van DFK gemiddelde	97,9	99,2
In euro's	-14	-6
Kollumerland c.a. in % van DFK gemiddelde	97,9	97,0
In euro's	-14	-22
Ferwerderadiel in % van DFK gemiddelde	104,1	103,8
In euro's	28	29

Bron COELO-Atlas van de lokale lasten 2018

Ten opzichte van het jaar 2017 zijn de lasten voor zowel een meerpersoonshuishouden als voor een éénpersoonshuishouden gestegen met 0,3%. Zie ook onderstaande tabel.

Woonlasten meerpersoonshuishoudens	2017	2018
Gemiddelde woningwaarde	167.000	171.000
Onroerende zaakbelastingen gebruiker		
Onroerende zaakbelastingen eigenaar	235,80	256,73
afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	211,95	211,95
Rioolheffing	276,39	276,39
	-----	-----
Totaal	724,14	745,07
Lastenvermindering		-/-19,00

		726,07
Stijging in %		0,3%
Woonlasten éénpersoonshuishoudens	2017	2018
Gemiddelde woningwaarde	167.000	171.000
Onroerende zaakbelastingen gebruiker		
Onroerende zaakbelastingen eigenaar	235,80	256,73
afvalstoffenheffing eenpersoonshuishouden	147,88	147,88
Rioolheffing	276,39	276,39
	-----	-----
Totaal	660,07	681,00
Lastenvermindering		-/- 19,00

		662,00
Stijging in %		0,3%

Hoe groot is het bedrag aan kwijtschelding?

De aanslagen onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing komen in principe voor kwijtschelding in aanmerking. Kwijtschelding wordt verleend op basis van de maximaal toegestane rijksnormen, zijnde 100% van de bijstandsnorm. Het totaalbedrag aan verleende kwijtscheldingen voor het jaar 2018 is geraamd op € 100.000. Het totaalbedrag verleend aan kwijtscheldingen bedraagt € 120.000.

Opgemerkt wordt dat voor de afhandeling van de kwijtscheldingsverzoeken de DDFK-gemeenten en Schiermonnikoog een samenwerkingsovereenkomst hadden gesloten met het Noordelijk Belastingkantoor (voorheen Hefpunt). Op grond van deze overeenkomst dienden kwijtscheldingsverzoeken te worden ingediend bij het Noordelijk Belastingkantoor en werden de kwijtscheldingsverzoeken door het Noordelijk Belastingkantoor afgehandeld.

Beëindiging samenwerking met Noordelijk belastingkantoor

De samenwerking met het Noordelijk belastingkantoor is met ingang van 1 januari 2019 beëindigd. Om deze reden beoordeelt de gemeente Noardeast-Fryslân met ingang van 1 januari 2019 zelf de verzoeken om kwijtschelding van de aanslagen gemeentelijke belastingen. Verzoeken om kwijtschelding van de waterschapslasten dienen nog wel bij het Noordelijke belastingkantoor te worden ingediend.

Hoe is het bezwaarproces tegen de WOZ-beschikkingen verlopen?

Sinds 1997 geldt een landelijke regeling voor de waardering van onroerende zaken, de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). De Wet WOZ schrijft voor dat gemeenten periodiek een nieuwe waarde vaststellen voor alle panden in de gemeente. Voorheen gold die WOZ-waarde voor een periode van vier jaren. Vanaf 2005 was dat twee jaar. Met ingang van 1 januari 2007 wordt de WOZ-waarde van de onroerende zaken jaarlijks vastgesteld. De verwachting is, dat door de jaarlijkse waardering de acceptatie van de WOZ-waarde bij de burger zal toenemen aangezien de waarde actueler is en daardoor meer aansluit bij de verwachtingen. Daarnaast zullen de schokken in de WOZ-waarden gedempt worden, hetgeen eveneens de acceptatie kan vergroten. Door frequenter de WOZ-waarde vast te stellen, nemen de mogelijkheden tot een breder maatschappelijk gebruik van de WOZ-waarden toe. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van het aantal ingediende bezwaarschriften in het jaar 2018 en de wijze van afhandeling daarvan.

Jaar	2018
Beschikkingen	
Woningen	7.150*
Niet-woningen	1.044
* Waarvan 1.694 huurderbeschikkingen (woning)	-----
Totaal objecten	6.500
Bezwaren	
Woningen	26
Niet-woningen	24

Totaal bezwaren	50
Bezwaren procentueel	0,77
Bezwaren gegrond	17
Bezwaren ongegrond, ingetrokken of niet-ontvankelijk verklaard	33

Mediation

De gemeente Kollumerland c.a. biedt mediation aan. Belastingplichtigen worden hierbij in de gelegenheid gesteld, indien men het niet eens is met de WOZ-beschikking (waarde) of het aanslagbiljet telefonisch contact met de gemeente op te nemen. Hiermee wordt voorkomen dat onnodig bezwaarschriften worden ingediend. In **2018** zijn 51 verzoeken om mediation binnengekomen. 33 verzoeken zijn gehonoreerd en hebben geleid tot ambtshalve vermindering van de WOZ-waarde.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin een gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen). Beide komen in deze paragraaf aan de orde zodat vervolgens een uitspraak kan worden gedaan over het weerstandsvermogen van de gemeente Kollumerland c.a..

De financiële positie en daarmee het weerstandsvermogen wordt toegelicht aan de hand van de financiële kengetallen die het BBV voorschrijft. Zij vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die raad en gedeputeerde staten in hun beoordeling van de financiële positie moeten betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. Het is een optelsom van alle elementen uit de gemeentefinanciën die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet- begrote kosten te kunnen dekken.

De beschikbare weerstandscapaciteit kan volgens het BBV bestaan uit:

- de reserves (voor zover vrij besteedbaar);
- de stille reserves (voor zover binnen één jaar verkoopbaar en voor zover verkoop de continuïteit van de uitvoering niet aantast);
- de onbenutte belastingcapaciteit (tenzij wettelijk beperkingen zijn opgelegd of in het collegeprogramma anders is afgesproken);
- nog niet ingevulde begrotingsruimte / nieuwe beleidsgelden;
- de post onvoorzien.

Bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit rekende de gemeente Kollumerland c.a. alleen met de vrij besteedbare algemene reserve. Redenen zijn dat de overige mogelijke onderdelen niet goed objectief zijn te meten of niet worden onderscheiden. Stille reserves worden per definitie niet gemeten. Wat de onbenutte belastingcapaciteit is hangt mede af van wat politiek haalbaar is. De begroting bevat geen posten voor niet ingevulde begrotingsruimte / nieuwe beleidsgelden en onvoorzien.

Benodigde weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit tellen alleen risico's die nog niet op andere wijze zijn afgedekt. De kans is erg klein dat alle aanwezige risico's zich daadwerkelijk voor zullen doen, dit allemaal tegelijkertijd gebeurt en alle risico's dan ook nog eens tot het maximaal mogelijke nadeel leiden. Vandaar dat in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit rekening wordt gehouden met een waarschijnlijkheidsfactor.

De gemeente doet binnen de bestaande besluitvorming en de werkprocessen aan risicomanagement en kent een planmatig risicomanagement dat als zodanig in de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen is vastgelegd en wordt uitgevoerd. Om risicomanagement toe te passen in de bedrijfsvoering is het onderdeel geworden van de planning & control cyclus.

In onderstaande tabel worden de voor de nieuw gevormde gemeente Noardeast-Fryslân toegelicht en uitgesplitst naar het aandeel van Kollumerland.

	Noardeast-Fryslân				Aandeel
Bedrijfsvoering					Kollumerland
Onderhoud en beheer	100.000	5%	Monitoring en beheersing	5.000	-
Tijdelijk personeel	pm	pm	Monitoring en beheersing	pm	pm
Zaaksysteem	pm	pm	Monitoring en beheersing	pm	pm
Algemene uitkering: onderuitputting	262.376	75%	Accepteren	196.782	52.380
Gewaarborgde geldleningen	11.114.297	6%	Accepteren	666.858	575.271
Gewaarborgde geldleningen met WSW achtervang	38.803.255	2%	Accepteren	776.065	135.241
Uitgezette leningen	5.270.675	2%	Monitoring en beheersing	105.414	65.842
Bezwaar en andere procedures	50.000	20%	Monitoring en beheersing	10.000	10.000
Uitbesteding van werken	100.000	5%	Monitoring en beheersing	5.000	-
Elfstedentocht	600.000	5%	Accepteren	30.000	-
Fiscale risico's	pm	pm	Monitoring en beheersing	pm	pm
BTW verruiming sportvrijstelling	pm	pm	Monitoring en beheersing	pm	pm
Verbonden partijen					
Risico's verbonden partijen	7.513.000	5%	Monitoring en beheersing	375.650	107.300
Grondzaken					
Archeologie	300.000	10%	Accepteren	30.000	-
Milieusaneringen	500.000	20%	Accepteren	100.000	-
Munitiestortplaats	5.000.000	5%	Accepteren	250.000	-
Kapitaalgoederen					
Onderhoud kapitaalgoederen	50.000	20%	Monitoren	10.000	-
Afstoten schoolgebouw	200.000	90%	Monitoring en beheersing	180.000	-
Riool	250.000	10%	Monitoring en beheersing	25.000	-
Onderwijshuisvesting	100.000	80%	Monitoren	80.000	-
Wegbeheer	50.000	75%	Monitoren	37.500	-
Klimaatverandering	267.500	7%	Accepteren	18.725	-
Plantenziekten	110.000	80%	Monitoren	88.000	-
Projecten					
Programma Sud Ie en Wetterfront	250.000	5%	Monitoring en beheersing	12.500	-
Sociaal					
WMO	3.200.000	50%	Monitoring en beheersing	1.600.000	500.000
Jeugdwet	2.700.000	50%	Monitoring en beheersing	1.350.000	700.000
BUIG	500.000	20%	Monitoring en beheersing	100.000	30.000
Overig					
MFC Burdaard	1.265.000	15%	Monitoring en beheersing	189.750	-
Overige niet geïdentificeerde risico's		10%		624.224	217.603
				6.866.468	2.393.637

Op basis van deze risicotabel bedraagt het aandeel van Kollumerland c.a. in de benodigde weerstandscapaciteit € 2,4 miljoen. Dit betreft de benodigde omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit. De grootste voor Kollumerland c.a. relevante risico's uit de risicotabel worden hierna toegelicht:

Bedrijfsvoering

Tijdelijk personeel

De organisatie van de nieuwe gemeente Noardeast-Fryslân zal zich de komende tijd vormen. Bij het uitvoeren van de taken van de nieuwe gemeente zal naar verwachting, evenals de afgelopen periode, een substantieel beroep gedaan moeten worden op tijdelijk personeel. Een risico hierbij is dat er onvoldoende budget is voor de inhuur van tijdelijk personeel. Als er tijdelijke medewerkers in dienst worden genomen past dat veelal binnen de bestaande formatiebudgetten maar dat lukt zeker niet als er moet worden ingehuurd bij detacheringsbureaus wanneer er hoger gekwalificeerde of gespecialiseerde krachten nodig zijn. Binnen de GR DDFK-gemeenten konden de kosten van ingehuurd personeel grotendeels worden opgevangen binnen de personele begroting (en een deel binnen uitvoeringsbudgetten van de gemeenten). Dit was mogelijk doordat de GR het principe 'wat mag de organisatie maximaal kosten' hanteerde. Dit betekent dat er gebudgetteerd werd op basis van de maximale loonkosten per functie. Deze budgettaire 'speelruimte' is echter met ingang van 2019 volledig ingezet voor de effecten van de "Organisatie- en formatie-evaluatie" d.w.z. voor het herstellen van structurele weeffouten, herwaarderingen, de effecten van de 'besturings-en organisatiefilosofie' (BOF) en het inzetten van tijdelijke formatie (niet op basis van inhuurtarieven berekend). Dit betekent dat het risico op personele

budgetoverschrijdingen als gevolg van inhuur voor de nieuwe gemeente aanmerkelijk hoger is dan in de afgelopen periode voor de GR.

De omvang van het risico laat zich moeilijk inschatten aangezien van tevoren veelal niet duidelijk is of er voor het invullen van een vacature moet worden ingehuurd. De beheersingsmaatregelen die de organisatie neemt om dit risico zoveel mogelijk te beperken zijn gericht op integrale budgetsturing. Hier wordt door middel van o.a. managementrapportages en tussentijdse bestuursrapportages invulling aan gegeven.

Zaaksysteem

Na een periode van onzekerheid over de situatie rondom het Platform Digitaal Werken (PDW) is besloten om tijdelijk over te gaan op het systeem PlanPlus en intussen de voorbereidingen te treffen om vervolgens over te gaan op een geheel nieuw integraal zaaksysteem. Het behoeft geen verdere uitleg dat deze ontwikkelingen een aanzienlijke impact hebben op de organisatie. De risico's die in dit kader herkend worden hebben betrekking op het dagelijks werk aangezien de benodigde informatie niet direct toegankelijk is.

Algemene uitkering, onderuitputting 2018

Met onderuitputting bedoelen we hier dat de rijksoverheid minder heeft uitgegeven dan geraamd. De verwachting is dat het Rijk over 2018 minder heeft uit gegeven dan geraamd, wat zich zou vertalen in een lager accres in de algemene uitkering van gemeenten. De Najaarsnota 2018, welke de stand van Rijksuitgaven geeft per 1 oktober, was hiervan de voorbode. De Najaarsnota is echter niet vertaald in de decembercirculaire van het gemeentefonds, omdat de decembercirculaire geen officieel bijstelmoment is voor het accres. Daarmee is de verwachte onderuitputting niet verwerkt in de algemene uitkering over 2018.

Gewaarborgde geldleningen met directe borgstelling

Voor de gewaarborgde geldleningen met directe borgstelling staat de gemeente 100% borg. De genoemde leningen met hypotheekgarantie zijn de "oude" zogenaamde hypotheeken met gemeentegaranties, welke afgeven zijn t/m 1994 en nog doorlopen t/m 2024. De directe borgstellingen aan de woningstichting NW Friesland proberen we in 2019 onder de Borgstellingen met WSW achtervang te krijgen, zodat het directe risico niet meer aanwezig is. Het risico op de directe borgstelling aan de Campus in Kollum zal vanaf 2020 jaarlijks afnemen omdat hier een 40 jarige annuïtaire geldlening tegenover staat. De overige directe borgstellingen kennen ook het systeem van aflossing waardoor deze risico's jaarlijks zullen afnemen. De totale omvang van deze leningen is €10,5 miljoen en het geschatte risico is 6%.

Gewaarborgde geldleningen met WSW achtervang

Naast de gewaarborgde geldleningen zijn er geldleningen met een WSW achtervang. Dit zijn leningen waarbij het waarborgfonds sociale woningbouw (WSW) de betalingsverplichtingen voor een lening over neemt wanneer de corporatie de rente en aflossing op een door de WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Alleen als de WSW deze betalingsverplichting niet uit de overige buffers in de zekerheidsstructuur kan voldoen, moeten Rijk en gemeenten bijspringen. Op grond van hun rol als achtervanger moeten zij in dat geval renteloze leningen aan WSW verstrekken. Het Rijk verstrekt 50% aan renteloze lening. De zogenaamde "Schade gemeenten" verstrekken samen een kwart (25%) van de renteloze leningen en daarnaast verstrekken alle gemeenten die achtervanger zijn van de WSW (met inbegrip van de schadegemeenten) samen het resterende kwart (25%) van de renteloze leningen. Het genoemde risico van 50% bestaat dus maximaal uit de rentelasten van een in het kader van schade aangetrokken lening. De totale omvang van deze leningen is €38,8 miljoen en het geschatte risico is 2%.

Uitgezette leningen

De doorgeleende, dan wel uitgezette leningen leveren een gering risico op dat ze niet geheel terugbetaald kunnen worden. De gehele portefeuille bedraagt €5,3 miljoen, waarbij het geschatte risico van niet terugbetalen 2% bedraagt.

Bezwaar en andere procedures

De gemeente is soms genooddaakt extern juridisch advies in te winnen. Ook zal bij eventuele civiele procedures vertegenwoordiging van de gemeente extern gezocht moeten worden. Het aantal procedures en de hoogte van de kosten is slecht in te schatten en brengt daarom risico's met zich mee. Voorgesteld wordt om hiervoor € 10.000 (bij een geschat financiële risico van € 50.000 met een kans van 20%) aan te houden.

Fiscale risico's

Er is sprake van een aantal fiscale risico's en kansen binnen de gemeente. Er spelen een aantal landelijke

discussies over fiscale vraagstukken voor de vennootschapsbelasting en de btw. Hieraan is vanwege de hoge mate van onzekerheid geen bedrag opgenomen in de risicoparagraaf.

Verruiming btw-sportvrijstelling

Met ingang van 1 januari 2019 wordt de btw-sportvrijstelling verruimd. Daarmee wordt het gelegenheid geven tot sportbeoefening vrijgesteld van de heffing van btw en vervalt derhalve het recht op aftrek van voorbelasting. Dit betekent dat bijbehorende btw op kosten in het kader van gelegenheid geven tot sportbeoefening kostprijsverhogend zal worden. Dit kan bijvoorbeeld gaan om investeringen in sportaccommodaties en exploitatie van sportaccommodaties (afhankelijk van hoe de huidige situatie is vormgegeven). Gemeenten zullen gecompenseerd worden via de compensatieregeling Sport door een aanvraag in te dienen voor een specifieke uitkering. Op 20 juli 2018 is deze ministeriële regeling genaamd 'Regeling specifieke uitkering stimulering sport' gepubliceerd. Deze regeling heeft enkel betrekking op het btw nadeel voor gemeenten (er is namelijk een aparte regeling voor het btw nadeel voor verenigingen en stichtingen). De regeling voor gemeenten geldt voor vijf jaar en vervalt met ingang van 1 januari 2024. De specifieke uitkering bedraagt ten hoogste 17,5% (ten opzichte van 21% btw op de kosten) van het begrote bedrag voor de activiteiten van de aanvraag. Het uitkeringsplafond bedraagt landelijk € 152 miljoen voor het jaar 2019. Indien het totale voor uitkering geclaimde bedrag landelijk hoger is dan deze € 152 miljoen, dan zal de verdeling naar rato van de aangevraagde bedragen plaatsvinden. Dit betekent dat het percentage van 17,5% lager zal uitvallen indien het uitkeringsplafond bereikt wordt. Aangezien de regeling het btw-nadeel niet volledig compenseert zal er een (éénmalig) financieel nadeel ontstaan voor de gemeente Noardeast-Fryslân in 2019. De verruiming van de sportvrijstelling heeft tevens een nadelig effect op het algemene mengpercentage van de gemeente. De wijziging zorgt namelijk voor een stijging van het kostprijsverhogende deel van het algemene mengpercentage op de bedrijfsvoeringskosten. Dit effect zal ook meegenomen worden in de aanvragen voor de specifieke uitkering. In de jaren na 2019 zullen de budgetten structureel aangepast moeten worden. Beoogd wordt om in dit najaar de financiële consequenties in beeld te brengen. Zodra daar mee over is bekend zal dit worden gemeld via de tussentijdse rapportage.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarin de gemeente zowel bestuurlijk als financieel een belang heeft. Aan verbonden partijen zijn meer dan de gebruikelijke financiële risico's verbonden indien sprake is van een minder grote grip op de bedrijfsvoering dan het geval is bij de eigen gemeentelijke organisatie. Verder is de juridische vorm van de verbonden partij van belang. Gaat het om een NV waarvan de gemeente aandeelhouder is dan is de gemeente niet aansprakelijk voor financiële tekorten van die NV. Is er sprake van een Gemeenschappelijke Regeling (GR) dan is dat wel het geval. Hieruit volgt dat van materiële risico's voor onze gemeente sprake is ten aanzien van de Gemeenschappelijke Regelingen NEF, Veiligheidsregio, FUMO en Welstandszorg Hus en Hiem. Onze gemeente kent een totaal budget in verband met deze verbonden partijen van circa € 7,5 miljoen. In de risicotabel is rekening een kans van 5% dat de bijdrage niet toereikend is.

Open einde regelingen

Wmo en Jeugd

De voorzieningen Wmo en Jeugd moeten worden geleverd, ook als het budget voor het betreffende jaar niet toereikend is. Voor de open einde regelingen die zijn opgenomen in de risicotabel is uitgegaan van een mogelijke overschrijding van de budgetten met een omvang van 10% die ten laste komt van de gemeente. Door de invoering van het abonnementstarief Wmo is mogelijk sprake van een aanzuigende werking, waardoor de kosten verder op kunnen lopen dan voorzien. Dit wordt door het rijk gemonitord.

BUIG

Personen die recht hebben op een uitkering voor inkomensvoorzieningen dienen deze te ontvangen, ongeacht of het budget toereikend is. Aangezien er een verwacht tekort op de BUIG is en de gemeente zelf garant moet staan voor het eigen risicoaandeel is dit tekort verwerkt in de begroting 2019-2022 en is deze post niet meer opgenomen als risico. Noardeast-Fryslân zal meer dan 40.000 inwoners tellen en zal daarom voor de BUIG volledig objectief verdeeld worden. De drempel voor de vangnetuitkering is van 5 naar 7,5% gestegen, hierdoor is het eigen risico toegenomen.

Overig

Stelpost niet benoemde risico's

In deze paragraaf willen we zo volledig mogelijk zijn waar het gaat om het beschrijven van de risico's. We kunnen echter risico's over het hoofd hebben gezien en stellen voor daar een buffer voor aan te houden van 10% van de totale omvang van de noodzakelijke weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft weer in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de geïnterpreteerde risico's (= benodigde weerstandscapaciteit) te kunnen afdekken, oftewel de mate waarin de gemeente Kollumerland in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Er bestaan geen wettelijke normen voor de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. Gemeente Kollumerland hanteert onderstaande waarderingstabel en heeft ervoor gekozen te volstaan met een 'voldoende' weerstandsvermogen.

Ratiowaarde	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
< 0,8	Onvoldoende

Uitgaande van deze waarderingstabel betekent dit voor de gemeente Kollumerland bij de stand van de algemene reserve vrij besteedbaar per 31 december 2018 voor resultaatbestemming van € 2,9 miljoen een ratiowaarde van 1,2. Die waarde bevindt zich nu nog op een voldoende niveau. De negatieve structurele exploitatieruimte, mede door de oplopende kosten van de jeugdzorg, hollen de vermogenspositie in hoog tempo uit. Zonder de herindeling zou de financiële positie eind 2019 niet langer als voldoende kwalificeren.

Risico's die de normale bedrijfsvoering overstijgen

Het betreft risico's die samenhangen met de kleine kans dat zich calamiteiten kunnen voordoen als bodemverzakkingen, natuurrampen, frauduleuze handelingen (van ambtenaren en/of bestuurders) etc. De belangrijkste kenmerken van deze categorie risico's zijn de onvoorspelbaarheid en de onmeetbaarheid. De onvoorspelbaarheid heeft dan betrekking op de vraag of het zich ooit zal voordoen en waar het zich zal voordoen. De onmeetbaarheid betreft het niet vooraf kunnen voorzien van de omvang van de schade die een dergelijke calamiteit met zich mee zal brengen en de eventuele aanwezigheid van nog overige risicodragers. Het is vrijwel ondoenlijk om risico's die de normale bedrijfsvoering overstijgen financieel te overzien c.q. af te dekken. Indien dergelijke risico's zich zouden voordoen, zullen noodzakelijkerwijs eenmalige middelen moeten worden vrijgemaakt.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeenten. Om dit te bereiken is de BBV op dit onderdeel aangepast en wordt deze paragraaf uitgebreid met de volgende kengetallen voor:

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit.

Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente.

Netto schuldquote / Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote laat de verhouding zien tussen de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen van de gemeente en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- en exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Netto schuldquote (excl. doorgeleende gelden)	45%	48%	52%
Netto schuldquote	57%	51%	61%

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio (= Eigen Vermogen / Totaal Vermogen) geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe weerbaarder de gemeente is.

	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Solvabiliteit	23%	28%	14%

Harde normen voor de waarde die de solvabiliteit zou moeten hebben zijn er niet. Zeker niet voor gemeenten. Veel van de activa van de gemeente zijn immers niet verhandelbaar. En het maakt verschil of een gemeente de investeringen in de openbare ruimte wel of niet (voor een deel) heeft geactiveerd.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten uit de exploitatie. Omwille van de vergelijkbaarheid van jaar op jaar is voor alle jaren uitgegaan van grond waarden exclusief niet in exploitatie genomen gronden (zoals vanaf de jaarrekening 2016 voorgeschreven door het BBV) .

	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Grondexploitatie	1%	0%	1%

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar het saldo van de structurele baten en structurele lasten en dit saldo wordt afgezet tegen de totale baten.

	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Structurele exploitatieruimte	-2%	2%	-8%

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Belastingcapaciteit

De onroerende zaakbelasting is voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomst. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen door een belastingverhoging dan wel daarmee ruimte kan worden gemaakt voor nieuw beleid. De mate waarin belastingverhoging mogelijk is wordt afgemeten aan de mate waarin de belastingtarieven van de gemeente lager zijn dan het landelijk gemiddelde. Uitgaande van het OZB bedrag per woning die volgt uit de tariefvoorstellen bij deze begroting bedraagt de ratio:

	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Belastingcapaciteit	100%	100%	100%

Het betekent dat de belastingcapaciteit van Kollumerland in 2018 100% bedroeg van het landelijk gemiddelde bedrag.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn investeringen waarvan het nut zich over een reeks van jaren uitstrekt. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen gegeven. Onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de exploitatielasten gemoeid. Een goed overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

Quick Scan

In het eerste kwartaal van 2017 is er een Quick Scan uitgevoerd bij de kapitaalgoederen. Het doel hiervan was ten eerste om te onderzoeken of de budgetten die in de begroting staan, voldoende toereikend zijn om al het areaal op het gewenste kwaliteitsniveau te kunnen onderhouden. Ten tweede was het doel om te onderzoeken wat het huidige kwaliteitsniveau is. Deze Quick scan was tevens bedoeld om een vergelijk te kunnen maken tussen de DFK gemeentes. Om dit vergelijk te kunnen maken zijn de beleidskeuzes, die in de afgelopen jaren door de raden zijn gemaakt, niet meegenomen in deze Quick scan.

De gemeente Kollumerland heeft onvoldoende structurele middelen in de begroting om alle kapitaalgoederen op niveau C te kunnen onderhouden. Er is geen achterstallig onderhoud. Er is geen financiële ruimte om het structurele budget met € 550.000,- omhoog te brengen. Het voorstel is om dit in stappen te doen zodat in 2021 wel voldoende financiële middelen in de begroting zijn opgenomen. Het is geoorloofd om dit in stappen te doen, omdat er in de begroting van 2017 investeringen zijn opgenomen die voor een deel worden gebruikt om onderhoudswerkzaamheden uit te voeren.

Beleidskader kapitaalgoederen: op onderdelen niveau B

Bij de perspectiefnota is voorgesteld om de kapitaalgoederen op het niveau C (laag) te onderhouden met uitzondering van: sportvelden, begraafplaatsen, winkelgebieden, recreatieve gebieden, onkruidbestrijding en beweegbare bruggen. Deze kapitaalgoederen worden op het niveau B (basis) onderhouden. Deze kwaliteitsniveaus zijn ook vastgesteld bij de gemeente Dongeradeel en bij de gemeente Ferwerderadiel.

	Dorpen	Wijken	Buitengebied	Winkelgebied	Bedrijventerreinen	Toeristische locaties	Parken	Sportvelden	Begraafplaatsen	Onkruidbestrijding	Beweegbare bruggen
DFK gemeenten	C	C	C	B	C	B	C	B	B	B	B

Met de Quick scan is er een reëel beeld gekregen van de hoeveelheid areaal, de kwaliteit van de kapitaalgoederen, het achterstallig onderhoud en de beschikbare budgetten, zoals die nu in de begrotingen zijn opgenomen bij de verschillende gemeentes. Niet alle objecten zijn geïnspecteerd. Omwille van de beschikbare tijd zijn er steekproeven uitgevoerd waar de verwachting was dat hiermee een representatief kwaliteitsbeeld werd verkregen of is er een visuele inspecties uitgevoerd in plaats van een gedetailleerde inspectie. Voor het vervolg van het op orde brengen van de kapitaalgoederen zal bij een aantal objecten aanvullende inspecties uitgevoerd moeten worden. Vervolgens zullen de vastgestelde kwaliteitsniveaus uitgewerkt worden in beheer en uitvoeringsplannen.

Welke kapitaalgoederen heeft de gemeente in beheer

De gemeente heeft de volgende hoeveelheden kapitaalgoederen in beheer:

	Gebouwen	Groen	Bomen	Speeltoestellen	Verharding	Kunstwerken	Lichtmasten
Kollumerland ca.	23	1.976.914	18.315	173	1.225.968	122	2.287

Beeldkwaliteit

Drie maal per jaar wordt er een beeldkwaliteitschouw uitgevoerd volgens de CROW publicatie 223. Bij deze schouwrondes worden er op willekeurig gekozen plaatsen geïnspecteerd waarbij wordt gekeken naar wat de beeldkwaliteit is ten opzicht van de vastgestelde kwaliteit. Naast beeldkwaliteit worden er ook technische inspecties uitgevoerd.

Hieronder de resultaten van de beeldkwaliteitschouw:

mrt-18	Kollumerland
dagelijks onderhoud	voldoet aan kwaliteitsniveau B/C
technisch onderhoud	voldoet niet aan kwaliteitsniveau B/C
jun-18	
dagelijks onderhoud	voldoet voor een deel aan kwaliteitsniveau B/C
technisch onderhoud	voldoet aan kwaliteitsniveau B/C
sep-18	
dagelijks onderhoud	voldoet aan kwaliteitsniveau B/C
	aandacht voor gras en verhardingen
technisch onderhoud	voldoet aan kwaliteitsniveau B/C
nov-18	
dagelijks onderhoud	voldoet aan kwaliteitsniveau B/C
	blijvend verhardingen
technisch onderhoud	voldoet aan kwaliteitsniveau B/C

Uit deze kwaliteitschouw blijkt dat we op een aantal aspecten boven het niveau zitten (bijvoorbeeld zwerfafval en veegvuil) en op een aantal aspecten ruim er onder (bijvoorbeeld onkruid tussen beplanting). De eigen buitendienst voert een groot deel van de werkzaamheden uit die invloed hebben op de beeldkwaliteit. In 2018 is er een inhaalslag gemaakt met het planmatig groot snoei- en onderhoud bij bosplantsoenen en heesters. In 2019 zal met de buitendienst verder worden gekeken hoe uitvoeringsprocessen beter afgestemd kunnen worden op het vastgestelde integrale kwaliteitsbeeld.

Wegen

Voor het bepalen van het groot onderhoud wordt gebruik gemaakt van een beheerprogramma. Jaarlijks worden de te nemen onderhoudsmaatregelen bepaald aan de hand van de dan uitgevoerde inventarisatie en de op grond daarvan in het beheerprogramma ingebrachte gegevens.

Bruggen

De gemeente Kollumerland c.a. heeft 18 betonnen bruggen, 26 houten bruggen en 3 duikerbruggen in eigendom. De gemeente Kollumerland c.a. is voor de helft eigenaar van de beweegbare brug over het Dokkumer Diep bij Ee. De gemeente Dongeradeel is voor de andere helft eigenaar en beheert de brug op afstand en laat het onderhoud uitvoeren. De onderhoudskosten worden door de beide gemeenten gedeeld.

Bewegwijzering

De fietsbewegwijzering en bewegwijzering voor motorvoertuigen die de gemeente plaatst, volgt de richtlijn Bewegwijzering. Jaarlijks ontvangt de gemeente een overzicht met de benodigde onderhoudsbedragen. Dit overzicht bevat de onderhoudsbedragen voor de komende 5 jaar. De Marrekrite onderhoudt het

fietsknooppuntensysteem en de historische wandelpaden. De toeristisch/recreatieve wegwijzers in Kollum en Veenklooster worden naar behoefte onderhouden door de gemeente.

Openbare verlichting

Het beleid is vastgelegd in het beleidsplan Openbare Verlichting. Dit beleid is vastgesteld in 1999. Het dagelijks onderhoud is samen met Achtkarspelen, Dongeradeel, Dantumadiel en Tytsjerksteradiel aanbesteed. Het contract voorziet in het verhelpen van storingen en schades, grootschalige vervanging van lampen en het afhandelen van schades.

Waterwegen

Het gemeentelijke oppervlaktewater valt enerzijds te onderscheiden in boezem en polderwater en anderzijds in vaarten, sloten en vijvers. De beleidsvisie is vastgelegd in de Milieuvisie: "Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de huidige milieukwaliteiten actief te behouden". Deze visie is meegenomen in het baggerplan (2014-2023) voor het gemeentelijke water ten aanzien van het diepteonderhoud en het bodemslib. Ten aanzien van bermsloten is het beleid dat deze jaarlijks, voor zover de gemeente daartoe door Wetterskip Fryslân verplicht wordt, worden geschoond.

Aanlegsteigers

In de gemeente zijn steigers aanwezig die zijn aangelegd door De Marrekrite en de gemeente. De steigers van De Marrekrite worden door deze organisatie onderhouden. Voor dit onderhoud betaalt de gemeente een jaarlijkse bijdrage. De gemeente heeft, naast steigers voor motorboten, ook aanlegsteigers voor kano's aangelegd. Op dit moment wordt naar behoefte klein onderhoud aan de gemeentelijke steigers gepleegd.

Openbaar groen

In 2007 is een Groenstructuurplan opgesteld dat door de raad is vastgesteld. In dit plan is de visie op groenstructuur vastgelegd. Daarnaast is er een Bomenbeleidsplan voor 2010-2020 vastgesteld. In 2011 is het groenbeheerplan opgesteld. In dit plan is de opbouw van het groenareaal van de gemeente beschreven, gerelateerd aan het gewenste kwaliteitsniveau.

Het dagelijks onderhoud van het openbaar groen (incl. begraafplaatsen en sportvelden) wordt volgens onderhoudsschema's op vastgestelde onderhoudsniveaus onderhouden. Het onderhoudsniveau wordt geborgd middels een doorlopende kwaliteitsschouw van de openbare ruimte waardoor, waar nodig, tijdig kan worden bijgestuurd. Het groot onderhoud en de vervangingen worden uitgevoerd naar aanleiding van jaarlijkse inspecties en meerjarig onderhoudsplannen. Om de veiligheid van de bomen in de openbare ruimte te borgen worden deze middels VTA methodiek geïnspecteerd.

Begraafplaatsen

De vier gemeentelijke begraafplaatsen bevinden zich te Kollum, Oudwoude, Burum en Munnekezijl. Voor de begraafplaatsen is in 2015 een nieuw beleidsplan 2015-2025 vastgesteld. De beschikbare middelen bepalen jaarlijks de omvang van het uit te voeren onderhoud. In 2016 is de administratie op orde gebracht. In 2017 is gestart met het actief exploiteren van de begraafplaatsen door het ruimen en opnieuw uitgeven van graven.

Sportvelden

In de gemeentelijke sportnota (vastgesteld eind 2004) is onder andere beleid betreffende de sportvelden vastgelegd. Evenals bij het onderdeel "Groen" zijn de in de gemeentebegroting opgenomen middelen bepalend voor de werkzaamheden die uitgevoerd kunnen worden. De gemeente onderhoudt voetbal- en korfbalvelden. In 2016 zijn met alle voetbalverenigingen huurovereenkomsten opgesteld. In 2018 zullen ook gebruikersovereenkomsten worden afgesloten.

De speeltoestellen worden vier maal per jaar geïnspecteerd. Hiermee wordt voldaan aan het wettelijk kader aangaande de veiligheid en naar aanleiding van deze inspecties wordt tevens onderhoud uitgevoerd en worden speeltoestellen en veiligheidsondergronden vervangen.

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente Kollumerland c.a. heeft 25 gemeentelijke gebouwen in eigendom van zeer uiteenlopende aard. De gebouwen worden onderscheiden in twee categorieën, t.w. dienstgebouwen en maatschappelijke gebouwen. Voor het beheren en onderhouden van deze gebouwen is het "Beheer- en onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen en bruggen" opgesteld voor de periode 2011-2015 (vastgesteld op 6 september 2011 door het college). In dit plan worden ook de 2 (spoor)tunnels, 5 kunstobjecten, 12abri's en de eigendommen van de

Stichting Erfgoed Kollumerland en Nieuwkruisland benoemd. De dorpshuizen zijn eigendom van verenigingen en stichtingen.

Per 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen nu ook zelf verantwoordelijk voor het buitenonderhoud van hun gebouwen door de decentralisatie onderwijshuisvesting. Gemeentebesturen blijven verantwoordelijk voor de nieuwbouw en vervangende bouw, uitbreiding en tijdelijke huisvestingsvoorzieningen, de eerste inrichting, het herstel van constructiefouten, de verzekering en onroerendzaakbelasting. Voor elk kalenderjaar wordt een onderwijshuisvestingsplan opgesteld.

Riolering

Beleidskader

Het beleid en de ontwikkelingen op het gebied van riolering ligt vast in Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). In Kollumerland c.a. is dit plan in 2013 vastgesteld. In 2019 zal er een nieuw vGRP worden vastgesteld.

Wettelijke kaders voor het GRP worden gevormd door de Wet Milieubeheer en de Waterwet. De Gemeentewet doet (o.a.) uitspraken over de rioolheffing. In de Wet Milieubeheer is geregeld dat de gemeenteraad een GRP telkens voor een daarbij vast te stellen periode vaststelt. Het is een beleidsmatig en financieel document over de gemeentelijke watertaken en een hulpmiddel om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater in relatie tot de bescherming van de bodem- en waterkwaliteit. De zorg voor water en riolering is een voortdurend proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast. Volgens de huidige wetgeving, vastgelegd in de Waterwet en de wet Milieubeheer, is er voor de gemeente sprake van drie zorgplichten:

- de zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;
- de zorgplicht voor het afvloeiende hemelwater;
- de zorgplicht ter voorkoming van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Uitvoering van de maatregelen uit het vGRP zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Hiermee wordt voorkomen dat er schade aan het milieu ontstaat en er overlast voor de bewoners is en dat de volksgezondheid wordt gewaarborgd. Verder wordt ervoor gezorgd dat hemelwater, voor zover particulieren dat niet zelf kunnen, goed wordt ingezameld en verwerkt en dat inwoners weten waar ze met grondwatervragen terecht kunnen.

De GRP's van de DDFK-gemeenten hebben nagenoeg dezelfde periode waarin er een nieuw GRP moet worden opgesteld.

Kwaliteitsniveau

In het algemeen verkeren alle onderdelen van de riolering (o.a. vrijverval riolering, drukriolen, vacuüm riolering, rioolgemaal, bergbezinkbassins, overstorten) technisch in een redelijke staat. Het streven is om jaarlijks 6% van het areaal aan rioolstelsels te inspecteren, waarmee een goed beeld wordt verkregen van de kwaliteit en onderhoudstoestand van de riolering. Met het vaststellen van het Riolerings- en watertakenplan is besloten om de riolering in de onderhoudstoestand Basis te houden.

Kerngegevens

hoofdriolering

- gemengd rioolstelsel (huishoudelijk afvalwater + hemelwater)	75,0 km
- regenwaterriool (alleen hemelwater)	8,4 km
- vuilwaterriool (alleen huishoudelijk afvalwater)	5,5 km
- drukriolering (alleen huishoudelijk afvalwater)	34,0 km

	122,9 km

perceelaansluitingen	5.434 stuks
kolken	7.500 stuks
bergbezinkbassins	9 stuks
overstorten	21 stuks
rioolgemalen	25 stuks
pomp- en bufferputten	200 stuks

Financiële consequenties

Jaarlijks worden in de begroting een bedrag voor vervangingsinvesteringen en een bedrag voor regulier onderhoud opgenomen. De afschrijvingstermijnen voor investeringen zijn: vrijverval riolering 25 jaar, drukriolering, bouwkundige werken, rioolgemalen en pompen 20 jaar.

Milieustraat

De gemeente beschikt over een eigen milieustraat waar de burgers op vaste tijden huishoudelijk afval, klein chemisch afval en tuinafval kunnen afleveren. De ingezamelde afvalstoffen worden terplekke overgeslagen. Bij de milieustraat bevindt zich een buitenopslag van afdeling Openbare Werken. De gemeente heeft een actuele vergunning voor de milieustraat. Het onderhoud wordt naar behoefte uitgevoerd.

Hoe worden de financiële consequenties in de begroting vertaald?

Voor Kollumerland c.a. zijn de financiële effecten van de Quick Scan op basis van de perspectiefnota als volgt verwerkt in de begroting:

		Kollumerland c.a.		
x € 1.000	I/S	2018	2019	2020
Effecten Quick Scan kapitaalgoederen beheer				
Structureel onderhoudsbudget (alles op niveau C, beleidskeuzes geëlimineerd)	S	174	-368	-553
Achterstallig onderhoud (gefaseerd in 4 jaar, wel reserveren in 2018 volgens uitgangspunten)	I	0	0	0
Kapitaallasten investeringen	S	50	19	-9
Meerkosten om naar niveau B te gaan op: begraafplaatsen, sportvelden, Winkelgebieden / Binnenstad, Beweegbare bruggen, Onkruidbestrijding, Recreatieve plaatsen.	S	-100	-100	-100
Aanhouden van een reserve voor kapitaalgoederen voor tegenvallers omdat op basis van Quick Scan is berekend.	I	-62	0	0

Paragraaf financiering

Inleiding

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in de begroting in afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten. In de beheersverordening naar artikel 212 van de Gemeentewet geeft de raad het kader aan.

Algemeen

In het Treasurystatuut gemeente Kollumerland c.a., staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De geplande uitvoering van het treasurybeleid is weergegeven in de paragraaf financiering.

Hoe ontwikkelt de rente zich?

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. Onze rentevisie wordt aan de hand van de signalen vanuit de financiële wereld en de rentevisie van de BNG bank opgesteld. In het jaar 2018 zijn zowel de langlopende als de kortlopende rentes nagenoeg gelijk gebleven.

De Refirente of de herfinancieringsrente (de rente die banken aan de ECB moeten betalen wanneer zij geld bij de ECB opnemen, zeg maar de inkooprente) kent over het gehele jaar 2018 een rentepercentage van 0,00%. De LIBOR of de interbancaire rente welke sterk gekoppeld is aan de Refirente, is hierdoor ook verder verlaagd. De 1 maand LIBOR rente is gedurende het jaar 2018 negatief geweest en stond op 31 december 2018 op -/- 0,41200%. Indien banken geld stallen bij de ECB, dan moeten ze dus een rente betalen. In Nederland kennen we weinig producten die gekoppeld zijn aan de LIBOR tarieven. De rol van de Refirente wordt in Nederland ingevuld door de Euribor.

Het aantrekken van kasgeldleningen leverde in 2018 rente op, in plaats van dat het rente heeft gekost.

De rente tarieven per ultimo 2018 bedragen op jaarbasis;

- 1 maand Euribor -/- 0,363%
- lineaire lening 5 jaar gelijk 0,30%
- lineaire lening 10 jaar gelijk 0,69%
- lineaire lening 25 jaar gelijk 1,52%

Dankzij het ruime monetair beleid van de ECB zijn de rentes in het jaar 2018 nagenoeg gelijk gebleven.

Hoe beheert de gemeente haar kas?

Al het betalingsverkeer heeft de gemeente gecentraliseerd bij drie banken. De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Rabobank. Hoofdbankier is de BNG, de Rabobank wordt vooral aangehouden als service naar de klanten en vanuit regionaal economische motieven. Het saldo op deze rekening wordt periodiek afgeroomd ten gunste van de BNG-rekening.

In de financieringsovereenkomst met de BNG, is bepaald dat de kredietfaciliteit € 6.000.000 bedraagt. De bijbehorende rente wordt op basis van 1 maands Euribor berekend, (bij een negatief Euribor percentage geldt, dat de Euribor op nul gesteld wordt) met een opslag bij negatief saldo en een afslag bij een positief banksaldo. De financieringsovereenkomst is afgesloten voor één jaar en wordt telkens per 1 januari, stilzwijgend met één jaar verlengd.

Binnen het contract met de BNG gelden de volgende regels: (rente percentages met uitzondering van opslagpercentages, zijn variabel, genoemde rentepercentages zijn per ultimo 2018)

- voor een debetsaldo tot € 6.000.000 geldt het 1 maands Euribortarief van -/- 0,368% met opslag van 0,35% is -/- 0,018% op jaarbasis;
- mocht de kredietlimiet van € 6.000.000 worden overschreden, dan zal er door de BNG een extra boeterente in rekening worden gebracht over het overschreden bedrag, deze boeterente, of exedentrente, bedraagt; 5,0%;
- voor een creditsaldo geldt eveneens het 1 maands Euribortarief, van -/- 0,368% echter met een afslag van 0,25% is -/- 0,618% op jaarbasis. (Omdat dit percentage negatief is, heeft de BNG besloten dit percentage op 0% te zetten, met andere woorden er wordt geen rente vergoed bij een creditsaldo).

In de financieringsovereenkomst met de BNG is er sprake van gehoudenheid. Dit houdt in, dat de gemeente Kollumerland c.a. niet geheel vrij is in haar keuze bij welke partij zij haar kort- en lang- geld aantrekt. Nadat er offertes afgegeven zijn, wordt de BNG Bank in de gelegenheid gesteld om een hernieuwde offerte uit te brengen, één en ander onder mededeling onder welke condities de gemeente Kollumerland c.a. de geldlening

met de BNG bank wenst aan te gaan. Ter compensatie van deze gehoudenheid is de opslag voor het debetsaldo op Rekening Courant 5 punten lager.

Bij de Rabobank is geen kredietfaciliteiten aanwezig.

Uiteraard staat het de gemeente Kollumerland c.a. vrij, om tot de kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal) voor een bepaalde periode kort geld aan te trekken.

Hoe staat het met het schatkistbankieren?

Het schatkistbankieren voor decentrale overheden heeft een wettelijke basis in de wet FIDO en moet ervoor zorgen, dat er een lagere EMU-schuld van de collectieve sector ontstaat.

Omdat het Schatkistbankieren verplicht is gesteld, moeten decentrale overheden alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist onderbrengen.

Wel is er sprake van een bepaalde drempel. De hoogte van deze drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijks begrotingstotaal (begrotingstotaal = totale lasten van de primaire begroting, excl. reserves), met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2.500.000. Uitgaande van een begroting van € 37.287.000, dan zal het berekende drempelbedrag € 280.000 zijn.

We hebben geheel 2018 te maken gehad met een negatief banksaldo waardoor gebruik gemaakt is van de beschikbare kredietfaciliteit.

Voor de gemeente Kollumerland c.a., zal het schatkistbankieren niet al te verstrekkende gevolgen hebben, omdat wij een zogenoemde leengemeente zijn en weinig "positief" staan op de Rekening Courant. Het Schatkistbankieren geldt alleen voor overtollige financiële middelen. Er is voor gemeenten geen leenfaciliteit aanwezig.

De rentevergoeding op de Rekening Courant bij de Schatkist is 0%. Indien er sprake is van een langdurig positief saldo, dan kan er gekozen worden voor een depositoconstructie, waarbij een bepaalde hoeveelheid geld voor een bepaalde periode wordt gestald, tegen een vooraf vastgesteld rentepercentage, echter gezien de lage rentestand, wordt pas bij een looptijd vanaf 5 jaar een depositorente vergoed.

Hoe staat het met het renterisicobeheer?

De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. Om dit renterisico te beheersen wordt er in de wet FIDO een renterisiconorm bepaald. Voor gemeenten bedraagt de renterisiconorm maximaal 20% van het begrotingsbedrag bij aanvang van het begrotingsjaar.

Renterisico's 2018 - 2021

(bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	872	907	944	980
Renterisico	872	907	944	980

Berekening renterisiconorm 2018

(bedragen x € 1.000)	€
Begrotingstotaal	37.287
Renterisico percentage	20%
Renterisiconorm	7.457

Toetsing renterisico aan norm 2018

(bedragen x € 1.000)	€
Renterisico	872
Renterisiconorm	7.457
Onderschrijding	6.585

Uit bovenstaande berekening blijkt, dat de gemeente Kollumerland c.a. binnen de grenzen van de renterisiconorm blijft.

De totale langlopende schuld van de gemeente per 31 december 2018 bedraagt € 19.438.000, hiervan is € 3.292.000 uitgeleend aan Zorgcentra.

De kasgeldlimiet (het bedrag waarvoor op basis van kortgeld financiering mag worden aangetrokken) bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet over het jaar 2018, (8,5% van € 37.287.000) is € 3.169.000.

De stand in rekening courant bij de BNG Bank bedraagt eind 2018; € 1.107.000 (negatief)

In totaliteit kunnen de liquide middelen nog met € 2.062.000 dalen, alvorens tot het aantrekken van langlopende leningen moet worden besloten. Het is toegestaan om tijdelijk, gedurende drie opeenvolgende kwartalen, de kasgeldlimiet te overschrijden.

Wat is het kredietrisico op verstrekte geldleningen?

De gemeente heeft gelden uitgeleend aan Zorgcentra, tot een bedrag van ongeveer € 3.462.000 en staat borg voor een aantal geldleningen. Gezien het feit dat voor deze leningen het Waarborgfonds Sociale Woningbouw garant staat, kan het directe risico als minimaal worden beschouwd. Het indirecte risico is wel aanwezig, dit risico ontstaat wanneer een willekeurige landelijke woningcorporatie niet meer aan haar betalingsverplichting kan voldoen (denk hierbij aan Woningcorporatie Vestia) en het WSW garantievermogen daalt tot beneden 0,25%, van het totale geborgde vermogen. Mocht dit voorkomen dan zullen de gezamenlijke gemeenten, voor 50% van deze schuld (na uitputting van het garantievermogen en betaling van de directe schadegemeentes), verplicht zijn deze overblijvende schuld, middels een renteloze lening te verstrekken. Het risico is dan in beginsel de rentederving op deze verstrekte lening.

Hoe gaan we om met de wet HOF?

In de wet Houdbare Overheids Financiën (wet HOF) worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland. Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze is afgeleid van het plafond voor het EMU-saldo van de gezamenlijke gemeenten. De VNG adviseert gemeenten om niet te sturen op deze EMU-referentiewaarde. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten ten opzichte van de individuele EMU-referentiewaarde en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen door gemeenten. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld. Als gemeente Kollumerland c.a. hebben wij aandacht voor de schulddispositie van onze gemeente via de jaarstukken en begroting en de daarin verplicht opgenomen paragraaf Financiering. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Kollumerland c.a. geen specifiek schuldenbeleid heeft.

Hoe verdelen we de rente?

De rentekosten worden verdeeld aan de taakvelden op basis van een omslagrente. Hierbij worden de totale rentekosten eerst gecorrigeerd met de doorgeleende geldleningen, de toerekening aan de grondexploitaties en de rente over het eigen vermogen.

De rente over de grondexploitaties wordt berekend door het gewogen gemiddelde te nemen van de totale rentekosten in de verhouding van vreemd en eigen vermogen. Dit percentage bedraagt voor het boekjaar 2018 2,25%.

Het totaal toe te rekenen rente aan de taakvelden bedraagt € 55.854 wat neerkomt op 1,78%. Werkelijk wordt 1,8% aan rente toegerekend aan de taakvelden waardoor op het taakveld treasury een renteresultaat van € 8.798 ontstaat.

In de volgende tabel wordt de renteverdeling schematisch weergegeven.

externe rentelasten over de korte en de lange financiering	624.980
externe rentebaten:	
-geldleningen woningbouw	0
-hypothecaire geldleningen	0
-overige geldleningen	0
Totaal door te rekenen externe rente	624.980
-aan grondexploitatie door te belasten rente	-2.806
-rente van projectfinanciering door te belasten aan taakvelden	-70.321
<i>Saldo door te rekenen rente</i>	<i>-73.126</i>
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	551.854
<i>werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (=rente-omslag)</i>	<i>560.651</i>
Renteresultaat op het taakveld treasury	-8.798

Paragraaf bedrijfsvoering

Algemeen

De gemeenschappelijke regeling DDFK heeft twee jaren gewerkt. In 2019 zijn alle medewerkers van DDFK in dienst van de gemeente Noardeast-Fryslân gekomen. De afgelopen jaren is de basis formatie uitgebreid geweest met tijdelijke krachten die de herindeling hebben voorbereid. Daarbij kunt u denken aan de nieuwe huisstijl en de harmonisatie van de verordeningen. Ook zijn er veel tijdelijke krachten bezig geweest om de digitale samenvoeging goed te laten verlopen. Dit is de laatste jaarrekening van de zelfstandige gemeente Dongeradeel.

Team P&O

Het team P&O bestaat uit de vakgebieden HR advies, ARBO / RI&E, personeelsadministratie en salaris-administratie.

In 2018 is het team verhuisd van het gemeentehuis in Kollum naar het gemeentehuis in Dokkum. In de 2^e helft van 2018 is binnen het team gestuurd op een gepaste inzetbaarheid van externe inhuur en herschikking werkzaamheden. Het team P&O heeft, naast haar rol als accountadviseur naar de leidinggevenden, een doorstart gemaakt naar sturing op de organisatiebrede projecten die ondermeer voortvloeien uit het organisatiebrede investeringsprogramma Mei Wille Wurkje. Het gaat hier om de vijf sporen: Sicht, Utsicht, Fiersicht, Oersicht en Ynsicht. Met als HR thema's:

1. Basis op orde: "Fan switte nei witte".
2. ARBO: "Feilich en mei nocht dyn wurk dwaan".
3. Mobiliteit: "Klaer foar de takomst".
4. Cultuur: "Mei-inoar opgean".
5. Functioneren en beoordelen: "Ontwikkel-je".
6. Opleiden en Ontwikkelen: "Oanwakkerje".
7. Normaliseren rechtspositie (WNRA): "fan nuver nei normaal".
8. Organisatieontwikkeling: "Wer doelsto op?".

Mei Wille Wurkje wordt per 1 april 2019 geborgd binnen Personeel & Organisatie.

De HR-adviseurs zijn nauw betrokken bij de sporen Fiersicht-Oersicht en Ynsicht. In 2018 zijn zij, naast hun rol als accountadviseur naar de afdelingen en teams, als regisseur verbonden aan een van de organisatiebrede HR-veranderingsprojecten binnen het programma Mei Wille Wurkje.

Binnen het spoor Sicht is in 2018 door P&O een evaluatie uitgevoerd op het Organisatie & Formatie plan DDFK-gemeenten waaronder een medewerkerstevredenheidsonderzoek. Ook is binnen deze evaluatie een aantal functies herbeschreven en hergewaardeerd en opgesteld in een zogeheten was-wordt lijst welke thans in de besluitvormingsfase zit.

Voor wat betreft het vakgebied ARBO is eind 2018 een ARBO team aangesteld, bestaande uit twee ARBO preventiemedewerkers en één ARBO adviseur / coördinator. Vanuit het programma Mei Wille Wurkje is de "Notitie Arbo en Verzuimbeleid" eind 2018 opgeleverd. Hierin wordt inzichtelijk gemaakt hoe het Arbobeleid wordt vormgegeven en er wordt een kader geschetst waarbinnen toekomstig beleid tot stand komt. Hierin zijn twee sporen: de inhoudelijke koers en de (ARBO) basis op orde met betrekking tot de noodzakelijke onderwerpen, werkwijzen en procedures. Tevens is de start gemaakt met de aanbesteding op de RI&E welke nu wordt uitgevoerd.

Voor wat betreft de WNRA heeft eind 2018 een organisatiebrede voorlichtingsbijeenkomst plaatsgevonden, is thans een werkgroep ingesteld die in 2019 zorg draagt voor implementatie in de gemeente Noardeast-Fryslân.

In het kader van de basis op orde (spoor Ynsicht) is in het vierde kwartaal van 2018 het digitale proces in- door- en uitstroom (IDU) opgeleverd. Een proces dat tevens sterk bijdraagt aan rechtmatigheid van in-, uit- en doorstroom van (externe) medewerkers. De medewerkers van de personeelsadministratie zijn qua rol opgenomen in de processtructuur van in-, door- en uitstroom van personeel en vormen daarin een spilfunctie.

Het inrichten van een proceslijn op het gebied van in- en uitstroom personeel is daarmee gerealiseerd. Aansluiting op andere procesinrichtingen zoals PlanPlus en Decos heeft plaatsgevonden. Tevens zijn de processen doorstroom, uitstroom en inhuur personeel van derden in Engage vastgelegd, waarbij in de procesbeschrijvingen ook een koppeling is gelegd met de toegang tot de gebouwen en de systemen. Dit vindt plaats op basis van een eerste vastlegging onder de verantwoordelijkheid van de teamleiders in Topdesk.

De applicatie Service Portaal P&O, "MIJNWERKGEMAK" is in 2018 digitaal toegankelijk gemaakt. In 2019 wordt de applicatie gevuld met documenten voor gebruikers (beleidsproducten, formulieren, procesbeschrijvingen e.d.) en wordt dan operationeel voor de gehele organisatie.

Mede door de overgang naar de nieuwe gemeente Noardeast-Fryslân is veel aandacht besteed aan het op orde krijgen van unieke P&O-informatie in YouPP en PIMS. Per 2019 zijn de systemen voor 90% op orde. Het optimaliseren van de dossiers externe inhuur en de managersbesluiten zorgen voor een up-to-date PIMS.

De processen interne controle rechtmatigheid P&O zijn beschreven en daartoe is een procesbeschrijving opgesteld in Engage. De 1^e lijns controles heeft plaatsgevonden over 1^e, 2^e en 3^e kwartaal van 2018. Het proces is operationeel sinds 1 juli 2018 en vormt onderdeel van de totale single audit controles. Eind 2018 is begonnen met het opstellen van een interne controleplan voor 2019 en met een plan van aanpak voor het digitaliseren van de personeelsdossiers.

Tevens is in 2018 (vierde kwartaal), en mede in het kader van de overgang naar de gemeente Noardeast-Fryslân, optimale aandacht besteed aan actualisering van de personeelsdossiers. De personeelsdossiers zijn belastingtechnisch gezien voor 100 % up-to-date overgeheveld naar de nieuwe gemeente door het toevoegen van ID-kaarten, loonheffingsverklaringen en aanstellingsbrieven. Daarnaast is accountanttechnisch gezien een flinke gestart gemaakt met het inzichtelijk maken van de externe inhuurdossiers in de digitale personeelsadministratie (PIMS).

Team Administrasje en Belestingen

Over 2018 was het team verantwoordelijk voor:

- De totale administratie voor de gemeente Dantumadiel;
- De totale administratie voor de gemeente Dongeradeel;
- De totale administratie voor de gemeente Ferwerderadiel;
- De totale administratie voor de gemeente Kollumerland c.a.;
- De totale administratie voor de gemeente Schiermonnikoog;
- Voor alle gemeenten de volledige belastingenoplegging en inning;
- Het verzorgen voor alle gemeenten van de gemeentelijke verzekeringsportefeuille en aansprakelijkheidsstellingen;
- Het verzorgen voor alle gemeenten van de jaarrekeningen en interim controles;
- Invordering van gemeentelijke belastingen voor alle gemeenten.

In 2018 heeft het totale team gewerkt aan de weg zoals die was ingeslagen in 2017. Waar 2017 zich nog kenmerkte als een jaar waar door de start van de DDFK organisatie veel achterstanden waren ontstaan door velerlei oorzaken, heeft het team de ingezette weg omhoog vast gehouden en is er een enorme inhaalslag gemaakt.

Cluster Financiële administratie en beheer

2018 stond in het teken van het door ontwikkelen van de functie eigen maken en de vak volwassenheid. De achterstanden die waren opgelopen door de ambtelijke fusie waren nagenoeg weggewerkt en is er gewerkt aan het verder vorm geven van interne controle en inrichting administratie.

Alle jaarrekeningen 2017 waren voor 15 juli 2018 bij de provincie, wat vaak gepaard ging met de nodige organisatorische aanpassingen, waarbij veelvuldig werd geschakeld tussen de colleges en griffie. Er is een groep beleidsmedewerkers benoemd die zich bezig is gaan houden met voornamelijk beleidsuitvoerende taken, interne controle en jaarrekeningen. De interim controle 2018 was een mooie "testcase" om te zien waar de afdeling stond.

Medio 2017 was besloten dat de nieuwe organisatie (incl. Dantumadiel en Schiermonnikoog) in een compleet nieuwe financiële omgeving zou worden gestart, dit om "vervuiling" vanuit de eerdere samenvoeging niet mee te nemen in de nieuwe gemeente. Het opzetten van de nieuwe omgeving heeft een grote impact gehad qua

inrichten en testen op de afdeling en hier is een medewerker voor vrijgesteld om dit in goede banen te leiden. De start op 1-1-2019 is op een paar oneffenheden na goed verlopen.

Cluster Belastingen

Ook bij dit team lag de focus, naast de reguliere werkzaamheden, volledig op het terugdringen van opgelopen achterstanden en de harmonisatie naar de nieuwe gemeente. Alle belastingverordeningen moesten worden samengesmeed voor de nieuwe gemeente. Ook is in 2018 voldaan aan de wettelijke verplichting tot aansluiting LV-WOZ en is de goedkeuring ontvangen van de Waarderingskamer en de belastingaanslagen op tijd opgelegd.

Cluster Invordering

Dit team heeft over 2018 door vele oorzaken te maken gehad met grote achterstanden. Vanwege langdurige ziekte was de bezetting niet optimaal. De samenwerking met het Noordelijk Belastingkantoor was verre van optimaal waardoor de belasting kwijtschelding niet goed in beeld was. Na een aantal gesprekken is daarom ook besloten de samenwerking te beëindigen per 31-12-2018. Intern heeft er een verschuiving plaatsgevonden tussen financieel beleid en team administratie waardoor de belasting kwijtschelding weer in eigen huis gaat plaatsvinden. De samenwerking met het deurwaarderskantoor Cannock Chase Public is eveneens per 31-12-2018 beëindigd en gaat in zijn geheel over naar Flanderijn Deurwaarders. De in gang gezette omzettingen en de personele verschuiving moet er toe leiden dat er in 2019 flinke stappen vooruit gemaakt kunnen (en moeten) worden.

Cluster Verzekeringen

Het afgelopen jaar stond in het teken van een aantal Europese aanbestedingen voor o.a. gemeentelijke aansprakelijkheid en brand-storm gemeentelijke gebouwen. Verder zijn alle contracten omgezet naar de nieuwe organisatie.

Planning & Control

In 2018 heeft de GR DDFK gemeenten de het proces van de planning en control verzorgd voor haar deelnemers. De planning- en control cyclus bestaat uit de in de verordening ex artikel 212 Gemeentewet vastgelegde documenten: perspectiefnota, twee tussentijdse rapportage, begroting en jaarrekening.

Ondersteuning DFK gemeenten

De gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. waren in 2018 op weg naar de nieuwe gemeente Noardeast-Fryslân. Omdat de fusie en harmonisatie veel extra werkzaamheden betekenden voor de organisatie is de planning en control cyclus anders uitgevoerd dan vastgelegd in de 212 verordening.

Perspectiefnota

Geen perspectiefnota Noardeast-Fryslân maar een startnotitie

Vanwege het ARHI toezicht van de provincie was er geen mogelijkheid om nieuw beleid te honoreren. Er is dan ook gekozen om in plaats van een perspectiefnota een financieel startdocument voor Noardeast-Fryslân op te stellen. Deze notitie was beleidsarm van aard en bevatte voornamelijk bijstellingen op het financiële perspectief 2019-2022 voor Noardeast-Fryslân zoals dit indicatief in perspectiefnota 2018-2021 was opgenomen. Actuele (wettelijke) ontwikkelingen zijn meegenomen in dit perspectief. Daarnaast is er ook een berekening worden gemaakt van de hoogte van de algemene uitkering als belangrijkste inkomstenbron van de gemeente Noardeast-Fryslân. De algemene uitkering van de huidige gemeenten konden niet opgeteld worden met als uitkomst de algemene uitkering voor Noardeast-Fryslân, dit omdat de basisgegevens veranderen en daarmee ook de basis voor de berekening van de uitkering.

Het doel van het financiële startdocument was om de raden te informeren over de beschikbare Financiële ruimte vanaf de start van de nieuwe gemeente per 1-1-2019.

Begroting

Begroting Noardeast-Fryslân 2019-2022

In 2018 is door het team strategie de programma indeling van Dantumadiel en Noardeast-Fryslân geharmoniseerd. Dit geharmoniseerde programma indeling was de basis voor de begroting 2019. Daarnaast zijn ook alle budgetten opnieuw ingedeeld naar de juiste programma's en zijn de begrotingsposten van de DFK gemeenten samengevoegd tot één nieuwe begroting voor Noardeast-Fryslân. De raden van de DFK gemeenten konden de begroting niet vaststellen omdat dit niet meer hun bevoegdheid was. Wel is de begroting besproken in de herindelingscommissie en daar is ook besloten dat de begroting aan de nieuwe gemeenteraad kan worden aangeboden. In de tweede vergadering van 2019 heeft de gemeenteraad van Noardeast-Fryslân de begroting 2019 vastgesteld.

Tussentijdse rapportages

Eén tussentijdse rapportage voor Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a.

In 2018 is er in plaats van twee maar één tussentijdse rapportage opgesteld voor de DFK gemeenten. Reden hiervoor was dat alle aandacht gericht was op de toekomst van Noardeast-Fryslân. Zo is in de eerste helft van het jaar het financieel startdocument 2019-2022 en de begroting 2019-2022 voor Noardeast-Fryslân opgesteld. De eerste rapportage verloor daarmee ook zijn functie als sturingsmiddel.

Jaarrekening

De jaarrekeningen over 2017 van de gemeenten Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. zijn opgesteld en zijn voor 15 juli 2018 ingediend bij de provincie. Om te komen tot een door de accountant gecontroleerde jaarrekening die voorzien is van een verklaring was flexibiliteit in de planning en de behandeling van de jaarrekening ook dit jaar onvermijdelijk. Net als in 2017 was de informatie over het sociaal domein van cruciaal belang voor de accountant om zijn verklaring te kunnen afgeven. Deze informatie is ook in 2018 op een laat tijdstip beschikbaar gekomen waardoor pas laat door de accountant gecontroleerd kon worden.

Ziekteverzuim

Het verzuim is hoog binnen de GR DDFK-gemeenten: meer dan 8 % in 2018 (6,35 % in 2017). Dit heeft de directie en het AB actief opgepakt. Samen met Zorg voor de Zaak wordt een actief ziektepreventiebeleid opgezet en opgepakt. Een groot SMT (sociaal medisch team) is één van de acties. Een hoog ziekteverzuim is een herkenbaar fenomeen bij een samenvoegingsgemeente. Eén van de redenen is dat er medewerkers zijn die zich niet op hun plek voelen of niet voldoende geëquipeerd zijn voor de werkzaamheden in de gewijzigde omvang.

Facilitaire zaken

In 2017 hebben we onze interne dienstverlening verder aangepast aan de veranderende behoefte van onze interne klanten. Zo worden documenten steeds minder op papier verspreid en zetten we steeds meer digitale instrumenten in. Ook meldingen en afhandeling van storingen verlopen steeds gestructureerder, evenals de post. De komende periode wordt deze ingezette lijn nog verder uitgebouwd, maar we zien nu al de eerste positieve resultaten van deze omslag.

In 2018 hebben we onze dienstverlening verder onder de loep genomen. We hebben op een aantal zaken toegewerkt naar de herindeling en verdere harmonisatie ingezet. Waar er in 2018 nog per gemeente en gebouw verschillen zijn, steken we in op een uniforme dienstverlening over de locaties heen na 2018. Dit gaat dan over de dienstverlening van de bodedienst, maar ook de faciliteiten per gebouw, zoals catering en ontvangst. Welke dienstverlening hebben we voor ogen en wat hebben we hier dan voor nodig. De uitkomsten van lopende aanbestedingen gaan ons hierbij helpen.

Huisvesting

Gelet op de inzet van extra personeel om de voorbereidingen en harmonisatiewerkzaamheden voor elkaar te krijgen, zijn er extra flexibele werkplekken aangeschaft in 2018. Facilitair is afhankelijk van de uitkomsten van het Huisvestingsonderzoek om voor de langere termijn op basis van Visie een werkplekconcept neer te zetten. Dit zal in 2019 een eerste resultaat opleveren. Vanuit de ARBO middelen kunnen we daar waar gewenst aangepast meubilair inzetten om klachten te voorkomen.

Informatievoorziening

In 2018 hebben we onze dienstverlening verder onder de loep genomen. We hebben op een aantal zaken toegewerkt naar de herindeling en verdere harmonisatie ingezet. Waar er in 2018 nog per gemeente en gebouw verschillen zijn, steken we in op een uniforme dienstverlening over de locaties heen na 2018. Dit gaat dan over de dienstverlening van de bodedienst, maar ook de faciliteiten per gebouw, zoals catering en ontvangst. Welke dienstverlening hebben we voor ogen en wat hebben we hier dan voor nodig. De uitkomsten van lopende aanbestedingen gaan ons hierbij helpen.

Gelet op de inzet van extra personeel om de voorbereidingen en harmonisatiewerkzaamheden voor elkaar te krijgen, zijn er extra flexibele werkplekken aangeschaft in 2018. Facilitair is afhankelijk van de uitkomsten van het Huisvestingsonderzoek om voor de langere termijn op basis van Visie een werkplekconcept neer te zetten. Dit zal in 2019 een eerste resultaat opleveren. Vanuit de ARBO middelen kunnen we daar waar gewenst aangepast meubilair inzetten om klachten te voorkomen.

Concerncontrol

Evenals in 2017 heeft Concern control ook in het afgelopen jaar interne controles uitgevoerd op diverse financieel administratieve processen. Zowel de gemeenten als ook de gemeenschappelijke regeling worden geacht zich aan de interne- en externe regelgeving te houden tijdens de uitvoering van de processen. Conform artikel 212 en 213 van de Gemeentewet dienen de gemeenten en de GR zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Deze toetsing vindt plaats aan de hand van het Interne controle plan (vastgesteld in oktober) waarin de kaders worden beschreven waarbinnen de interne controle wordt uitgevoerd.

De interne controle is een middel om de processen te toetsen op rechtmatig handelen. Daarnaast wordt aan de hand van de uitgevoerde interne controles geadviseerd over maatregelen die de doeltreffendheid en doelmatigheid kunnen bevorderen. Een goed opgezette interne controle is een belangrijke pijler waarop een organisatie in het kader van planning en control op kan steunen. Het interne controle plan voorziet in de interne

controles die worden uitgevoerd door de organisatie zelf. De accountant steunt bij zijn controle voor een groot deel op de door de gemeente zelf uitgevoerde interne controles. De uitkomsten hiervan dienen namelijk als leidraad voor de accountant bij de oordeelsvorming over de financiële rechtmatigheid van de jaarrekening.

Concern control heeft waar dat mogelijk was de opzet van de processen getoetst. Controles worden daarom primair procesgericht ingestoken. Voor zover in kaart gebracht wordt hierbij gebruik gemaakt van de vastlegging in Engage. Hierbij wordt gecontroleerd op opzet, bestaan en werking van het proces. Het is de bedoeling op den duur hier alleen reviews op uit te voeren als check op de werking van de processen en de hierbij ingezette beheersmaatregelen. Omdat de gegevensgerichte controles nog niet geheel binnen de eerste lijn belegd zijn is door Concern control ook een gegevensgerichte controle uitgevoerd aan de hand van steekproeven.

HZG Accountants heeft in december een interimcontrole uitgevoerd, waarin met name is gekeken naar de opzet en werking van de administratieve organisatie van een aantal cruciale bedrijfsprocessen. Daarbij is ook gebruik gemaakt van de uitkomsten van de interne controles. De belangrijkste bedrijfsprocessen met een financieel karakter binnen de GR DDFK zijn factuurafhandeling, personeel en inkopen en aanbestedingen. Hieronder gaan we nader in op de bevindingen vanuit de interne controles, de huidige stand van zaken en de actiepunten.

Bevindingen factuurafhandeling.

Uit de controle over het tweede halfjaar van 2017 bleek dat 43 % van de facturen niet binnen de betalingstermijn van de leverancier wordt afgedaan. In 2018 blijkt dat dit percentage fors is gedaald. Het blijkt dat 12,5 % van de facturen niet binnen de wettelijk gestelde betalingstermijn van 30 dagen wordt betaald. Door middel van periodieke managementinformatie zal worden gestuurd op de tijdige afhandeling van facturen. Waar met name in het begin van 2017 facturen geaccordeerd werden zonder dat de aangewezen budgethouder kennis had van de geleverde prestatie samenhangend met de factuur, is dit uit de controle over afgelopen jaar niet naar voren gekomen. Er is geconstateerd dat de vereiste functiescheiding aanwezig is.

Bevindingen personeel.

In 2017 was op de afdeling P&O als gevolg van de ambtelijke fusie sprake van hoge werkdruk en van achterstanden in de uitvoering. In 2018 is hard gewerkt aan het opzuigen en inrichten van een proceslijn op het gebied van in- door- en uitstroom van personeel. De processen van aanstelling van personeel, personeelsmutaties en uitdiensttreding van personeel zijn in 2018 beschreven en ingericht. De samenhang van de personeelsmutaties met de toegang tot de systemen en applicaties en de samenhang met de toegang tot de gebouwen is daarbij in acht genomen. Het proces was operationeel per 8 oktober 2018 en beschreven in Engage. De techniek waarmee gewerkt wordt is Topdesk en PlanPlus. Topdesk wordt beschouwd als het procesvolgsysteem waarmee de aanvragen op het gebied van in- door en uitstroom van personeel en de controle rechtmatigheid IC, stap- voor stap door P&O gemonitord kunnen worden. Tevens vinden er met ingang van 2018 per kwartaal interne controles plaats op de afdeling P&O. Concern control heeft hierop een uitgebreide review uitgevoerd als check op de werking van de processen en de hierbij ingezette beheersmaatregelen.

In 2017 is verder geconstateerd dat veel personeelsdossiers, met name voor externen, onvolledig waren. In 2018 zijn de personeelsdossiers op orde gemaakt. Het personeelssysteem PIMS bleek echter niet volledig en niet actueel waar het gaat om het personeel dat door DDFK wordt ingehuurd van derden. Eind 2018 is daarom ook extra ingezet om de externe inhuur volledig in PIMS vast te leggen.

Bevindingen inkopen en aanbestedingen.

Evenals in 2017 zijn er ook in het verslagjaar 2018 diverse inkopen/aanbestedingen gedaan binnen DDFK die gezien de eigen inkoopregels meervoudig ingekocht of die Europees aanbesteed hadden moeten worden en daardoor dus niet rechtmatig zijn. Het gaat daarbij om: inkoop van bedrijfskleding, kantoorbenodigdheden, consumpties, ICT diensten, ICT software, onderhoud aan het materieel (tractie) en de brandstoffen van het materieel. De niet rechtmatig uitgevoerde inkopen kunnen gevolgen hebben voor de strekking van de accountantsverklaring. Hierbij is wel van belang ons te realiseren dat de eigen inkoopregels niet zijn vastgesteld door het AB van DDFK en dus niet mede bepalend zijn voor de strekking van de accountantsverklaring van DDFK. Voor het inkopen en aanbesteden is verder van belang dat er een contractendatabank wordt opgezet, waarmee goed kan worden gestuurd op inkopen en aanbesteden in de toekomst. Dit is te meer van belang omdat vooral in deze fase schaalvoordelen kunnen worden gerealiseerd in samenhang met de bestuurlijke fusie. De contractendatabank is in 2018 nog onvolledig. In 2019 zal extra ingezet worden om de contractendatabank volledig klaar te krijgen.

Bevindingen inkopen en aanbestedingen: inhuren personeel.

Aangezien de informatie over de inhuur van derden nog niet compleet is kon er vanuit concern control over 2018 geen volledig onderzoek worden gedaan naar de rechtmatigheid van de inhuur van personeel.

Voor 2018 zijn er met betrekking tot de inhuur van personeel de volgende zaken geregeld:

- Vanaf 1 februari 2018 is het mogelijk om onder de Raamovereenkomst flexkrachten tot en met schaal 7 en payroll in te huren.
- Vanaf 1 januari 2018 is het mogelijk om inhuuropdrachten van schaal 8 of hoger onder het DAS (Dynamisch Aankoop Systeem) te plaatsen.

In kaart moet worden gebracht welke opdrachten (en verlengingen van bestaande opdrachten) vóór inwerkingtreding van de DAS en de Raamovereenkomst zijn ingekocht en welke opdrachten buiten het DAS en de Raamovereenkomst zijn en worden ingekocht. Het totaalbedrag met betrekking tot de inhuur van personeel van € 8,6 miljoen is gecorrigeerd met de inhuur via de Raamovereenkomst (vanaf 1-2-2018) en met de inhuuropdrachten via de DAS vanaf 1-1-2018. Van een aantal inhuuropdrachten (totaal ca. € 0,7 miljoen) is al bekend dat deze onrechtmatig zijn ingekocht. Door het ontbreken van contracten en besluiten is het met betrekking tot de overige inhuur onduidelijk (onzeker) of de aanbestedingsgrenzen overschreden zijn. Het totaalbedrag aan niet onderbouwde inhuur voor 2018 voor de GR DDFK bedraagt ca. € 5,0 miljoen. Door de omvang van niet rechtmatige inhuur en de als "onzeker" aan te merken post van € 5,0 miljoen zal er naar verwachting niet sprake zijn van een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening als het gaat om de financiële rechtmatigheid.

Vennootschapsbelasting

Gemeente Dongeradeel doet aangifte voor haar belaste activiteiten afvalstromen en het grondbedrijf. Voor 2016 wordt de eerder ingediende aangifte aangepast vanwege de landelijke vaststellingsovereenkomst grondbedrijven. Voor het grondbedrijf is over 2016 een openingsbalansberekening opgesteld. In 2017 wordt verder gerekend op basis van deze aangepaste openingsbalans en fiscale systematiek van winstberekening.

Op basis van de realisatiecijfers 2017 verwachten wij in 2018 een last van circa € 10.000,- na verliesverrekening. Uiteraard kunnen de daadwerkelijke uitkomsten in de toekomst verschillen door mutaties in de grondexploitatie.

Ensia

Er heeft in 2018 een Ensia (Eenduidig Normatiek Single Information Audit) zelfevaluatie BIG 2018 plaatsgevonden. Vanuit deze scan zijn, en zullen de diverse aandachtspunten worden aangepakt in samenwerking met diverse afdelingen en SSL Leeuwarden (voor het deel wat onder hun verantwoordelijk ligt). In de collegevergadering van 9 april heeft het college kennis genomen van de uitkomsten.

Gelet op het vertrouwelijke karakter van de evaluatie is besloten dit (nog) niet openbaar te maken. Belanghebbende kunnen inzage verzoeken. Accountant heeft inmiddels kennis genomen van de rapporten.

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

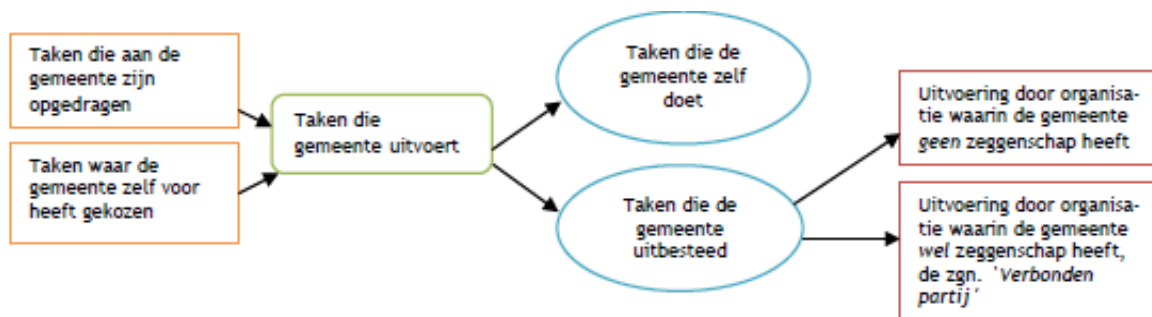
De meeste taken die worden uitgevoerd, zijn wettelijk opgedragen aan de uitvoerende gemeente. Dit betreft bijvoorbeeld de inzameling van huishoudelijk afval en de taken die de gemeente op zich neemt als gevolg van de decentralisatie. Daarnaast bestaan er taken die door de gemeente op eigen initiatief worden uitgevoerd, zoals sport en de exploitatie van gronden. Bij de uitvoering van de verschillende taken maakt de gemeente zelf de keuze om deze zelf te doen, of om de taken te laten uitvoeren door andere partijen.

Bij het maken van de keuzes wordt onder andere gekeken naar de volgende aspecten:

- Kunnen er (bedrijfseconomische) schaalvoordelen worden behaald?
- Wordt bij de uitvoering/dienstverlening een betere kwaliteit/dienstverlening gerealiseerd?

Indien wordt gekozen voor de uitvoering van de taak door een verbonden partij, kunnen daarin twee keuzes worden gemaakt, namelijk:

- De activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente geen zeggenschap heeft;
- De activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente wel zeggenschap heeft.

Verbonden partij

Er is sprake van een verbonden partij als de gemeente in die organisatie een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Dit is vastgelegd in artikel 1 lid b van het Besluit begroting en verantwoording, waarin staat dat een verbonden partij een privaot- of publiekrechtelijke organisatie is waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Definitie bestuurlijk belang (artikel 1 lid d): zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Definitie financieel belang (artikel 1 lid c): een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Beleidskader

Uit de definitie van een verbonden partij in het Besluit begroting en verantwoording blijkt dat sprake móet zijn van een financieel belang én een bestuurlijk belang. Indien het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is er geen sprake van een verbonden partij.

Overige belangrijke bepalingen zijn:

- Artikel 5 BBV schrijft voor dat verbonden partijen niet geconsolideerd worden in de begroting en in de jaarstukken;
- Artikel 8 lid 3 BBV schrijft voor dat de betrokkenheid van verbonden partijen bij de realisatie van de doelstellingen binnen een programma, moet worden opgenomen in het betreffende programma;
- Artikel 9 lid 2 BBV meldt dat verbonden partijen verplicht moeten worden opgenomen in een aparte paragraaf verbonden partijen. Deze is daarmee onderdeel van de beleidsbegroting en het jaarverslag.

Soorten verbonden partijen

Er zijn twee soorten verbonden partijen, namelijk de publiekrechtelijke verbonden partij en de privaatrechtelijke verbonden partij.

- Publiekrechtelijke verbonden partij

Bij de publiekrechtelijke verbonden partij gaat het om een samenwerking tussen overheden. Een dergelijke partij is opgericht op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarin regelen de deelnemende overheden onderling de vertegenwoordiging en de financiële aansprakelijkheid van de deelnemers. In het geval een

gemeenschappelijke regeling niet meer aan zijn verplichtingen voldoet, dan zijn deelnemende partijen gezamenlijk verantwoordelijk voor een negatief saldo dat ontstaat.

- **Privaatrechtelijke verbonden partij**

Van een privaatrechtelijke verbonden partij is sprake als er wordt samengewerkt tussen overheden onderling of tussen overheden en private partijen. De samenwerking is in dat geval geregeld op basis van het Burgerlijk Wetboek. Bij privaatrechtelijke verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt in:

- Verenigingen;
- Commanditaire vennootschappen en onderlinge waarborgmaatschappijen;
- Naamloze vennootschappen;
- Besloten vennootschappen of stichtingen.

Voorschriften conform BBV

In artikel 15 van het Besluit begroting en verantwoording staat welke informatie er bij de begroting en jaarrekening moet worden gepubliceerd. Het gaat dan om:

- De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen; zie programma's.
- De lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in:
 - Gemeenschappelijke regelingen;
 - Vennootschappen en coöperaties;
 - Stichtingen en verenigingen;
 - Overige verbonden partijen.

In de lijst zal per verbonden partij de volgende informatie worden opgenomen:

- De wijze waarop de gemeente een belang heeft;
- Het belang van de gemeente aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- De omvang van het eigen en vreemd vermogen aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- De omvang van het financieel resultaat;
- De eventuele risico's.

Verbonden partijen

Conform de regelgeving vanuit de commissie BBV artikel 15 BBV lid 1 b geven we de bovenstaande informatie schematisch weer, in een lijst van verbonden partijen.

De gemeente heeft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regelingen
 - GR DDFK gemeenten
 - GR Veiligheidsregio Fryslân
 - GR Sociaal Domein Fryslân
 - GR Welstandszorg Hûs en Hiem
 - GR Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing (FUMO)
 - GR Leer en werkbedrijf Noard East Fryslân
 - GR Mobiliteitsburo Noard East Fryslân
 - GR Recreatieschap de Marrekrite
- Vennootschappen en coöperaties
 - NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland
 - NV Eneco Beheer
 - NV Stedin groep
 - Afvalsturing Friesland (Omrin)
 - Bank Nederlandse Gemeenten
- Stichtingen en verenigingen
 - Stichting Roobol
 - Vereniging van Nederlandse Gemeenten
 - Vereniging van Friese Gemeenten
 - IJswegencentrale Oostergo
- Overige verbonden partijen
 - Geen

- Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	GR DDFK gemeenten								
Juridische status	Gemeenschappelijke regeling								
Programma	1. Sturende en dienstverlenende gemeente								
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> Gemeenschappelijk ambtelijke uitvoering van de bevoegdheden van de colleges en burgemeesters, naast het vormen van een gemeenschappelijke ambtelijke dienst ter ondersteuning van de colleges en de burgemeesters. <u>Wijze van belang:</u> • Bestuurlijk belang: ◦ Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden per college, waaronder alle burgemeesters. De colleges wijzen in onderling overleg, uit hun midden de leden en de plaatsvervangende leden per gemeente aan. • Financieel belang: ◦ de gemeenten delen in de exploitatiekosten van de GR volgens in onderling overleg overeengekomen sleutels.								
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	<table><tr><td>Jaar</td><td>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</td><td>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</td></tr><tr><td>2018</td><td>1.332</td><td>0</td></tr></table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	1.332	0		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2018	1.332	0							
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	<table><tr><td>Jaar</td><td>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</td><td>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</td></tr><tr><td>2018</td><td>16.620</td><td>12.497</td></tr></table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2018	16.620	12.497		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2018	16.620	12.497							
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ -2.287.000								
Risico's	Geen								

Verbonden partij	Veiligheidsregio Fryslân		
Juridische status	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam		
Programma	7. Fysieke en sociale veiligheid		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> De Publieke Gezondheids- en Veiligheidsregio Fryslân is een gemeenschappelijke regeling per 1-1-2014 van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor de inwoners van de provincie Fryslân. Activiteiten betreffen o.a. collectieve preventie ziekten, brandweerborg, geneeskundige hulpverlening en het beheer van een gemeenschappelijke meldkamer. <u>Wijze van belang:</u> - Bestuurlijk belang: - Het algemeen bestuur van de regio bestaat overeenkomstig art. 11, lid 1 van de wet, uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten; - Het dagelijks bestuur bestaat uit: - de voorzitter van het algemeen bestuur; - de voorzitter van de agendacommissie Gezondheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Gezondheid; - de voorzitter van de agendacommissie Veiligheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Veiligheid. De agendacommissie is een bestuurscommissie volgens art 25 Wgr. - Financieel belang: - Voor de verdeling van de kosten wordt als verdeelsleutel gehanteerd het aantal inwoners van		

Verbonden partij	Veiligheidsregio Fryslân								
	de gemeenten volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de regio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. De exploitatiebijdrage 2017 voor de gemeente Kollumerland is (x € 1.000): 1.983								
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	<table><tr><td>Jaar</td><td>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</td><td>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</td></tr><tr><td>2017</td><td>2.342</td><td>3.042</td></tr></table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2017	2.342	3.042		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2017	2.342	3.042							
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	<table><tr><td>Jaar</td><td>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</td><td>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</td></tr><tr><td>2017</td><td>53.791</td><td>55.525</td></tr></table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2017	53.791	55.525		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2017	53.791	55.525							
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ 1.270.818 (2017)								
Risico's	-								

Verbonden partij	Sociaal Domein Fryslân
Juridische status	<i>Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente</i>
Programma	3. Sociale kwaliteit
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> Alle 24 Friese gemeenten zijn een centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018 aangegaan met als centrumgemeente de gemeente Leeuwarden. Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten. <u>Wijze van belang:</u> - Bestuurlijk belang: - De centrumgemeente wordt mandaat, volmacht en machtiging verleend om de taken op het terrein van het sociaal domein, waaronder o.a. WMO, Jeugdwet, Participatiewet, namens de deelnemende gemeenten uit te voeren, conform de bepalingen in de gemeenschappelijke regeling - Financieel belang: - De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet, zoals meest recentelijk vastgesteld door het Centraal Bureau voor Statistiek, op peildatum 1 januari van jaar t-1. Dit geldt voor zowel de uitvoering van taken in het kader van de verplichte wettelijke samenwerking als voor de vrijwillige samenwerking voor de Jeugdwet. De totale kosten worden nagecalculeerd en volledig doorberekend aan de deelnemende gemeenten.

Verbonden partij	Sociaal Domein Fryslân		
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	0	0
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	0	0
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ 0 (na bijdragen en subsidies)		
Risico's	-		

Verbonden partij	Welstandszorg Hûs en Hiem		
Juridische status	<i>Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam</i>		
Programma	2. Wonen en werken in netwerken		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadviesing als bedoeld in de Woningwet en adviesing over toepassing van de Monumentenwet. <u>Wijze van belang:</u> - Bestuurlijk belang: - Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemende gemeenten bedraagt. - De raden wijzen hetzij hun voorzitter, hetzij een wethouder van hun gemeente als lid en als plaatsvervangend lid aan. - Op grond van artikel 13 van de gemeenschappelijke regeling wordt het dagelijks bestuur benoemd uit het algemeen bestuur. - Financieel belang: - De gemeente is aansprakelijk voor de financiële tekorten bij Welstands-zorg Hûs en Hiem. Bekostiging geschiedt via een jaarlijkse bijdrage op begrotingsbasis en rekeningbasis. Bijdrage gemeente Kollumerland in 2017 : x € 1.000: 48		
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	184	322
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	107	94
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ 156.200 (2017)		
Risico's	-		

Verbonden partij	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)		
Juridische status	<i>Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam</i>		
Programma	2. Wonen en Werken in Netwerken		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> De FUMO is de Friese vertaling van de landelijk in te stellen Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's). Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincies. Basistaken zijn vergunningsverlening en het toezicht en handhaving met betrekking tot complexere en risicovolle inrichtingen en activiteiten waarbij bovenlokale aanpak nodig is. <u>Wijze van belang:</u> - Bestuurlijk belang: - De deelnemers (gedeputeerde staten, de colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân) wijzen elk uit hun midden één lid aan van het algemeen bestuur.		

Verbonden partij	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)								
	◦ Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, conform artikel 14 van de g.r. • Financieel belang: ◦ De kosten van het basispakket wordt toegerekend op basis van het aantal inrichtingen maal een bedrag per type inrichting; ◦ De kosten van de overige taken worden toegerekend op basis van de totale inzet van personeel in uren maal een uurtarief. Bijdrage gemeente Kollumerland in 2018: x € 1.000: 146								
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	<table><tr><th>Jaar</th><th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th><th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th></tr><tr><td>2017</td><td>431</td><td>6</td></tr></table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2017	431	6		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2017	431	6							
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	<table><tr><th>Jaar</th><th>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</th><th>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</th></tr><tr><td>2017</td><td>1.709</td><td>3.838</td></tr></table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2017	1.709	3.838		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2017	1.709	3.838							
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ - 193.301 (2017)								
Risico's	-								

Verbonden partij	Leer- werkbedrijf Noord East Fryslân
Juridische status	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
Programma	3. Sociale kwaliteit
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> Eén gemeentelijke organisatie die slagvaardig en integraal uitvoering geeft aan de participatiewet en in het bijzonder aan de re-integratie en het beschut werken. De gemeenschappelijke regeling is aangegaan door de gemeenten Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. <u>Wijze van belang:</u> • Bestuurlijk belang: ◦ Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente. De gemeenschappelijke regeling is door de colleges van burgemeester en wethouders aangegaan. ◦ Het dagelijks bestuur, door en uit het algemeen bestuur gekozen, is zodanig samengesteld dat elke deelnemende gemeente is vertegenwoordigd, waaronder begrepen de voorzitter en een eventueel lid/eventuele leden buiten de kring van het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 14, tweede lid van de Wgr. • Financieel belang: ◦ Iedere deelnemende gemeente verbindt zich in beginsel om de volledige Rijksbijdrage, inclusief eventuele bijzondere subsidiecomponenten, die de desbetreffende gemeente ontvangt ten behoeve van de uitvoering van de Wsw, het re-integratiebudget (=Wwb klassiek) en de budgetcomponenten ten behoeve van de nieuwe doelgroepen onder de participatiewet, als de componenten van de Integratie-Uitkering Sociaal Domein direct door te betalen aan het openbaar lichaam. ◦ De deelnemende gemeenten zullen echter steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen. ◦ Het doel is om op termijn budgetneutraal te werken

Verbonden partij	Leer- werkbedrijf Noard East Fryslân		
	op basis van Rijksbedragen WSW, inkomen en participatie.		
	Aandeel Kollumerland in de exploitatie 2017 x € 1.000: 610		
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	1.525	2.202
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	2.284	2.142
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	Na gemeentelijke bijdrage: € 677.000		
Risico's	-		

Verbonden partij	Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân		
Juridische status	Gemeenschappelijke regeling met bedrijfsvoerings-organisatie		
Programma	5. Leefkwaliteit		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a., en Tytsjerksteradiel in de regio Noordoost Fryslân en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden. Daarvoor hebben zij besloten de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân te treffen (Staatscourant 2017 nr. 16823 d.d. 22-3-2017). <u>Wijze van belang:</u> - De deelnemende gemeenten en provincie nemen het in de begroting van het mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân voor hen geraamde bedrag voor hun gemeente respectievelijk provincie op in hun begroting. - Opheffing: - De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van twee derde van de deelnemers daartoe besluiten. - Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van het bestuur van de deelnemende gemeenten en provincie tot het bijdragen in de financiële gevolgen van de beëindiging. Aandeel Kollumerland in de exploitatie 2017: x € 1.000 : 385		
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	0	0
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	0	734
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ - 110.662		
Risico's	-		

Verbonden partij	Marrekrite		
Juridische status	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam		
Programma	2 Wonen en werken in netwerken		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> De Marrekrite heeft als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en		

Verbonden partij	Marrekrite								
	landschap. De Marrekrite heeft als taak ter behartiging van het openbaar belang: • Het bevorderen van waterrecreatie • Het bevorderen van landrecreatie • Advisering en ontwikkeling (water- en landrecreatie) <u>Wijze van belang:</u> • Bestuurlijk belang ◦ Het colleges van Gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten wijzen elk één lid en tenminste één plaats-vervangend lid aan van het algemeen bestuur. ◦ Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vijf andere leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. • Financieel belang ◦ De geldmiddelen van De Marrekrite worden gevormd door de bijdragen van de colleges en subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten. ◦ Voor zover de kosten van De Marrekrite niet worden gedekt door subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten wordt hierin als volgt voorzien: gedeputeerde staten: 45%; colleges van burgemeester en wethouders gezamenlijk: 55%. ◦ Het algemeen bestuur stelt de verdeelsleutel vast, op grond waarvan de gezamenlijke bijdrage van de colleges over afzonderlijke gemeenten wordt omgeslagen. Aandeel Kollumerland in de exploitatie 2017: x € 1.000 : 32								
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	<table><tr><td>Jaar</td><td>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</td><td>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</td></tr><tr><td>2017</td><td>4.410</td><td>4.012</td></tr></table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2017	4.410	4.012		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2017	4.410	4.012							
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	<table><tr><td>Jaar</td><td>Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)</td><td>Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)</td></tr><tr><td>2017</td><td>336</td><td>1.308</td></tr></table>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)	2017	336	1.308		
Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)							
2017	336	1.308							
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ -398.012								
Risico's	-								

- **Vennootschappen en coöperaties**

Verbonden partij	NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland
<i>Juridische status</i>	<i>Naamloze vennootschap</i>
<i>Programma</i>	1. Sturende en dienstverlenende gemeente
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<u>Openbaar belang:</u> De aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de gemeente. <u>Wijze van belang:</u> • Bestuurlijk belang: Stemrecht op grond van aandelen. • Financieel belang: ◦ De gemeente Kollumerland bezit 18,1% (1.809 x € 50) van de aandelen in NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten.

Verbonden partij	NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland		
<i>Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar</i>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	10.660	10.740
<i>Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar</i>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	17.650	16.324
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	Jaarrekening 2017 x € 1.000: 101		
<i>Risico's</i>	-		

Verbonden partij	NV Eneco Beheer		
<i>Juridische status</i>	Naamloze vennootschap		
<i>Programma</i>	1. Sturende en dienstverlenende gemeente		
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<u>Openbaar belang:</u> Beschikbaarheid van energievoorzieningen en de daarvoor noodzakelijke infrastructuur. <u>Wijze van belang:</u> - Bestuurlijk belang: De gemeente Dongeradeel bezit een klein deel van de aandelen in Eneco. Door fusies en schaalvergroting heeft de bestuurlijke invloed van betekenis ingeboet. Het financiële belang in de onderneming staat nu voorop. De gemeente heeft stemrecht op basis van aandelen. - Financieel belang: De gemeente heeft 4.002 aandelen. Betreft dividend dat in natura is uitgekeerd in de vorm van aandelen. Conform de bbv voorschriften is de waarde nul.		
<i>Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar</i>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1000)
	2017	3.121.000	2.869.000
<i>Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar</i>	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	1.952.000	2.787.000
<i>Omvang financieel resultaat begrotingsjaar</i>	€ 127.000.000 (2017)		
<i>Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)</i>	-		
<i>Ontwikkelingen</i>	De aandeelhouderscommissie heeft op 31 augustus 2018 een bericht naar de aandeelhouders gestuurd, waarvan de samenvatting luidt: <i>Een meerderheid van ca. 91% van het aandeelhouderskapitaal, heeft na het doorlopen van een zogenaamde consultatiefase, het besluit genomen hun aandelen in Eneco te verkopen.</i> <i>Thans wordt door Eneco, de adviseurs en de aandeelhouders hard gewerkt aan het voorbereiden van de transactie.</i> <i>Belangrijk hierbij is het opstellen van de benodigde transactiedocumentatie. Hierbij kan gedacht worden aan het bedrijfsplan (business plan), een zogenaamde "verkoopbrochure" (equity story) en het doen van boekenonderzoek (vendor due dilligence) en het voeren van oriënterende gesprekken met potentiële bidders. Op basis van huidige inzichten is de verwachting dat na de oriëntatiefase de executiefase c.q. de uitvoering van de transactie begin 2019 zal starten.'</i>		

Verbonden partij	NV Stedin groep		
<i>Juridische status</i>	Naamloze vennootschap		
<i>Programma</i>	Algemene dekkingsmiddelen		
<i>Openbaar en wijze van belang</i>	<u>Openbaar belang:</u> Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert		

Verbonden partij	NV Stedin groep		
	de energiemarkt. <u>Wijze van belang:</u> - Bestuurlijk belang: De gemeente bezit aandelen, op grond waarvan ze stemrecht heeft. - Financieel belang: Het aantal aandelen van Kollumerland is: 4.002 De waarde van het aandeel is € 100 conform de jaarrekening 2017 van de Stedin groep. Het totaal aantal geplaatste en volgestorte aandelen is 4.970.978.		
Eigen vermogen	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	5.310.000	2.583.000
Vreemd vermogen	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	4.486.000	3.968.000
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ 424.000 (2017)		
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)	-		

Verbonden partij	Afvalsturing Friesland (Omrin)		
Juridische status	Naamloze vennootschap		
Programma	5. Leefkwaliteit		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen. <u>Wijze van belang:</u> - Bestuurlijk belang: Stemrecht op basis van aandelen. - Financieel belang: De gemeente Kollumerland is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans met de historische aanschafwaarde ad. 45.454.		
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	44.721	48.680
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1000)
	2017	180.871	160.130
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ 4.080.000		
Risico's	-		

Verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Juridische status	Naamloze vennootschap		
Programma	1. Sturende en dienstverlenende gemeente		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> Efficiënt betalingsverkeer van gemeenten. <u>Wijze van belang:</u> - Bestuurlijk belang: Stemrecht op basis van aandelen. - Financieel belang: Kollumerland bezit per 31-12-2017 22.347 aandelen, die een belang van € 55.868 vertegenwoordigen (2,50 per aandeel). Het totaal aantal uitgegeven aandelen bedraagt per € 1.000: 55.691		
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	4.486	4.953
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	149.514	135.072

Verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Omvang resultaat begrotingsjaar	€ 393.000 (2017)
Risico's	-

- Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Stichting ROOBOL		
Juridische status	Stichting		
Programma	4. Voorzieningen		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang</u>: Verzorgen van het openbaar basisonderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het Primair Onderwijs <u>Wijze van belang</u>: - Bestuurlijk belang: Deelnemers in de stichting zijn: de gemeente Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel en Kollumerland - Financieel belang: De gemeente Kollumerland is verantwoordelijk voor de financiële tekorten bij Stichting ROOBOL		
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar 2017	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000) 4.874	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000) 5.349
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar 2017	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000) 2.146	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000) 2.070
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ 591.802		
Risico's	-		

Verbonden partij	Stichting IJswegencentrale		
Juridische status	Stichting		
Programma	2. Wonen en werken in Netwerken		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang</u>: De gemeente Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a en Leeuwarderadeel hebben een IJswegencentrale opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij vodoende ijsdikte. <u>Wijze van belang</u>: - Bestuurlijk belang: Het bestuur bestaat uit 15 leden, 3 afgevaardigden uit elke deelnemende gemeente. Het college van b&w doet een bindende voordracht: één afgevaardigde is de burgemeester, één afgevaardigde is het hoofd gemeentewerken en een derde persoon. - Financieel belang: De gemeenten Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a en Leeuwarderadeel geven een bijdrage van 0,045 per inwoner. De bijdragen 2016 van de gemeente Kollumerland is: 409		
Eigen vermogen	Jaar 2016	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000) 71	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000) 72
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar 2016	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000) 0	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000) 0
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ 900 (2016)		
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar)	-		

Verbonden partij	Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)
------------------	--

Verbonden partij	Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)		
Juridische status	Vereniging		
Programma	1. Sturende en dienstverlenende gemeente		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten. <u>Wijze van belang:</u> • Bestuurlijk belang: lidmaatschap van de vereniging met stemrecht. • Financieel belang: de leden betalen contributie. De gemeente Kollumerland x € 1.000: 6		
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	2	pm
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	pm	pm
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	Geen gegevens		
Risico's	-		

Verbonden partij	Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)		
Juridische status	Vereniging		
Programma	1. Sturende en dienstverlenende gemeente		
Openbaar en wijze van belang	<u>Openbaar belang:</u> De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten. <u>Wijze van belang:</u> • Bestuurlijk belang: Lidmaatschap van de vereniging met stemrecht, conform de statuten. • Financieel belang: De leden betalen contributie. De gemeente Kollumerland, x € 1.000: 18		
Eigen vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	65.548	65.530
Vreemd vermogen aan het begin en het eind van het begrotingsjaar	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
	2017	73.004	65.111
Omvang financieel resultaat begrotingsjaar	€ 209.000		
Risico's	-		

- Overige verbonden partijen
 - Geen

Zorgpartners Friesland

Ten behoeve van de stichting Woonservice Senioren en de stichting Zorgcentra Kollumerland zijn in het verleden (doorgeleende) leningen afgesloten. Deze leningen worden tegenwoordig beheerd door de stichting Zorgpartners Friesland. Alhoewel deze stichting strikt gezien niet onder de definitie van een verbonden partij valt wordt er, naar aanleiding van de wens van de gemeenteraad, in deze paragraaf een beknopte financiële beschouwing opgenomen.

Zorgpartners Friesland is een stichting die sinds 1 januari 2012 voor honderd procent aandeelhouder is van MCL BV, Noorderbreedte BV en Tjongerschans BV. De kengetallen op basis van de (meest recent beschikbare) geconsolideerde balans van Zorgpartners Friesland ultimo 2017 zijn als volgt:

Liquiditeitsratio (vlottende activa/kort vreemd vermogen) = 1,25. Voor een rendabel bedrijf wordt een kengetal tussen de 1 en 1,5 geadviseerd.

Paragraaf grondbeleid

In 2018 is de woningmarkt redelijk aangetrokken waardoor verkopen binnen het grondbedrijf veelal volgens of boven prognose verlopen. Hiermee volgt de ontwikkeling in Dongeradeel de landelijke trend. Momenteel lijkt het aantal nieuwe opties af te nemen, mogelijk houdt dit verband met de wachttijden in de bouw en de stijgende bouw prijzen.

Visie en doelstellingen en uitvoering grondbeleid

Het grondbeleid binnen de gemeente Kollumerland c.a. is vastgelegd in de nota grondbeleid. Op basis van actuele (markt)ontwikkelingen heeft er een verschuiving plaatsgevonden van actief naar faciliterend grondbeleid waarbij steeds aansluiting wordt gezocht met de actuele en in 2016 vastgestelde Beleidsvisie Wonen (DDFK) en het woonprogramma.

Faciliteren van de markt vraagt een andere werkwijze dan zelf bouwgrond produceren. Ondanks het afstoten van gronden die de gemeente de komende 20 jaar naar verwachting niet nodig heeft, zal met de aanwezige posities gewoon actief worden doorgegaan. Maar nieuwe initiatieven van derden moeten meebetalen aan de ambtelijke en bestuurlijke kosten van planvorming. Waar vroeger de kosten op de eigen bestemmingsplannen werden verantwoord, moet dat nu contractueel worden overeengekomen.

De vastgestelde criteria betreffende het aankoopbeleid strategisch gelegen (bouw)grond blijven ongewijzigd. Naast minnelijke verwerving staan de gemeente instrumenten als onteigening, het voorkeursrecht, en de nieuwe grondexploitatie wet ter beschikking.

Harmonisering grondexploitaties

In 2017 zijn alle exploitaties van de 4 gemeenten overgezet naar een gezamenlijk grondexploitatie model. In dit exploitatie model worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd. Tevens wordt er per gemeente eenmaal per jaar een Meerjarenprognose Grondexploitaties opgesteld. Deze wordt gelijktijdig met de jaarrekening vastgesteld.

Totaaloverzicht complexen

Begin 2018 waren er 3 complexen in exploitatie: Harm Smidswei Kollumerzwaag, Van Broersmastrjitte Kollum en Julianastraat Kollum.

Complex	Afsluiting	BW 1/1/18	BW 31/12	Winstneming totaal	Verliesvoor ziening	Balanswaarde
Harm Smidswei, Kollumerzwaag	31/12/2020	251.729	184.378	12.590	n.v.t.	196.968
Van Broersmastrjitte, Kollum	31/12/2018	-78.600	-55.340	55.340	n.v.t.	0
Julianastraat, Kollum	31/12/2021	10.000	104.393	0	n.v.t.	104.393
Totaal		183.129	233.431	67.930	0	301.361

Het verwachte resultaat van alle complexen tezamen bedraagt na actualisatie € 108.144. De totale verliesvoorziening na actualisatie bedraagt € 0.

Afsluiting complexen per 31/12/2018

Van Broersmastrjitte, Kollum

Het complex Van Broersmastrjitte, Kollum heeft op 31 december 2018 een boekwaarde van - € 55.340 (winst). Dit bedrag wordt als winst genomen. Daarnaast wordt er € 10.500 in een voorziening gestopt voor de afronding van de laatste werkzaamheden en de overdracht van het complex naar de algemene dienst.

Onderbouwing verliesvoorzieningen

Er zijn geen verliesvoorzieningen gevormd.

Onderbouwing winstnemingen

Met ingang van 2017 moeten gemeenten volgens het BBV tussentijds winst nemen bij grondexploitatie-complexen volgens de POC-methode, de Percentage of completion. Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. In formule: % kostenrealisatie maal % opbrengstrealisatie is % poc.

Complex	% POC	Winstneming totaal	Winstneming 2017	Winstneming 2018
Harm Smidswei, Kollumerzwaag	34%	12.590	9.752	2.838
Van Broersmastrjitte, Kollum	100%	55.340	3.978	51.362
Julianastraat, Kollum	0%	0	0	0
Totaal		67.930	13.730	54.200

Bij het complex Julianastraat wordt geen winst genomen aangezien er nog geen opbrengsten zijn gerealiseerd en het POC-percentage 0% is. Bij de complexen Harm Smidswei en Van Broersmastrjitte wordt winst genomen op basis van de POC methode, wat overeen komt met een totaal bedrag van € 54.200.

Risicoberekening en vorming reserves

De bestemmingsreserve dient een buffer voor eventuele risico's binnen het grondbedrijf. Omtrent de hoogte van de reserve is in 2013 beleid vastgesteld. Voor de hoogte van de bestemmingsreserve is de IFLO-norm van toepassing. De hoogte van de reserve wordt bepaald door 10% van de boekwaarde en 10% van de nog te maken kosten van de in exploitatie genomen gronden. Het per 31 december 2018 af te sluiten complex Van Broersmastrjitte Kollum is niet in deze berekening opgenomen.

Complex	BW 31/12	Nog te investeren
Harm Smidswei, Kollumerzwaag	184.378	64.806
Julianastraat, Kollum	104.393	92.196
Totaal	288.771	157.002

Op basis van de IFLO norm dient de hoogte van de reserve € 28.877 + € 15.700 is € 44.577 te zijn. Op basis van de jaarrekening 2017 bedraagt de reserve momenteel € 76.358. Het overschot ad € 31.781 zal conform de door de raad vastgestelde nota grondbeleid in dienstjaar 2019 in de saldi-reserve worden gestort.

Overige gronden

Overige gronden zijn veelal agrarische gronden die de gemeente in eigendom heeft. Dit zijn strategische dan wel overige gronden. Daarnaast zijn hier in 2016 de voormalige NIEGG gronden aan toegevoegd. De boekwaarde van deze gronden is met een gemiddelde waarde van € 2,20 per m² lager dan de agrarische waarde van € 4,50 per m². De gronden zijn veelal verhuurd of verpacht.

Beoordeling voormalige NIEGG

Uiterlijk 31 december 2019 moet een toets plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming op het moment van de marktwaardetoets. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van deze gronden. Het is toegestaan om deze toets gedurende de overgangsperiode van 4 jaar voor de desbetreffende grondportefeuille uit te voeren, de boekwaarde te toetsen en zo nodig bij te stellen (af te waarderen). Afwaardering van een individueel perceel grond / complex kan hierbij niet over een aantal jaren worden gespreid. Het is niet toegestaan om rente of overige kosten toe te rekenen aan deze gronden. Het betreft hier de volgende 4 gebieden:

- Bernhardlaan, Kollum (boekwaarde € 0, € 0,00 per m²)
- Saedkampe, Kollumerzwaag (boekwaarde € 1.529, € 0,38 per m²)
- Meester Visserstraat, Kollumerpomp (boekwaarde € 1.529, € 0,25 per m²)
- De Bining, De Triemen (boekwaarde € 30.474, € 8,40 per m²)

De waarde van de voormalige NIEGG gronden liggen gemiddeld onder de agrarische waarde van € 4,50 per m².

JAAARREKENING 2018

“Sterk in samenwerking”

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Onderstaande samenvatting van de grondslagen, waarop de financiële verslaggeving is gebaseerd, is bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. Bij het opstellen van de jaarrekening is rekening gehouden met de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten daarvoor geeft.

Algemeen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa, passiva, baten en lasten opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar zijn in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend waren.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen op het moment, waarop het dividend betaalbaar gesteld is.

BALANS (activa)

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Onder immateriële vaste activa wordt verstaan:

- kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en disagio;
- kosten van onderzoek en ontwikkeling;
- bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De waardering is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met:

- eventuele investeringsbijdragen;
- eventuele beschikkingen over reserves;
- lineaire- of annuïtaire afschrijvingen volgens een stelsel, dat is afgestemd op de te verwachten toekomstige gebruiksduur; de kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal vijf jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden onderscheiden in activa met een maatschappelijk nut, economisch nut en economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Onder materiële vaste activa wordt verstaan:

- investeringen in gronden en terreinen;
- woonruimten;
- bedrijfsgebouwen;
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken;
- vervoermiddelen;
- machines, apparaten en installaties;
- overige materiële vaste activa.

De waardering is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met:

- eventuele investeringsbijdragen;
- eventuele beschikkingen over reserves (met uitzondering van activa met economisch nut);
- lineaire- of annuïtaire afschrijvingen volgens een stelsel, dat is afgestemd op de te verwachten gebruiksduur.

Financiële vaste activa

Onder financiële vaste activa wordt verstaan:

- leningen aan woningbouwcorporaties;
- kapitaalverstekking / leningen aan deelnemingen;

- overige langlopende leningen.

De waardering van de leningen is gebaseerd op de verstrekingsprijs, verminderd met de contractuele aflossingen. De waardering van de deelnemingen vindt volgens de geldende verslaggevingvoorschriften plaats op basis van de verkrijgingsprijs.

- op grond van de in 2015 vastgestelde notitie afschrijvingsbeleid vindt de afschrijving voor nieuwe activa plaats in het jaar na gereedmelding;
- de rente gaat in de meeste gevallen lopen vanaf het moment dat er sprake is van een boekwaarde. Dit gebeurt via vooraf vastgestelde rentepercentages en wordt berekend over de boekwaarde per 01.01;
- de hoogte van de afschrijvingen dient stelselmatig te worden bepaald; daarbij dient de verdeling van de lasten zoveel mogelijk parallel te lopen met de verminderingen van het nut c.q. het prestatievermogen van het actief;
- op vaste activa met een beperkte levensduur wordt zodanig afgeschreven dat de boekwaarde de toekomstige nuttigheidsduur zo goed mogelijk benadert;
- niet aan derden door te berekenen investeringsbedragen kleiner dan
- € 5.000 en/of met een kapitaallast kleiner dan € 500 worden niet geactiveerd, maar eenmalig ten laste van de exploitatie gebracht.

Afschrijvingstermijnen

A. Materiële vaste activa met economisch nut:		indicatie	
Gebouwen en inventaris			
1.	Woonruimten, kantoren school- en bedrijfsgebouwen	40	jaar
2.	Nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen;	10-15	jaar
3.	Renovatie, restauratie en aankoop kantoren, bedrijfs- en schoolgebouwen	25	jaar
4.	Technische installaties in bedrijfsgebouwen	15-20	jaar
5.	Sportaccommodaties	40	jaar
6.	Stoffering, (school)meubilair en inventaris	10-15	jaar
Havens			
7.	Havens	40	jaar
Rioleringen			
8.	Rioleringen (vrijverval)	25	jaar
9.	Rioleringen (drukriolering)	20	jaar
10.	Rioleringen (bouwkundige werken)	15	jaar
11.	Rioleringen (elektromechanisch, gemalen, pompen)	15	jaar
Voertuigen en materieel			
12.	Motorvoertuigen	15	jaar
13.	Vrachtauto's en tractoren	07-10	jaar
14.	Aanhangwagens, bestel- en personenauto's	08-10	jaar
15.	Lichte motorvoertuigen, motormaaiers en klein materieel	05-10	jaar
16.	Schaftwag en s	15	jaar
Automatisering			
17.	Telefooninstallaties	10	jaar
18.	Grote computersystemen en software	05	jaar
19.	Automatiseringshard- en software	03-05	jaar
B. Materiële vaste activa met meerjarig maatschappelijk nut:		indicatie	
Weg- en waterbouw			
20.	Wegen, straten, fiets- en voetpaden met geen of slechte fundering	15	jaar
21.	Wegen, straten, fiets- en voetpaden met een goede fundering	25	jaar
22.	Betonnen bruggen viaducten, tunnels	25	jaar
23.	Houten bruggen	20	jaar

24. Aanleg/inrichting parkeerplaatsen	15	jaar
25. Waterwegen, walbeschoeiing	25	jaar

Verlichting en wegbebakening

26. Openbare verlichting	25	jaar
27. Verkeersborden	20-25	jaar
28. Bewegwijzering	10	jaar

Speel- en sportterreinen

29. Aanleg/(her)inrichting speel- en sportvelden	15	jaar
--	----	------

Vlottende activa

Voorraden

Onder voorraden wordt verstaan:

- onderhanden werk (BIE);

Gronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, vermeerderd met de kosten van het bouwrijp maken en verminderd met de gerealiseerde verkoopopbrengsten. Winstneming vindt plaats conform de wettelijk voorgeschreven "Percentage of completion" methode. Verliesvoorzieningen worden in mindering gebracht op de balanswaarde per 31 december.

Vorderingen, overlopende activa en liquide middelen

Onder vorderingen wordt verstaan, vorderingen op:

- Rijks schatkist (schatkistbankieren);
- andere publiekrechtelijke lichamen;
- verstrekte kasgeldleningen;
- rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen;
- overige vorderingen.

De waardering is, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, op de nominale waarde gebaseerd.

Liquide middelen

Onder liquide middelen worden kas- en banksaldi verstaan.

Overlopende activa

Onder overlopende activa vallen de vooruitbetaalde en de nog te ontvangen bedragen per balansdatum.

Dit geldt ook voor de per de balansdatum nog te ontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen, die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

BALANS (passiva)

Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt gevormd door het totaal van de algemene reserves, bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten na bestemming. Bestemmingsreserves zijn reserves, waaraan door de gemeenteraad een bepaalde bestemming is gegeven. De waardering daarvan geschiedt tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten, die in een volgend jaar zullen worden gemaakt, maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;

- teveel ontvangen bedragen van derden, welke in het betreffende boekjaar niet nodig waren ter dekking van de afval- en rioleringskosten, maar kunnen dienen om tegenvallers in de hiervoor genoemde kosten in de toekomst te kunnen opvangen;
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De waardering geschiedt tegen nominale waarde, c.q. het voorzienbare verlies met uitzondering van de voorzieningen welke gewaardeerd zijn tegen contante waarde en bij welke rekening dient te worden gehouden met een jaarlijkse kostenstijging.

Langlopende schulden

Onder langlopende schulden wordt verstaan:

- schulden wegens obligatieleningen;
- schulden wegens onderhandse leningen;
- schulden wegens door derden belegde reserves en waarborgsommen;
- alles met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer.

De waardering geschiedt tegen de nominale waarde.

Flottende passiva

Kortlopende schulden

Onder kortlopende schulden wordt verstaan:

- de schulden aan publiekrechtelijke lichamen;
- kasgeldleningen;
- banksaldi;
- overige rekening-courantsaldi;
- overige schulden;
- alles met een oorspronkelijke looptijd korter dan één jaar.

De waardering geschiedt tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

Onder overlopende passiva vallen vooruit ontvangen baten, nog te betalen kosten en/of kapitaalinkomsten, die in het rekeningjaar zijn ontvangen en door middel van de balans worden doorgeschoven naar het volgende rekeningjaar, waarin zij worden verantwoord.

Met ingang van 2007 zijn onder de overlopende passiva ook opgenomen de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De waardering geschiedt tegen nominale waarde.

BEPALING BATEN EN LASTEN

Het gehanteerde stelsel van baten en lasten zorgt er mede voor dat die gelijknamige componenten ook in de jaarrekening worden opgenomen. Het maakt niet uit of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar leiden of hebben geleid. Zij worden verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen worden verantwoord op het moment dat deze voorzienbaar zijn en bij winsten gebeurt dat nadat deze daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

Alle baten en lasten worden ingedeeld naar programma's, producten en categorieën.

- programma's zijn: door de gemeenteraad gekozen gegroepeerde indeling van gemeentelijke taken waarop door de gemeente wordt bestuurd en gestuurd. Daartoe zijn voor elk programma doelstellingen geformuleerd;
- producten zijn: zaken die de gemeente voortbrengt en die helpen de doelstellingen uit de programma's te verwezenlijken. Elk product valt onder één van de programma's;
- categorieën zijn: groepen, waarin de baten en de lasten naar soorten zijn ingedeeld.

De verdeling van de baten en lasten van kostenplaatsen geschiedt op basis van de bij de begroting vastgestelde verdeelsleutels. Werkelijke tijdverantwoording vindt alleen plaats daar, waar werkzaamheden worden verricht voor kapitaalwerken, grondexploitaties en werken voor derden. Voor het overige worden de uren verdeeld overeenkomstig de voorgerekenelde uren in de begroting van het betreffende dienstjaar.

Ten aanzien van schattingen wordt in deze jaarrekening per post een oordeel gevormd over de omvang van de schatting. Waar nodig zijn de grondslagen voor deze schattingen afzonderlijk opgenomen in de toelichting op de balans.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de veronderstelling van continuïteit. In verband met een gemeentelijke herindeling houdt de gemeente Ferwerderadeel per 1 januari 2019 op met bestaan. Per 1 januari 2019 gaat de gemeente op in de gemeente Noard-east Fryslân. De uitkomsten van 2017, de vermogenspositie en de begroting voor 2018 geven geen aanleiding te veronderstellen dat de continuïteit op enigerlei wijze in het geding is.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaand jaar.

Sociaal domein

De lasten van de jeugdzorg worden mede bepaald aan de hand van opgaven van die worden ontvangen van externe partijen met betrekking tot de voortgang van behandeltrajecten. De wijze waarop deze opgaven tot stand komen zijn door de gemeente niet altijd controleerbaar. Bovendien is van de zijde van de aanbieder sprake van een inschatting en is sprake van een nieuwe financieringssysteem waarbij ervaringscijfers ontbreken. Inherent hieraan is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Algemene uitkeringen

In de algemene uitkeringen 2018 zijn meegenomen de nabetalingen en verrekeningen tot en met februari 2019.

Vennootschapsbelasting

De afvalstromen met een opbrengst worden belast op basis van landelijke afspraken met een winstopslag van 1% van de omzet, waarbij er geen kosten kunnen worden toegerekend. Alleen de afvalstromen waarbij de gemeente risicodragend is voor de verkoop van grondstoffen worden belast. Op basis van deze landelijke afspraak ontstaat voor Gemeente Kollumerland een belastbaar bedrag van € 328,- waarover € 65,- vpb is verschuldigd.

Voor de gemeente Kollumerland is bij de belastingdienst in het kader van administratieve lasten het verzoek gedaan om de vpb-aangifte 2016 in te trekken. Voor de gemeente is namelijk geen sprake van een belast grondbedrijf of andere belastingplichtige activiteiten. De belastingdienst is echter ondanks mondelinge toezegging niet akkoord gegaan met het verzoek tot intrekken van de vpb-aangifte en neemt het standpunt in dat de verkoop van afvalstromen (reststromen/grondstoffen) een in de aangifte op te nemen belaste activiteit betreft. Dientengevolge heeft gemeente Kollumerland aangifte gedaan voor een te betalen vpb-last van € 65,- in 2016.

De verwachting is dat dezelfde situatie voor de vpb-aangiften over 2017 en 2018 ook zal gelden en dat enkel aangifte gedaan zal moeten worden voor de activiteit verkoop van (afval)grondstoffen. Gezien de geringe hoogte van het bedrag aan te betalen vpb is de geraamde vpb-last in 2017 en 2018 afgerond naar nihil.

Balans per 31 december

Activa

Vaste activa

1 Immateriële vaste activa

a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	1.419.873	1.498.755
b. kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
c. bijdrage aan activa in eigendom van derden	523.320	588.993
	1.943.193	2.087.749

2 Materiële vaste activa

a. investeringen met een economisch nut	11.889.039	12.527.290
b. als a, ter bestrijding van kosten kan heffing worden geheven	5.426.342	5.786.870
c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.482.183	6.901.528
	24.797.565	25.215.689

3 Financiële vaste activa

a. kapitaalverstrekking aan:		
1. deelnemingen	1.116.572	1.116.572
2. gemeenschappelijke regelingen	-	-
3. overige verbonden partijen	-	-
b. leningen aan:	-	-
1. openbare lichamen	-	-
2. woningbouwcorporaties	-	-
3. deelnemingen	-	-
4. overige verbonden partijen	5.445	6.353
c. overige langlopende geldleningen	3.292.086	3.462.474
d. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
e. uitzettingen in Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
f. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld-papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
	4.414.104	4.585.399

Totaal vaste activa

31.154.862 **31.888.837**

Viottende activa

4 Voorraden

a. grond- en hulpstoffen	-	-
b. onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	301.361	196.859
c. gereed product en handelsgoederen	-	-
d. vooruitbetalingen	-	-
	301.361	196.859

5 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar			
a. vorderingen op openbare lichamen	635.124	4.669.108	
b. verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	-	-	
c. overige verstrekte kasgeldleningen	-	-	
d. uitzettingen in Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	20.240	
e. rekening-courant verhouding met het Rijk	-	-	
f. rekening-courant verhoudingen met niet financiële instellingen	-	-	
g. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld-papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-	
h. overige vorderingen	1.678.650	2.491.962	
i. overige uitzettingen			
	2.313.773		7.181.310
6 Liquide middelen			
a. kassaldi	860	3.491	
b. bank en girosaldi	11.193	24.515	
	12.053		28.006
7 Overlopende activa			
a. nog te ontvangen bedragen Europese en Nedelandse overheidslichamen	-	-	
b. overige nog te ontvangen en voortuibetaalde bedragen	3.741.112	643.269	
	3.741.112		643.269
Totaal vlottende activa	6.368.300		8.049.444
Totaal activa	37.523.162		39.938.281

Passiva

2018

2017

Vaste passiva

8 Eigen vermogen

a. Reserves

1. algemene reserve	2.877.641	5.920.137
2. tariefegalistiereserves	-	-
3. overige bestemmingsreserves	4.538.987	3.440.256

b. resultaat (na bestemming)	2.040.614-	630.913-
------------------------------	------------	----------

5.376.013 8.729.481

9 Voorzieningen

a. Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	2.471.281	2.380.727
---	-----------	-----------

b. Voorzieningen voor risico's

c. Onderhoudsvoorzieningen

d. Voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen	820.696	503.507
--	---------	---------

3.291.977 2.884.234

10 Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

a. obligatieleningen

b. onderhandse leningen van:

1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen

2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen

19.437.801 20.480.069

3. binnenlandse bedrijven

4. openbare lichamen

5. overige binnenlandse sectoren

6. buitenlandse instellingen, fondsen,

banken, bedrijven en overige sectoren

c. door derden belegde gelden

d. waarborgsommen

19.437.801 20.480.069

Totaal vaste passiva

28.105.792 32.093.784

Vlottende passiva

11 Netto vlottende schulden

a. kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-
--	---	---

b. overige kasgeldleningen	2.500.000	-
----------------------------	-----------	---

c. bank- en girosaldi	1.107.067	910.498
-----------------------	-----------	---------

d. overige schulden	3.658.440	3.728.276
---------------------	-----------	-----------

7.265.507 4.638.774

12 Overlopende passiva

a. verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen	2.146.863	3.107.036
b. vooruit ontvangen bedragen EU, Rijk en Provincie ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	5.000	98.687
c. overige vooruit ontvangen bedragen	-	-
	2.151.863	3.205.723
Totaal vlottende passiva	9.417.370	7.844.497
Totaal passiva	37.523.162	39.938.281
Gegarandeerde geldleningen	6.838.095	16.349.906

Toelichting op de balans per 31 december 2018

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 01-01-2018	Mutaties 2018	Boekwaarde 31-12-2018
a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	1.498.755	-78.882	1.419.873
b. kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-	-
c. bijdragen aan activa in eigendom van derden	588.993	-65.673	523.320
	<u>2.087.749</u>	<u>-144.555</u>	<u>1.943.193</u>

2. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 01-01-2018	Mutaties 2018	Boekwaarde 31-12-2018
a. investeringen met een economisch nut	12.527.290	-638.251	11.889.039
b. investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.786.870	-360.528	5.426.342
c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.	6.901.528	580.655	7.482.183
	<u>25.215.689</u>	<u>-418.124</u>	<u>24.797.565</u>

De investeringen met een economisch nut bestaan uit:

	Boekwaarde 01-01-2018	Mutaties 2018	Boekwaarde 31-12-2018
➤ Gronden en terreinen	2.584.078	-48.981	2.535.097
➤ Bedrijfsgebouwen	7.415.523	-344.386	7.071.137
➤ Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.583.415	-126.940	1.456.475
➤ Machines, apparaten en installaties	46.535	-12.601	33.934
➤ Overige materiële vaste activa	897.739	-105.342	792.396
	<u>12.527.290</u>	<u>-638.251</u>	<u>11.889.039</u>

Het verloop van de investeringen met een economisch nut is:

Gronden en terreinen

Boekwaarde per 1 januari 2018	2.584.078
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-48.981
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>2.535.097</u>

Bedrijfsgebouwen

Boekwaarde per 1 januari 2018	7.415.523
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-344.386
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>7.071.137</u>

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Boekwaarde per 1 januari 2018	1.583.415
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-126.940
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>1.456.475</u>

Machines, apparaten en installaties

Boekwaarde per 1 januari 2018	46.535
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-12.601
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>33.934</u>

Overige materiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2018	897.738,69
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-105.342,20
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>792.396,49</u>

De investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven bestaan uit:

	Boekwaarde 01-01-2018	Mutaties 2018	Boekwaarde 31-12-2018
➤ Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.717.705	-328.031	5.389.674
➤ Overige materiële vaste activa	69.166	-32.497	36.669
	<u>5.786.870</u>	<u>-360.528</u>	<u>5.426.342</u>

Het verloop van de investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Boekwaarde per 1 januari 2018	5.717.705
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-328.031
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>5.389.674</u>

Overige materiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2018	69.166
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-32.497
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>36.669</u>

De investeringen met een maatschappelijk nut bestaan uit:

	Boekwaarde 01-01-2018	Mutaties 2018	Boekwaarde 31-12-2018
➤ Bedrijfsgebouwen	3.962	-3.962	-
➤ Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.852.082	588.407	7.440.490
➤ Overige materiële vaste activa	45.484	-3.790	41.694
	<u>6.901.528</u>	<u>580.655</u>	<u>7.482.183</u>

Waarvan van:

➤ Van voor 2017	6.585.269	-397.182	6.188.086
➤ Vanaf 2017 (verplichte activering)	316.260	977.837	1.294.097
	<u>6.901.528</u>	<u>580.655</u>	<u>7.482.183</u>

Het verloop van de investeringen met een maatschappelijk nut is:

Bedrijfsgebouwen

Boekwaarde per 1 januari 2018	3.962
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-3.962
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2018	-

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Boekwaarde per 1 januari 2018	6.852.082
Investering of desinvestering	993.653
Afschrijving	-403.258
Bijdrage van derden	-1.988
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2018	7.440.490

Overige materiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2018	45.484
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-3.790
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2018	41.694

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 01-01-2018	Mutaties 2018	Boekwaarde 31-12-2018
a. kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen	1.116.572	-	1.116.572
b. leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen	6.353	-908	5.445
c. overige langlopende leningen	3.462.474	-170.388	3.292.086
d. uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;	-	-	-
e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-	-
c. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.	-	-	-
	4.585.399	-171.296	4.414.104

VLOTTENDE ACTIVA

4. Voorraden

De voorraden bestaan uit:

	Balans- waarde 01-01-18	Mutaties incl. winstneming 2018	Verlies- voorziening 2018	Balans- waarde 31-12-18
Voorraden in exploitatie genomen gronden	196.859	104.502	-	301.361
	196.859	104.502	-	301.361

In exploitatie genomen bouwgronden

	Boekwaarde 01-01-18	Mutaties incl. winstneming 2018	Boekwaarde 31-12-18	Verlies- voorziening 31-12-18	Balans- waarde 31-12-18
➤ Harm Smidswei Kollumerzwaag	261.481	-64.513	196.968	-	196.968
➤ Van Broersmastrjitte Kollum	-74.621	74.621	-	-	-
➤ Julianastraat Kollum	10.000	94.393	104.393	-	104.393
	196.859	104.502	301.361	-	301.361

Opgemerkt moet worden dat het uiteindelijke resultaat van de grondcomplexen afhankelijk is van een aantal onzekere factoren. Vooral de fasering van de complexen en de realisatie van de geplande verkopen zullen van invloed zijn op de uiteindelijk te behalen resultaten op deze grondcomplexen.

Harm Smidswei Kollumerzwaag

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar	261.481
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	-67.351
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar	194.130
Geraamde nog te maken kosten	64.806
Geraamde opbrengsten	-286.746
Geraamde eindresultaat	-27.810
Winstneming voorgaande jaren	-9.752
Totaal geraamde eindresultaat	-37.562
Winstneming 2018	2.838
Winstneming voorgaande jaren	9.752
	12.590

Van Broersmastrjitte Kollum

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar	-74.621
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	23.260
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar	-51.362
Geraamde nog te maken kosten	-
Geraamde opbrengsten	-
Geraamde eindresultaat	-51.362
Winstneming voorgaande jaren	-3.978
Eindresultaat	-55.340

Winstneming 2018	51.362
Winstneming voorgaande jaren	3.978
	<u>55.340</u>

Julianastraat Kollum

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar	10.000
Vermeerderingen en verminderingen in het dienstjaar	94.393
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar	104.393
Geraamde nog te maken kosten	92.196
Geraamde opbrengsten	-211.832
Geraamde eindresultaat	-15.243
Winstneming voorgaande jaren	-
Totaal geraamde eindresultaat	<u>-15.243</u>

Winstneming 2018	-
Winstneming voorgaande jaren	-
	<u>-</u>

Voor een verdere toelichting op de bouwgronden wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid

5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op en uitzettingen aan openbare lichamen

➤ Belastingdienst	473.260	
➤ Vorderingen op openbare lichamen	161.864	
	<u>635.124</u>	

Overige vorderingen

➤ Overige vorderingen	1.441.781	
➤ Voorziening dubieuze debiteuren	-187.485	
➤ Debiteuren soza	735.675	
➤ Voorziening dubieuze debiteuren soza	-311.321	
	<u>1.678.650</u>	

6. Liquide middelen

Kassaldi

➤ Kas publiekszaken	802	
➤ Simplified Card	58	
	<u>860</u>	

Bank- en girosaldi

➤ BNG SoZa	453	
➤ Rabobank	10.741	
	<u>11.193</u>	

7. Overlopende activa

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen

➤ BTW-compensatiefonds	3.258.446
➤ BTW	115.714
➤ Sociaal domein	234.578
➤ Toeristenbelasting	48.000
➤ Afrekening zwerfafval	30.000
➤ Transitorische rente	23.026
➤ Uitkeringen sociale zaken	20.295
➤ Dividendbelasting	11.053
	3.741.112

PASSIVA

VASTE PASSIVA

8. Eigen vermogen

Reserves

Algemene reserves

Algemene reserve (vrij besteedbaar)

Saldo per 1 januari 2018	5.920.137
Toevoegingen of onttrekkingen	-2.411.584
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-630.913
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>2.877.641</u>

	Toevoegingen	Onttrekkingen
➤ Overheveling budgetten	289.362	
➤ Primitieve begroting		147.315
➤ Aanbiedingsbrief 2018		475.949
➤ 2e Tussentijdse rapportage		1.549.383
➤ Implementatie omgevingswet		26.661
➤ Onderhoud kapitaalgoederen		62.000
➤ Bestuurlijke fusie		424.356
➤ Regiodeal Noordoost Fryslân		10.882
➤ Waar staat je gemeente		4.400
	<u>289.362</u>	<u>2.700.946</u>

Bestemmingsreserves

Saldo per 1 januari 2018	3.440.256
Toevoegingen of onttrekkingen	1.098.731
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>4.538.987</u>

Reserve wegenonderhoud

Saldo per 1 januari 2018	18.900
Toevoegingen of onttrekkingen	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>18.900</u>

Reserve stimulering economische projecten

Saldo per 1 januari 2018	31.200
Toevoegingen of onttrekkingen	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>31.200</u>

Reserve onderwijshuisvesting

Saldo per 1 januari 2018	305.420
Toevoegingen of onttrekkingen	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>305.420</u>

Reserve speelvoorzieningen

Saldo per 1 januari 2018	78.203
Toevoegingen of onttrekkingen	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>78.203</u>

Reserve sociaal domein

Saldo per 1 januari 2018	453.580
Toevoegingen of onttrekkingen	-453.580
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>-</u>

	Toevoegingen	Onttrekkingen
➤ Primitieve begroting		192.358
➤ Overheveling budgetten		261.222
	<u>-</u>	<u>453.580</u>

Reserve WWB/WSW (excl. participatiewet)

Saldo per 1 januari 2018	422.385
Toevoegingen of onttrekkingen	-422.385
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>-</u>

	Toevoegingen	Onttrekkingen
➤ Overheveling budgetten		422.385
	<u>-</u>	<u>422.385</u>

Reserve dorpshuizen

Saldo per 1 januari 2018	37.100
Toevoegingen of onttrekkingen	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>37.100</u>

Reserve bedrijfsafval

Saldo per 1 januari 2018	41.245
Toevoegingen of onttrekkingen	-41.245
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>-</u>

	Toevoegingen	Onttrekkingen
➤ Primitieve begroting	<u>-</u>	<u>41.245</u>
	<u>-</u>	<u>41.245</u>

Reserve bouwgrondexploitatie

Saldo per 1 januari 2018	76.358
Toevoegingen of onttrekkingen	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>76.358</u>

Reserve wonen, herstructurering en leefkwaliteit

Saldo per 1 januari 2018	67.385
Toevoegingen of onttrekkingen	95.688
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>163.073</u>

	Toevoegingen	Onttrekkingen
➤ Saldo dorpsvernieuwing 2018	<u>95.688</u>	<u>-</u>
	<u>95.688</u>	<u>-</u>

Reserve eigen kapitaal, niet vrij besteedbaar

Saldo per 1 januari 2018	40.188
Toevoegingen of onttrekkingen	-33.844
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>6.344</u>

	Toevoegingen	Onttrekkingen
➤ Primitieve begroting	<u>-</u>	<u>33.844</u>
	<u>-</u>	<u>33.844</u>

Reserve precariobelasting

Saldo per 1 januari 2018	1.568.291
Toevoegingen of onttrekkingen	2.146.455
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>3.714.746</u>

➤ Primitieve begroting	1.073.205	
➤ 2e Tussentijdse rapportage	<u>1.073.250</u>	
	<u>2.146.455</u>	<u>-</u>

Reserve huishoudelijke hulp

Saldo per 1 januari 2018	300.000
Toevoegingen of onttrekkingen	-192.358
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningsresultaat 2017	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2018	<u>107.642</u>

	Toevoegingen	Onttrekkingen
➤ Overheveling budgetten	<u>-</u>	<u>192.358</u>
	<u>-</u>	<u>192.358</u>

Rekeningsresultaat

Rekeningsresultaat na bestemming	<u>-2.040.614</u>
----------------------------------	-------------------

9. Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Saldo per 1 januari 2018	2.380.727
Toevoegingen	446.462
Vrijgevallen	-27.632
Aanwendungen	<u>-328.276</u>
Saldo per 31 december 2018	<u>2.471.281</u>

Voorziening riolering

Saldo per 1 januari 2018	1.237.927
Toevoegingen	-
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2018	<u>1.237.927</u>

Voorziening huishoudelijk afval

Saldo per 1 januari 2018	538.705
Toevoegingen	-
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	<u>-328.276</u>
Saldo per 31 december 2018	<u>210.429</u>

Voorziening toekomstige complexen

Saldo per 1 januari 2018	79.095
Toevoegingen	-
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2018	<u>79.095</u>

Voorziening grafrechten

Saldo per 1 januari 2018	525.000
Toevoegingen	141.657
Vrijgevallen	-27.632
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2018	<u>639.025</u>

Voorziening baggeren en schouwsloten

Saldo per 1 januari 2018	-
Toevoegingen	34.308
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2018	<u>34.308</u>

Voorziening afronding complex Van Broersmastrjitte

Saldo per 1 januari 2018	-
Toevoegingen	10.500
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2018	<u>10.500</u>

Voorziening wachtgeld wethouders

Saldo per 1 januari 2018	-
Toevoegingen	259.997
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	-
Saldo per 31 december 2018	<u>259.997</u>

Voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringenVoorziening riolering (toekomstige investeringen)

Saldo per 1 januari 2018	503.507
Toevoegingen	-
Vrijgevallen	-
Aanwendungen	317.188
Saldo per 31 december 2018	<u>820.696</u>

10. Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Leningen bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen

Saldo per 1 januari 2018	20.480.069
Aangetrokken	-
Afgeleest	-1.042.268
Saldo per 31 december 2018	<u>19.437.801</u>
 Rente 2018	 622.419

VLOTTENDE PASSIVA

11. Vlottende schulden

Kas- en daggeldleningen

➤ Kasgeldleningen Bank Nederlandse Gemeenten	<u>2.500.000</u>
--	------------------

Bank- en girosaldi

➤ Bank Nederlandse Gemeenten	<u>1.107.067</u>
------------------------------	------------------

Overige schulden

➤ Belastingdienst, loonheffing	259.587
➤ Crediteuren	<u>3.398.853</u>
	<u>3.658.440</u>

12. Overlopende passiva

Verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen

➤ Verkoop Fokkema's pleats	175.501
➤ Vooruitontvangen zwerfafvalvergoedingen 2018	1.871
➤ restantbudget Bevordering Toerisme	34.121
➤ restantbudget Frysk Taalbelied	12.530
➤ Voorschotsubsidie watersportdorp Kollum	89.200
➤ Sociaal domein	833.828
➤ Tranistorische rente	495.848
➤ Nog te verlenen kwijtscheldingen	80.534
➤ Algemene uitkering	2.305
➤ BTW-suppletie 2017	15.139
➤ Sociale uitkeringen	404.634
➤ Diversen	1.352
	<u>2.146.863</u>

Vooruit ontvangen bedragen EU, Rijk en Provincie ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

Saldo per 1 januari 2018	98.687
Toevoegingen	-
Vrijgevallen bedragen	-93.687
	<u>5.000</u>

Gemeente Achtkarspelen, krimpbijdrage Hallum 2016

Saldo per 1 januari 2018	5.000
Toevoegingen	-
Vrijgevallen bedragen	-
	<u>5.000</u>

Ministerie van sociale zaken, uitkering vergunninghouders

Saldo per 1 januari 2018	93.687
Toevoegingen	-
Vrijgevallen bedragen	-93.687
	<u>-</u>

Overzicht van baten en lasten 2018

	Raming 2018 voor wijziging			Raming 2018 na wijziging			Realisatie 2018		
Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Sturende en dienstverlenende gemeente	237.131	2.172.266	-1.935.135	237.131	2.677.122	-2.439.991	212.613	2.953.990	-2.741.377
Wonen en werken in netwerken	435.688	2.760.985	-2.325.297	1.016.133	3.165.047	-2.148.914	1.211.499	2.999.726	-1.788.227
Sociale kwaliteit	4.680.433	14.908.109	-10.227.676	4.874.632	16.327.271	-11.452.639	5.065.886	18.198.704	-13.132.818
Voorzieningen	241.401	6.800.588	-6.559.187	269.401	8.788.157	-8.518.756	238.238	4.257.502	-4.019.263
Leefkwaliteit	3.036.496	4.016.046	-979.550	3.062.696	4.162.238	-1.099.542	3.197.629	4.211.949	-1.014.320
Mobiliteit en infrastructuur	-28.310	2.965.578	-2.993.888	-28.310	3.198.716	-3.227.026	61.618	2.846.376	-2.784.758
Fysieke en sociale veiligheid	24.850	1.236.846	-1.211.996	24.850	1.236.846	-1.211.996	30.254	1.219.765	-1.189.511
Subtotaal programma's	8.627.689	34.860.418	-26.232.729	9.456.533	39.555.396	-30.098.863	10.017.737	36.688.012	-26.670.275
Algemene dekkingsmiddelen	26.825.602	1.182.833	25.642.769	27.125.414	1.407.153	25.718.261	27.475.068	2.828.334	24.646.734
Overhead	0	1.243.885	-1.243.885	0	1.254.885	-1.254.885	159.904	1.489.830	-1.329.926
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	21.047	-21.047	0	0	0	0	0	0
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	26.825.602	2.447.765	24.377.837	27.125.414	2.662.038	24.463.376	27.634.971	4.318.164	23.316.808
Totaal saldo baten en lasten	35.453.291	37.308.183	-1.854.892	36.581.947	42.217.434	-5.635.487	37.652.708	41.006.175	-3.353.467
Toevoeging/onttrekking aan reserves	3.652.617	1.073.205	2.579.412	9.925.524	3.538.775	6.386.749	4.947.316	3.634.463	1.312.853
Resultaat	39.105.908	38.381.388	724.520	46.507.472	45.756.209	751.263	42.600.024	44.640.638	-2.040.614

Overzicht bezoldiging topfunctionarissen

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht geworden. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Kollumerland van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor de gemeente Kollumerland ca is € 189.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

bedragen x € 1	H.J. Jonker	T. Toren
Functiegegevens	Gemeentetescretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,75	0,83
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	69.863	69.011
Beloningen betaalbaar op termijn	11.991	0,00
<i>Subtotaal</i>	<i>81.854</i>	<i>69.011</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	141.750	157.437
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totale bezoldiging	81.854	69.011
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
Functiegegevens	Gemeentetescretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,75	0,83
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	67.554	54.358,00
Beloningen betaalbaar op termijn	9.464	7.940
<i>Subtotaal</i>	<i>77.018</i>	<i>62.298</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	135.750	150.230
Totale bezoldiging	77.018	62.298

Geconcludeerd kan worden dat de beloning voor beide functionarissen onder het WNT maximum van € 189.000,- zitten, gerekend naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen andere functionarissen die in 2018 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen.
Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen aan functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden (schatkistbankieren). Er is een drempelbedrag ingesteld afhankelijk van het begrotingstotaal dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000. Er hebben gedurende het verslagjaar geen overschrijdingen plaatsgevonden.

Onderstaand een overzicht per kwartaal:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
-1	Drempelbedrag				
		Kwartaal			
		1	2	3	4
-2	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	40	11	4	6
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	247	277	284	282
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
				Verslagjaar	
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar			38.360	
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen			38.360	
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat			-	
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag			288	
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal			
		1	2	3	4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	3.640	995	341	519
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	40	11	4	6

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De volgende categorieën kunnen worden onderscheiden:

De niet uit de balans blijkende verplichtingen hebben betrekking op:

1. Meerjarige contracten met derden die vooral liggen op het gebied van onderhoud en leasing. Ook hiervan zijn de lasten verwerkt in de meerjarenbegroting.
2. Verplichtingen ten opzichte van onze Gemeenschappelijke Regelingen (zoals de GR DDFK en de Gr NEF) de hieraan gerelateerde lasten zijn gedekt in de meerjarenbegroting, met uitzondering van de GR DDFK welke per 31-12-2018 stopt.
3. Contract accountant Hofsteenge Zeeman. Dit resulteert in een jaarlijkse verplichting van € 18.560
4. Garantieverplichtingen aan o.a. woningbouwcorporaties waarvoor geen dekking is opgenomen in de begroting en waarvan het risico wordt opgevangen via het weerstandvermogen.
5. Verplichtingen / deelname die wettelijk zijn aangegaan met de Veiligheidsregio en de FUMO.

De lasten die uit deze afspraken en verplichtingen voortkomen zijn verwerkt in de meerjarenbegroting van de nieuwe gemeente Noardeast-Fryslân.

Bijlage 1 Overzicht incidentele baten en lasten

Dit overzicht geeft per programma de belangrijkste incidentele en structurele afwijkingen voor de baten en lasten met de begrotingscijfers aan voor het jaar 2017 (excl. mutaties reserves). Er is gekozen een grensbedrag aan te houden van € 25.000 en alleen de verschillen op hoofdlijnen op te nemen.

Bij de toelichting op de programmaverschillen is door middel van een (I) of een (S) de specificatie aangegeven.

Programma (bedragen x € 1.000)	Realisatie	
	Incidenteel	Structureel
Baten		
Programma 1	-51	
Programma 2	-6	
Programma 3	191	
Programma 4	-4.782	
Programma 5	135	
Programma 6	90	
Programma 7	5	
Programma 8	515	
Totaal baten	-3.903	
Lasten		
Programma 1	-277	
Programma 2	69	
Programma 3	-1.871	
Programma 4	4.531	
Programma 5	-50	
Programma 6	352	
Programma 7	17	
Programma 8	-911	
Totaal lasten	1.860	
Totaal	-2.041	

Bijlage 2 Gewaarborgde geldleningen

Directe borgstelling

Nummer	Naam geldnemer	Naam geldgever	Oorspronkelijk lening bedrag	Rente %	Begin looptijd	Einde looptijd
	Paard en ponyclub "De Maarten ruiters"					
KOL 1	Maarten ruiters"	Rabobank	€ 77.142,64	1,627%	1992	2022
KOL 2	Hypotheekgarantie	Syntrus	€ 45.378,02		1987	2018
KOL 4	Hypotheekgarantie	Rabobank	€ 422.817,92	div.	div.	div.
KOL 5	Hypotheekgarantie	ING	€ 500.000,00	div.	div.	div.
KOL 8	Hypotheekgarantie	Aegon	€ 46.390,94			
			€ 1.091.729,52			

* De gemeentegarantie is een garantie van de gemeente voor de hypotheekschuld van een woningeigenaar ten opzichte van een geldverstrekker, zoals een bank of een verzekeringsmaatschappij.

Met ingang van 1995 is het stelsel van de gemeentegarantie vervangen door de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). De NHG houdt in dat de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) garant staat voor de terugbetaling van de hypotheeklasten aan de geldverstrekker. Ten aanzien van per 1 januari 2011 afgegeven borgtochten wordt de volledige achtervangfunctie door het Rijk vervuld.

Borgstelling met WSW achtervang

Nummer	Naam geldnemer	Naam geldgever	Oorspronkelijk lening bedrag	Rente %	Begin looptijd	Einde looptijd
KOL 11	St. Thús wonen	NWB	€ 1.000.000,00	4,620%	2004	2024
KOL 12	St. Thús wonen	NWB	€ 1.000.000,00	4,010%	2005	2024
KOL 13	St. Thús wonen	ABN-Amro	€ 3.000.000,00	4,606%		
KOL 14	St. Thús wonen	BNG	€ 5.000.000,00	4,238%		2021
KOL 15	St. Thús wonen	BNG	€ 1.032.236,65	4,200%		2035
KOL 16	St. Thús wonen	BNG	€ 1.524.701,53	5,950%		2022
KOL 17	St. Thús wonen	BNG	€ 6.352.923,03	5,400%		2022
KOL 18	St. Thús wonen	BNG	€ 3.000.000,00	4,480%		2023
			€ 21.909.861,21			

* Waarborg bedrag gemeente; Het waarborgfonds sociale woningbouw (WSW) neemt de betalingsverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie de rente en aflossing op een door de WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Alleen als de WSW deze betalingsverplichting niet uit de overige buffers in de zekerheidsstructuur kan voldoen, moeten Rijk en gemeenten bijspringen. Op grond van hun rol als achtervanger moeten zij in dat geval renteloze leningen aan WSW verstrekken.

Het Rijk verstrekt 50% aan renteloze lening. De zogenaamde "Schade gemeenten" verstrekken samen een kwart (25%) van de renteloze leningen en daarnaast verstrekken alle gemeenten die achtervanger zijn van de WSW (met inbegrip van de schadegemeenten) samen het resterende kwart (25%) van de renteloze leningen.

Het genoemde risico van 50% bestaat dus maximaal uit de rentelasten van een in het kader van schade aangetrokken lening.

Schuldrestant	Aflossing	Schuldrestant	Deelname %	Deelname %	Waarborg bedrag
1-1-2018	2018	31-12-2018	gemeente	anderen	gemeente
€ 13.858,26	€ 2.936,13	€ 10.922,13	100%		€ 10.922,13
€ 30.167,26	€ 30.167,26	€ -	100%		€ -
€ 351.729,42	€ 73.500,51	€ 278.228,91	100%		€ 278.228,91
€ 112.097,66	€ 17.938,26	€ 94.159,40	100%		€ 94.159,40
€ 39.117,83	€ -	€ 39.117,83	100%		€ 39.117,83
€ 546.970,43	€ 124.542,16	€ 422.428,27			€ 422.428,27

Schuldrestant	Aflossing	Schuldrestant	Deelname %	Deelname %	Waarborg bedrag
1-1-2018	2018	31-12-2018	gemeente	anderen	gemeente *
€ 350.000,00	€ 50.000,00	€ 300.000,00	50%		€ 150.000,00
€ 1.000.000,00	€ -	€ 1.000.000,00	50%		€ 500.000,00
€ 3.000.000,00	€ -	€ 3.000.000,00	50%		€ 1.500.000,00
€ 5.000.000,00	€ -	€ 5.000.000,00	50%		€ 2.500.000,00
€ 619.341,87	€ 34.407,89	€ 584.933,98	50%		€ 292.466,99
€ 317.646,15	€ 63.529,23	€ 254.116,92	50%		€ 127.058,46
€ 2.048.859,79	€ 367.841,31	€ 1.681.018,48	50%		€ 840.509,24
€ 1.188.258,11	€ 176.994,96	€ 1.011.263,15	50%		€ 505.631,58
€ 13.524.105,92	€ 692.773,39	€ 12.831.332,53			€ 6.415.666,27

Bijlage 3 Verantwoording ten aanzien van SiSa

																												
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019																												
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 04	€ 58.353	€ 0	€ 30.000	€ 0	Eindverantwoording Ja/Nee												
																	Gemeenten	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Bedrag	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatorenummer: D9 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: D9 / 09
IenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatorenummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatorenummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatorenummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatorenummer: E27B / 05	1303381	€ 2.567	€ 1.742	Eindverantwoording Ja/Nee												
																	Provinciale beschikking en/of verordening	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden							
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatorenummer: G2 / 05	€ 3.806.257	€ 77.470	€ 334.280	€ 2.582	€ 15.769	€ 0									
																				Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatorenummer: G3 / 05	€ 26.177	€ 0	€ 5.185	€ 22.283	€ 7.699	€ 0									
																				Besluit	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee					

Bijlage 4 Overzicht baten en lasten per programma per taakveld 2018

Prog.	Taakveld(en)	Baten	Lasten
1	Sturende en dienstverlenende gemeente		
	0.1 Bestuur		2.293.431
	0.2 Burgerzaken	212.613	660.559
	0.10 Mutaties reserves	483.205	
2	Wonen en werken in netwerken		
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	354.105	401.850
	0.10 Mutaties reserves	156.385	383.341
	2.3 Recreatieve havens	3.923	2.025
	3.1 Economische ontwikkeling	3.132	110.848
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	78.763	75.925
	3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen		12
	3.4 Economische promotie	109.909	205.956
	8.1 Ruimtelijke ordening	21.226	710.723
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijfventerreinen)	169.015	128.636
	8.3 Wonen en bouwen	471.426	1.363.751
3	Sociale kwaliteit		
	0.10 Mutaties reserves	1.410.358	
	2.2 Parkeren	1.208	1.595
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	15.200	783.755
	6.2 Wijkteams	70	74.400
	6.3 Inkomensregelingen	4.830.253	5.170.499
	6.4 Begeleide participatie		3.019.740
	6.5 Arbeidsparticipatie	500	532.191
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	8.640	510.449
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	209.058	3.464.935
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		3.704.386
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+		98.434
4	Voorzieningen		
	0.10 Mutaties reserves	182.568	
	4.1 Openbaar basisonderwijs		21.640
	4.2 Onderwijshuisvesting	57.707	702.849
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	66.602	1.089.306
	5.1 Sportbeleid en activering		80.161
	5.2 Sportaccommodaties	43.161	1.023.433
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	15.470	227.637
	5.4 Musea		59.451
	5.5 Cultureel erfgoed		129.230
5	Leefkwaliteit		
	0.10 Mutaties reserves	120.296	
	5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	5.844	910.808
	7.2 Riolering	1.486.577	1.234.877
	7.3 Afval	1.482.917	1.283.204
	7.4 Milieubeheer		467.551
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	222.292	315.509
6	Mobiliteit en infrastructuur		
	0.10 Mutaties reserves	347.130	47.210
	2.1 Verkeer en Vervoer	14.439	2.371.176
	2.4 Economische havens en waterwegen	47.178	475.200
7	Fysieke en sociale veiligheid		
	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	16.403	750.226
	1.2 Openbare orde en veiligheid	13.850	469.539
8	Algemene dekkingsmiddelen		
	0.5 Treasury	781.337	694.506
	0.61 OZB woningen	1.386.838	202.979
	0.62 OZB niet-woningen	949.375	

Prog.	Taakveld(en)		Baten	Lasten
	0.64	Belastingen overig	1.086.166	
	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	22.983.055	
	0.8	Overige baten en lasten	288.298	1.930.848
	0.10	Mutaties reserves	2.247.374	3.203.912
9	Overhead	0.4 Overhead	159.904	1.489.830
Totaal			42.600.024	44.640.638

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders inzake de aanbieding van de gemeenterekening van de gemeente Kollumerland c.a voor het dienstjaar 2018;

gelet op artikel 257 van de Gemeentewet;

gelezen het advies van de financiële commissie als bedoeld in artikel 40 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad;

besluit:

1. De jaarstukken 2018 overeenkomstig het concept definitief vast te stellen;

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân, gehouden op 4 juli 2019.

Griffier:

voorzitter: